

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI URMENIȘ PENTRU PERIOADA 2020-2027

2020

FIȘA PROIECTULUI

Denumirea proiectului:

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI URMEIȘ PENTRU PERIOADA 2020-2027

Beneficiar:

PRIMĂRIA COMUNEI URMEIȘ

Str. Principală, nr. 204, sat Urmeniș, județ Bistrița Năsăud

Proiectant general:

SC ECO MAPS SRL – Cluj

Director General ing. CĂLIN ROMAN

Proiectanți:

dr. econ. MARIUS CRISTEA

geograf DANIELA ROMAN

ing. ADRIAN PODARU

Contract nr.: **301 / 2020**

Proiect nr.: **95 / 2020**

Cluj-Napoca, septembrie 2020

Cuprins

Capitolul I. Analiza-diagnostic a dezvoltării socio-economice în comuna Urmeniș	5
1. Elemente geografice generale, încadrarea în teritoriu și rețeaua de localități.....	5
2. Demografia	7
3. Activitatea economică.....	13
3.1. Agricultură	13
3.2. Industria, construcțiile și serviciile	19
3.3. Forța de Muncă	20
4. Accesibilitatea și Infrastructura de transport.....	25
5. Infrastructura tehnico-Edilitară.....	27
5.1. Alimentarea cu Apă și Canalizare	27
5.2. Alimentarea cu Energie Electrică și Iluminatul Public	30
5.3. Încălzirea și Asigurarea Cobustibilului pentru Gătit la Nivelul Locuințelor	31
5.4. Telecomunicații	32
6. Fondul Locativ	32
7. Educație.....	42
8. Sănătate	43
9. Incluziunea Socială	44
10. Protecția Mediului și Managementul Riscurilor	45
11. Patrimoniu, Cultura și Sportul	47
12. Turismul și Activitățile Recreative	49
13. Capacitate Administrativă	50
Analiza Swot	55
Capitolul II. Strategia de dezvoltare a comunei Urmeniș pentru perioada 2020-2027	63
II.1. Contextul strategic.....	63
1.1. Documente strategice relevante de la nivel european:	63
1.2. Documente strategice relevante de la nivel național:	66

1.3. Documente strategice relevante de la nivel regional:	77
1.4. Documente strategice relevante de la nivel județean:	78
1.5. Documente strategice relevante de la nivel microregional:	79
1.6. Documente strategice relevante de la nivel local:	80
II.2. Viziunea și obiectivul general	81
II.3. Obiective specifice, Priorități de intervenție și acțiuni Propuse	82
Capitolul III. Planul de acțiune și managementul implementării strategiei de dezvoltare locală a comunei Urmeniș	108
III.1. Portofoliul (fișele) de proiecte prioritare ale Comunei Urmeniș pentru perioada 2021-2027:	108
III.2. Pașii necesari pentru implementarea proiectelor prioritare	124
III.3. Managementul implementării strategiei. Comunicarea aferentă acesteia	127
III.4. Monitorizarea implementării strategiei și evaluarea acesteia	131

CAPITOLUL I. ANALIZA-DIAGNOSTIC A DEZVOLTĂRII SOCIO-ECONOMICE ÎN COMUNA URMENIȘ

1. ELEMENTE GEOGRAFICE GENERALE, ÎNCADRAREA ÎN TERITORIU ȘI REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

Comuna Urmeniș este amplasată în partea sudică a județului Bistrița-Năsăud (unitate administrativ-teritorială încadrată în categoria NUTS 3), integrat în Regiunea Nord-Vest (NUTS 2) și parte a regiunii istorice a Transilvaniei. Comuna se află la aproximativ la 35 km de Reghin, 41 km de Târgu Mureș, 65 km de Bistrița și 72 km de Cluj-Napoca, cele mai importante centre urbane cu o accesibilitate sporită din localitatea în cauză. Din punct de vedere administrativ, aceasta se învecinează la nord cu comuna Miceștii de Câmpie, la vest cu comuna Silivașu de Câmpie, la sud cu județul Mureș (comune Râciu și Crăiești), iar la est cu comuna Milaș.

Satul Urmeniș, reședința comunei, a fost atestat documentar în anul 1329 sub numele Ermenus, aparținând inițial, ca și domeniu nobiliar, voievodului László, care l-a donat mai târziu nobilului Myké. Celelalte localități componente sunt așezări mai recente. Comuna Urmeniș a făcut parte timp de aproape 800 de ani din Regatul Ungariei, mai exact din Comitatul medieval Cluj (din secolul al XII-lea până în 1874), rămânând parte integrată a acestuia și după reforma administrativă, mai exact Districtul Mezo-Ormenyesi (1876-1920). În perioada interbelică (1920-1950), comuna Urmeniș a făcut parte din județul Cluj, Plasa Sărmașul, apoi din Regiunea Mureș, Raionul Reghin (1950-1952). În urma reformei din 1950 acesta a fost integrat în Regiunea Autonomă Maghiară, Raionul Reghin (1952-1968). Din anul 1968 comuna face parte din județul Bistrița-Năsăud, așa cum este acesta organizat acesta și în prezent.

Suprafața totală a comunei este de 5928 ha (59,28 kmp), fiind una dintre comunele cu o suprafață restrânsă la nivelul județului Bistrița-Năsăud. Aceasta este alcătuită din 10 localități componente, și anume: Urmeniș (reședința comunei), Șopteriu, Delureni, Fânațe, Câmp, Scoabe, Podeni, Coseriu, Valea, Valea-Mare. Satele Podenii, Scoabe, Valea și Valea Mare numărau la recensământul din 2011 sub 50 de locuitori, fiind expuse riscului de depopulare completă în următoarele decenii. Satul Coșeriu numără și el sub 100 de locuitori, Câmp și Fânațe sub 200 de locuitori, un număr mai mare de locuitori fiind raportat doar în Delureni (207), Șopteriu (285), respectiv în satul-reședință (830), în acesta viețuind peste 42% dintre cetățenii comunei.

Comuna este amplasată în partea centrală a Depresiunii (Câmpiei) Transilvaniei, în zona de contact a Colinelor Mădărașului cu cele ale Comloșului, astfel că pe teritoriul administrativ predomină relieful colinar, cu cueste care ajung până la 500 m înălțime, vizibile mai ales la

nord de satele Urmeniș, Șopteriu, Delureni, fragmentate de văi - în special pe axa est-vest în sudul comunei și pe cea nord-est – sud-vest în partea nordică comunei.

Rețeaua hidrografică de la nivelul comunei Urmeniș este în întregime tributară râului Lechința. Cursurile de apă de pe teritoriul comunei au debit redus și instabil, fiind expuse riscului de inundații în cazul unor precipitații mai bogate. Râurile Urmeniș, Șopteriu și Valea Mare sunt principalele cursuri de apă prezente în comună. Restul cursurilor de apă au caracter temporar, per ansamblu densitatea hidrografică fiind una redusă.

Climatul zonei în care este amplasată comuna Urmeniș este determinat de așezarea geografică a acesteia, dispunerea reliefului și circulația atmosferei. Astfel, temperatura medie anuală este de circa 8,5 grade Celsius, cu o tendință de creștere pe fondul schimbărilor climatice. Temperatura maximă se înregistrează în luna iunie (o medie de 19-20 grade Celsius), iar cea minimă în luna ianuarie (minus 3-4 grade). Inversiunile termice din zona depresionară conduc la apariția brumelor târzii și timpurii, iar perioada medie de îngheț cuprinde intervalul octombrie-aprilie. Numărul zilelor cu cer senin este de 110-120/an, iar a celor cu cer acoperit de 120-140. Cantitatea medie anuală de precipitații este de circa 550 mm/an, cu o tendință de stagnare, dar și de accentuare a precipitațiilor torențiale. Numărul mediu de zile cu precipitații este de 95-100/an, acestea fiind mai abundente în perioada caldă.

Vegetația naturală de pe teritoriul comunei Urmeniș este influențată de solurile și tipoclimatul zonei. Astfel, în comună întâlnim mai ales vegetație ierboasă xerofită, de tipul asociațiilor de colilie, cu specii precum colilia, inul, cosașul, jaleșul, sânziana, pelinul, frășinelul etc. La nivel local mai apar asociații de tip fâșcă-rogoz pitic, Thymus-Salvia (cu specii de rușcuță, cincii degete, cimbrisor), fâșcă-păiuș de câmpie. Vegetația arboricolă cuprinde arbori precum stejarul, stejarul pedunculat, gorunul, arțarul, carpenul, frasinul etc. La poalele versanților se regăsesc și specii de cer sau stejar pufos. Vegetația de arbuști cuprinde specii de alun, păducel, porumbar, lemn câinesc, sânțer, corn, măceș, soc etc.

Fauna de pe teritoriul comunei a fost, ca și în cazul florei, puternic afectată de intervențiile antropice. Amfibienii sunt reprezentați de specii precum broasca de iarbă, broasca roșie, broasca gheaboasă, broasca de pădure, broasca comună, broasca râioasă cafenie, broasca râioasă verde, brotăcelul, tritonul cu creastă, tritonul comun, șopârta de apă. Reptilele sunt reprezentate de șopârta cenușie, năpârca de pădure, șarpele de alun, șarpele de casă. Dintre mamifere se remarcă speciile de porci mistreți, căprioare, vulpi, iepuri, dihori, nevăstuici, rozătoare ca: popândăi, șoareci de câmp, hârciog etc. Dintre păsări întâlnim: huhurezul, ciocănitori, grauri, coțofene, iar dintre cele migratoare mierla, pupăza, privighetoarea, cucul etc. Pe teritoriul comunei nu există zone naturale protejate.

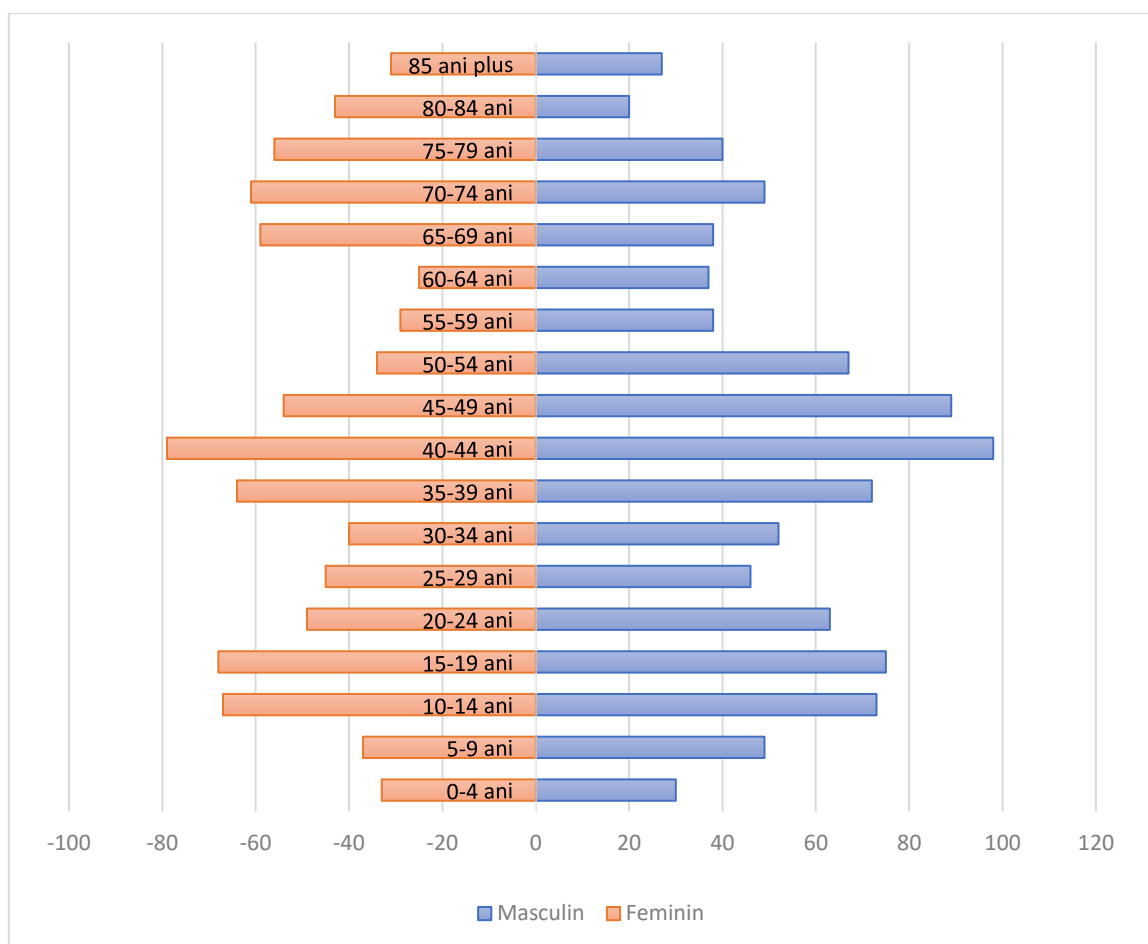
2. DEMOGRAFIA

Estimările INS pentru data de 1 iulie 2019, indicau faptul că în comuna Urmeniș își aveau domiciliul 1.837 de persoane, ceea ce o plasa în categoria comunelor cu o populație relativ redusă la nivelul județului Bistrița. Față de anul 1990, populația cu domiciliul în comună a scăzut cu aproape 1227 de locuitori, ceea ce echivalează cu o scădere de circa 40%, mult peste media înregistrată la nivel național (-4,6%) și județean (-2%), indicând o tendință accentuată de depopulare care continuă de circa 6 decenii.

Populația maximă a comunei a fost atinsă la recensământul din 1956, când număra peste 4.600 de locuitori, adică de aproape 3 ori mai mult decât în prezent, după care a scăzut a scăzut accentuat în anii 70-80 pe fondul migrației masive a forței de muncă locale către centrele urbane din zonă. Scăderile cele mai accentuate s-au produs în satele Delureni, Podenii, Scoabe, Șopteriu, Valea, Valea Mare, de unde au dispărut până la 70-80% dintre locuitori în doar 50-60 de ani.

Din totalul locuitorilor cu domiciliul înregistrați la nivel local în anul 2019, 963 (52,4% din total) erau de sex masculin, iar 874 (47,6%) de sex feminin. Distribuția pe sexe la nivelul grupelor de vârstă înregistrează totuși unele variații: bărbații sunt mai numeroși în cazul persoanelor tinere și adulte, pe fondul nașterii mai multor băieți și a ratei mai reduse de migrație la vârstă adultă, în timp ce femeile devin net majoritare după vârsta de 65 de ani, pe fondul speranței de viață mai ridicate.

În ceea ce privește structura populației pe grupe mari de vârstă, la nivelul anului 2019, 15,7% dintre locuitori aveau vârsta între 0 și 14 ani, 57,8% între 15 și 59 de ani, iar 26,4% împliniseră vârsta de 60 de ani. Astfel, ponderea populației vârstnice se situa peste media județeană (23,5%) și națională (23,2%). În același timp, ponderea populației tinere se situa la un nivel ușor superior mediei județene (15,5%) și naționale (14,5%). Raportul dintre numărul de vârstnici și cel de tineri era de 1,68, ceea ce indica existența unui fenomen avansat de îmbătrânire demografică la nivel local.

FIGURĂ 1 - PIRAMIDA VÂRSTELOR LA NIVELUL COMUNEI URMENIȘ ÎN ANUL 2019

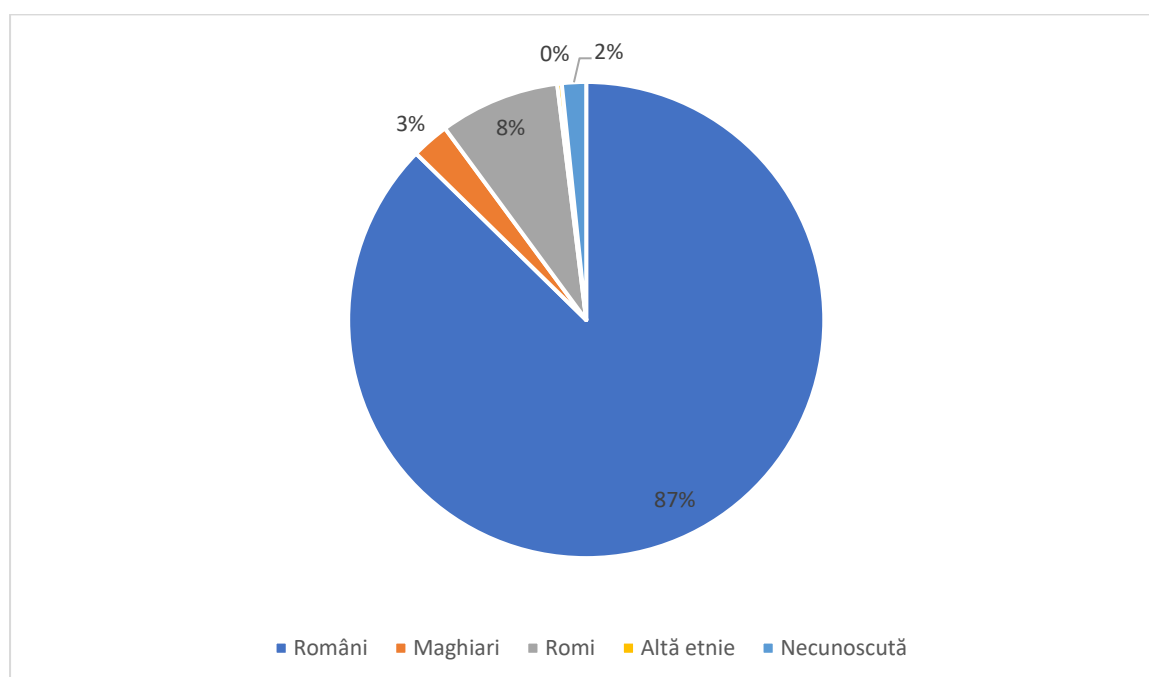
Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Piramida vârstei are o structură atipică, aceasta reflectând creșteri bruște ale natalității în anumite perioade, dar și efectele migrației forței de muncă. Astfel, baza piramidei este una îngustă, în curs de restrângere pentru grupele de sub 10 ani (copii născuți după anul 2010), însă aceasta se lărgeste brusc pentru grupele 10-19, reflectând o natalitate mai ridicată în perioada 2000-2010. Zona mediană a piramidei urmează o structură similară, aceasta pornește de la o zonă restrânsă pentru grupele 25-34, afectate de migrație și suferă o extindere bruscă pentru grupele 35-54, mai ales în cazul bărbaților, corespunzând generației "decreștelor" din perioada comunistă. Vârful piramidei este în curs de restrângere în cazul bărbaților, însă pentru sexul feminin acesta române unul larg dată fiind speranța la viață mai ridicată.

Această configurație a piramidei indică o bază demografică precară pentru orizontul anului 2027, fenomenul îmbătrânirii populației fiind tot mai avansat. Perspectivele demografice ale comunei sunt defavorabile în următorul deceniu. Rata mortalității va rămâne ridicată, dat fiind numărul mare de persoane, mai ales de sex feminin, cu vârsta de peste 70 de ani, forța

de muncă va îmbătrâni (predominând persoanele de 50-64 de ani), în timp ce perspectivele ratei natalității rămân incerte.

În ceea ce privește structura etnică a populației, la nivelul recensământului din anul 2011, majoritatea locuitorilor erau români (87% din totalul populației). Aceștia sunt urmași de comunitatea romă care reprezintă oficial 8% din totalul locuitorilor, dar care este în realitate mai numeroasă. Comunitatea maghiară din comună a scăzut constant în secolul XX, în 2011 aceștia reprezentând doar 3% din totalul persoanelor domiciliat în comună. Spre comparație, în anul 1930, românii reprezentau 84% din totalul populației, maghiarii 10%, romii 3%, evreii și germanii 2% etc. Ultimele două grupuri etnice au dispărut din comună încă din anii 40-50 ai secolului trecut. Etnicii romi sunt mai numeroși în satele Urmeniș și Șopteriu, iar cei maghiari în Urmeniș, Șopteriu și Delureni.

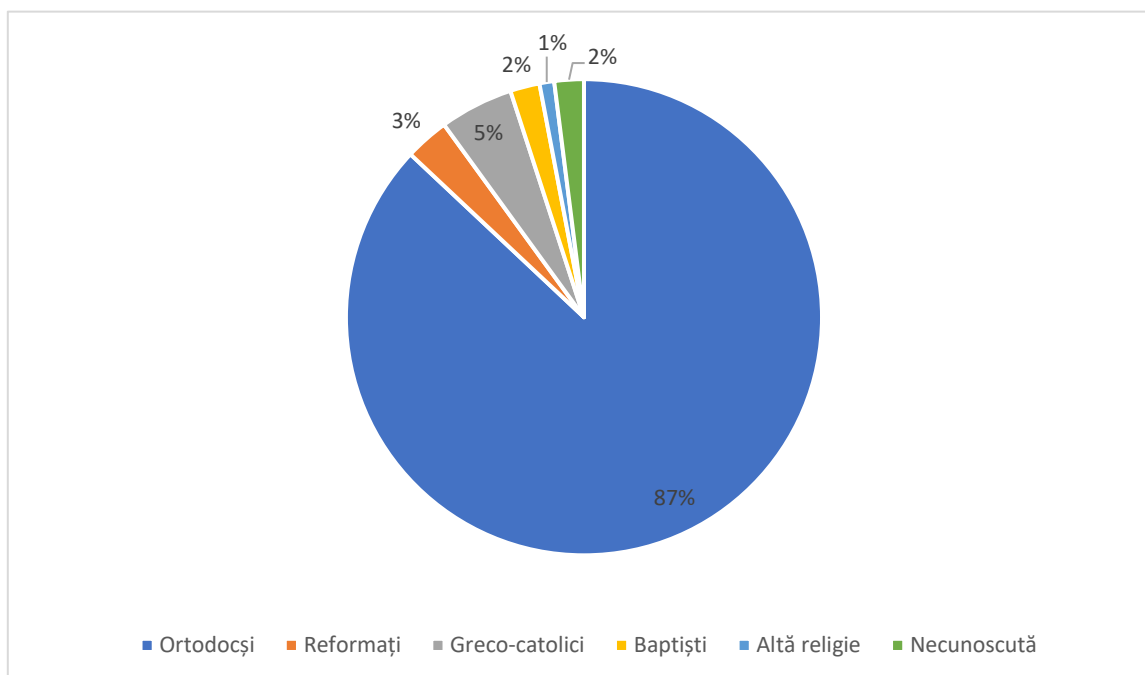

FIGURĂ 2 - STRUCTURA ETNICĂ A POPULAȚIEI COMUNEI URMEIȘ, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

Din punct de vedere confesional se distinge un cult dominant, și anume cel ortodox care polarizează 87% din populația stabilă la nivelul anul 2011. Aceștia sunt urmași de Greco-Catolici (cu un procent de 5%), Reformați (2%) și Baptiști (2%). Comunitatea Ortodoxă a cunoscut o creștere importantă în secolul XX, pe fondul interzicerii cultului greco-catolic de către autoritățile comuniste la sfârșitul anilor 40. Astfel, în anul 1930 aproape 83% dintre locuitori erau greco-catolici, 9% reformați, 3% ortodocși, 2% baptiști, 1% iudaici, la care se

adăugau mici comunități de unitarieni, romano-catolici, evanghelici etc. Așadar, comuna a pierdut în ultimul secol mult din diversitatea sa etnico-confesională.

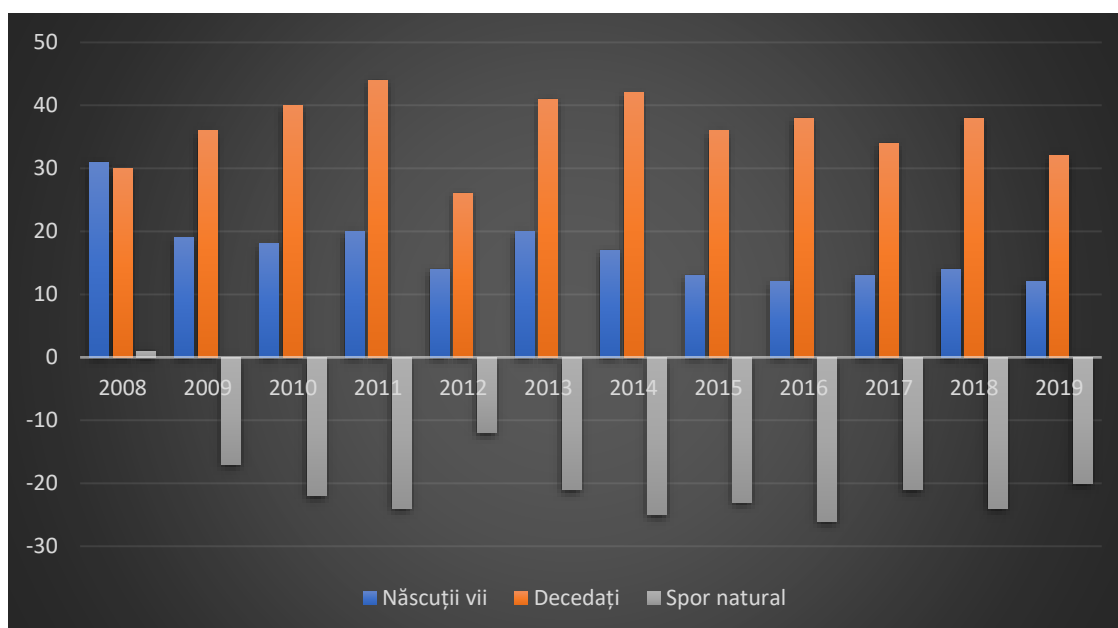

FIGURĂ 3 - STRUCTURA CONFESIONALĂ A POPULAȚIEI COMUNEI URMEIȘ, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

Per ansamblul intervalului 2008-2019, la nivelul comunei Urmeniș numărul deceselor a fost cu 234 mai mare decât al nașterilor, sporul natural fiind negativ an de an și devenind principala cauză a scăderii populației. Acesta este rezultatul fenomenului de îmbătrânire demografică tot mai accentuat de la nivel local, care a debutat încă din perioada comunistă, odată cu migrația către zonele urbane a populației tinere.

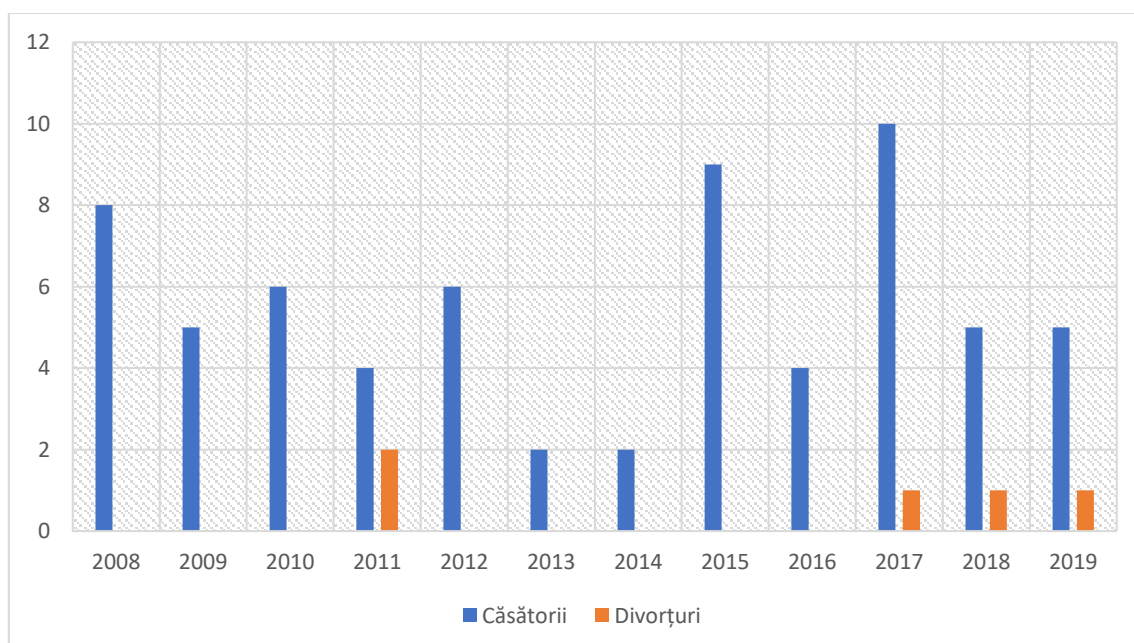
Rata natalității în comună a fost în anul 2019 de 6,5‰, sub media județeană (10,7‰) și națională (8,6‰). În schimb, rata mortalității a fost și ea de 17,4‰, mult peste media județeană (10,3‰) și cea națională (11,8‰). Astfel, deficitul natural a ajuns la -10,9‰, mult mai ridicat decât cel de la nivelul județului Bistrița – Năsăud (+0,4‰) și decât cel de la nivelul României (-3,2‰).

FIGURĂ 4 - MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI COMUNEI URMEȘ ÎN PERIOADA 2008-2019

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

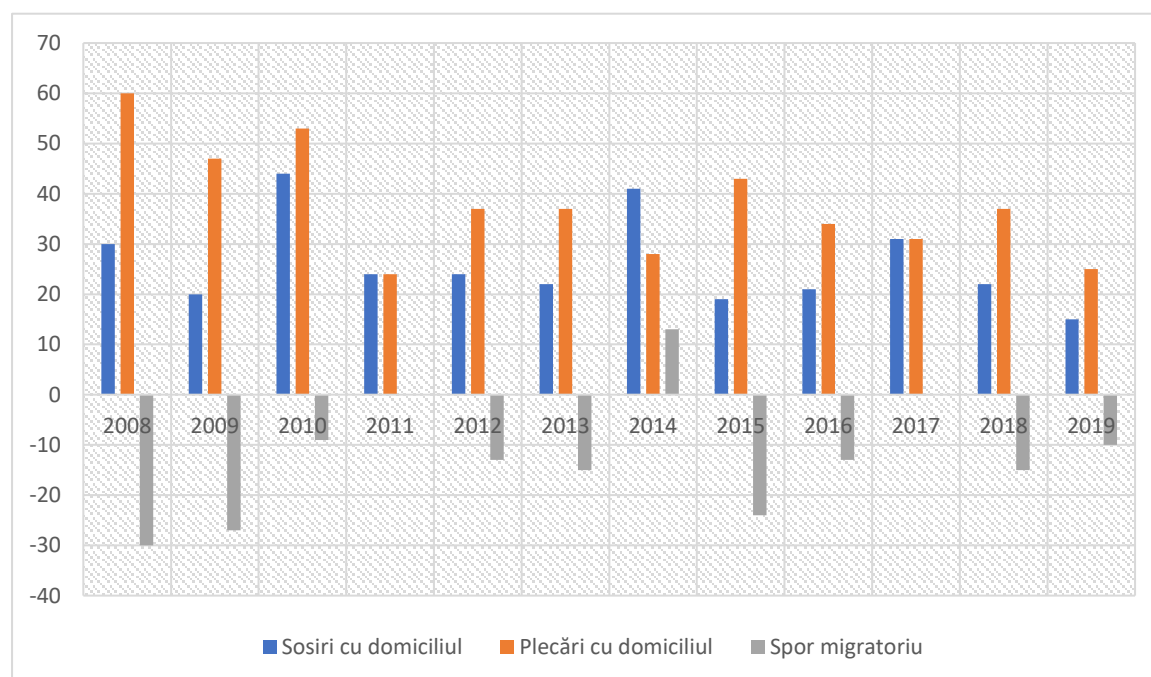
În anul 2019, s-au înregistrat 5 căsătorii la nivelul comunei Urmeniș, în linie cu media ultimului deceniu, rata nupțialității fiind de 2,7‰, sub media județeană și cea națională (6,4‰). Astfel, în ultimii 10 ani, doar 66 de noi familii s-au constituit la nivel local, o premisă nefavorabilă pentru evoluția natalității în comună. Numărul divorțurilor înregistrate la nivel local a fost de 1, valoare mult mai mică decât cu media județeană și națională.

FIGURĂ 5 - NUPTIALITATEA ȘI DIVORȚIALITATEA ÎN COMUNA URMEȘ ÎN PERIOADA 2008-2019

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Sporul migratoriu în intervalul 2008-2019 a fost unul negativ (-143 persoane), lucru care sporește și mai mult instabilitatea demografică a comunei pe termen lung. Aproape în fiecare an numărul plecărilor cu domiciliul depășește numărul sosirilor în comună, însă se poate observa o tendință ușoară de scădere a acestui trend. Totuși aceasta nu poate fi pusă pe fondul încetinirii fenomenului migrației interne și externe, ci mai degrabă pe seama numărului tot mai redus al persoanelor tinere, categoria cea mai predispusă la migrație.

FIGURĂ 6 - MIȘCAREA MIGRATORIE A POPULAȚIEI COMUNEI URMEIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2019

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

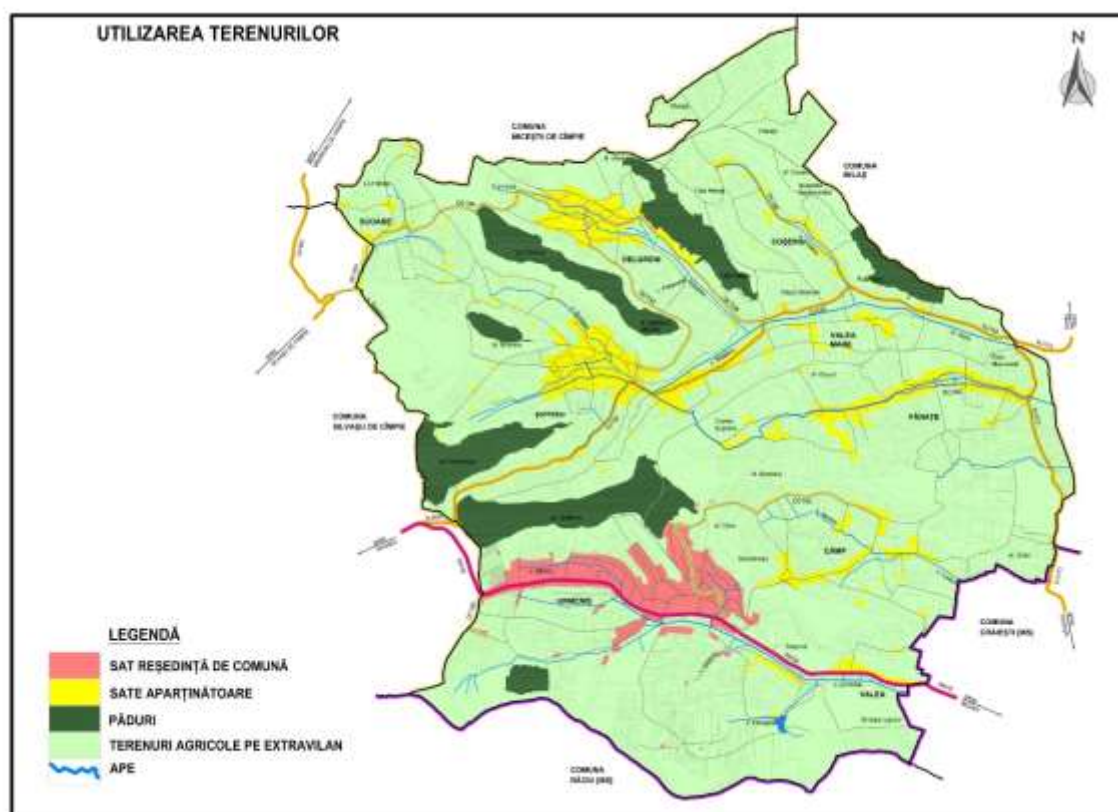
La recensământul din 2011, un număr de 110 persoane rezidente în comuna Urmeniș (circa 6% din populația stabilă și un procent cel puțin dublu din cea aptă de muncă) erau plecate în străinătate, dintre care 70 de bărbați și 40 de femei. 29 dintre acestea erau plecat pe termen scurt (sub 1 an), iar 81 de peste un an. Date mai exacte cu privire la amploarea fenomenului migrației externe vor putea fi obținute doar la recensământul din 2021, dar putem estima că circa 10% dintre locuitori lucrează în străinătate, sub media națională (estimată la circa 15%) – pe fondul gradului mai ridicat de îmbătrânire comparativ cu alte zone.

3. ACTIVITATEA ECONOMICĂ

Odată cu prăbușirea regimului comunist, la începutul anilor 90, a avut loc un proces de transformare economică în sectorul primar, fostele cooperative agricole și stații de mecanizare fiind desființate, iar terenurile retrocedate proprietarilor. Tot în această perioadă producția industrială din orașele din zonă a intrat într-un declin, ceea ce a redus rata navetismului și a antrenat ulterior migrația externă. Spre deosebire de alte comune din județ, zona Urmeniș nu a cunoscut o revenire economică în ultimele două decenii, printre motivele principale fiind distanța totuși mare față de un centru urban dinamic și baza demografică precară moștenită din perioada comunistă. O parte însemnată dintre localnici se deplasează încă la locurile de muncă din Bistrița și Târgu Mureș. Toate acestea fac ca situația economică a comunei să fie una nefavorabilă în context județean.

3.1. AGRICULTURA

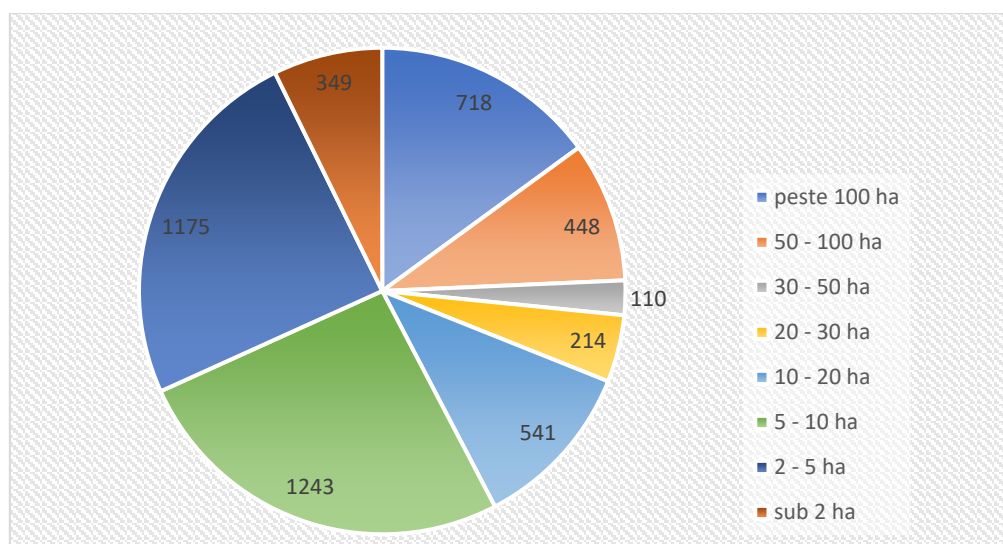
Conform rezultatelor Recensământului General Agricol din anul 2010, la nivelul comunei Urmeniș existau 969 de exploatații agricole, cu o suprafață totală de 4979 ha, dintre care 4802 ha aveau destinația de suprafață agricolă, ceea ce reprezenta 81% din suprafața administrativă totală a comunei. Din totalul exploatațiilor agricole, 691 (71% din total) erau mixte (vegetale și zootehnice), în timp ce restul de 279 se ocupau doar cu producția vegetală.

FIGURĂ 7 - MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR DIN COMUNA URMENIȘ

Sursa: Planșă proprie pe baza PUG Urmeniș

Mărimea medie a unei exploatații agricole din comuna Urmeniș era, la recensământul din 2010, de 4,9 ha, peste media județeană (3,72 ha) și cea națională (3,5 ha). Din totalul de peste 950 de exploatații din comună cu activitate de producție vegetală, doar 3 administrau peste 100 ha de teren (exclusiv pășuni), 6 între 50 și 100 ha, 3 lucrau între 30 și 50 ha de teren, iar alte 9 între 20 și 30 ha, în timp ce 37% dintre acestea administrau sub 2 ha. Din perspectiva suprafețelor agricole utilizate la nivel local, doar 29% erau lucrate de ferme de peste 20 ha, în timp ce 31% erau exploatate de ferme mai mici de 5 ha. Așadar, cele mai multe ferme locale aveau un grad redus de competitivitate la nivel european, unde fermele de peste 20 ha sunt considerate viabile economic.

FIGURĂ 8 - SUPRAFEȚELE DE TEREN AGRICOL UTILIZAT LA NIVELUL COMUNEI URMEIȘ, FUNCȚIE DE MĂRIMEA FERMEI, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2010

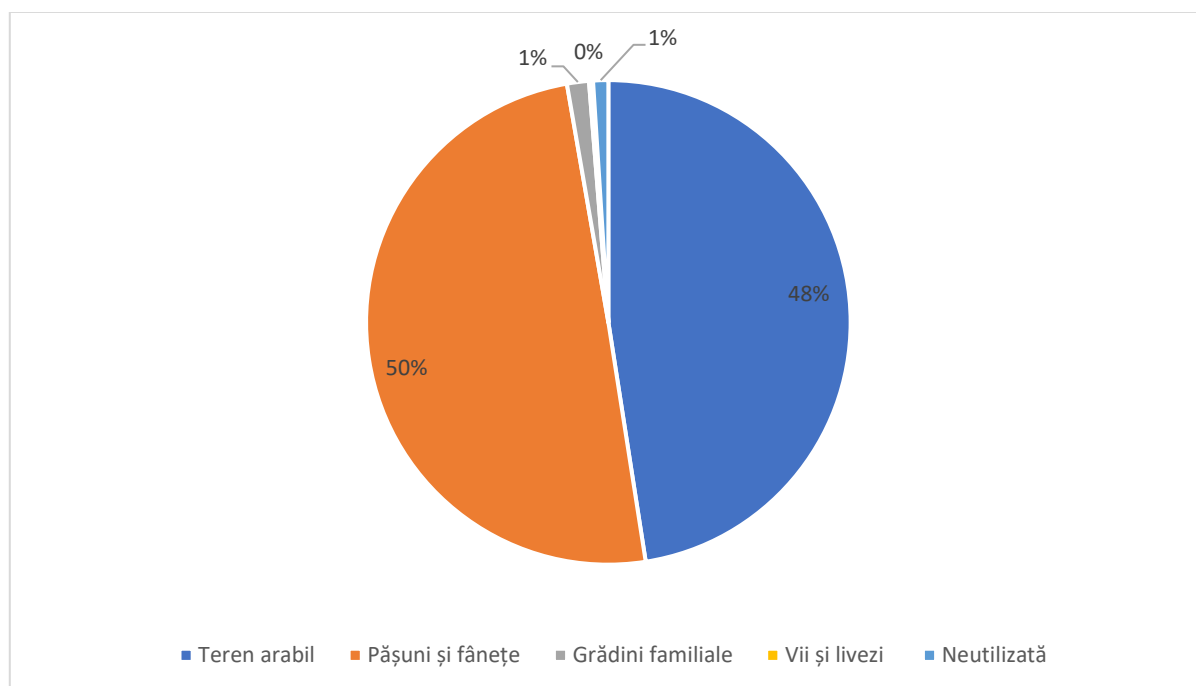
Sursa: INS. RGA 2010

Dacă în cazul pășunilor putem întâlni exploatații mari (3 blocuri de 700 ha), în cazul terenurilor arabile exploatațiile sunt mult mai restrânse teritorial, neexistând exploatații care să administreze peste 20 ha.

Din perspectiva formei de proprietate a terenurilor agricole utilizate, domina exploatarea direct de către proprietari (fie ei publici sau privați), cu un procent de 80% din terenuri, urmată de terenurile exploatare în alte moduri de proprietate cu o pondere de 13% din totalul terenurilor. Celelalte regimuri de exploatare (de ex. arenda, lucrul în parte) sunt puțin folosite la nivel local. Gradul ridicat al proprietarilor care lucrează propriile exploatații este un indicator al existenței agriculturii tradiționale, care predomină în domeniul producției vegetale.

Dintre cele 4.979 ha care aveau destinația de teren agricol, jumătate erau utilizate ca pășuni și fânețe, urmate de terenuri arabile (48% din totalul terenurilor), iar grădinile familiale și livezile reprezentau puțin peste 1% din totalul terenurilor la care se adaugă și 49 ha de teren neutilizat. Structura suprafeței agricole este strict legată de condițiile geografice ale zonei.

Acest lucru indică un potențial foarte ridicat de dezvoltare al sectorului zootehnic la nivel local.

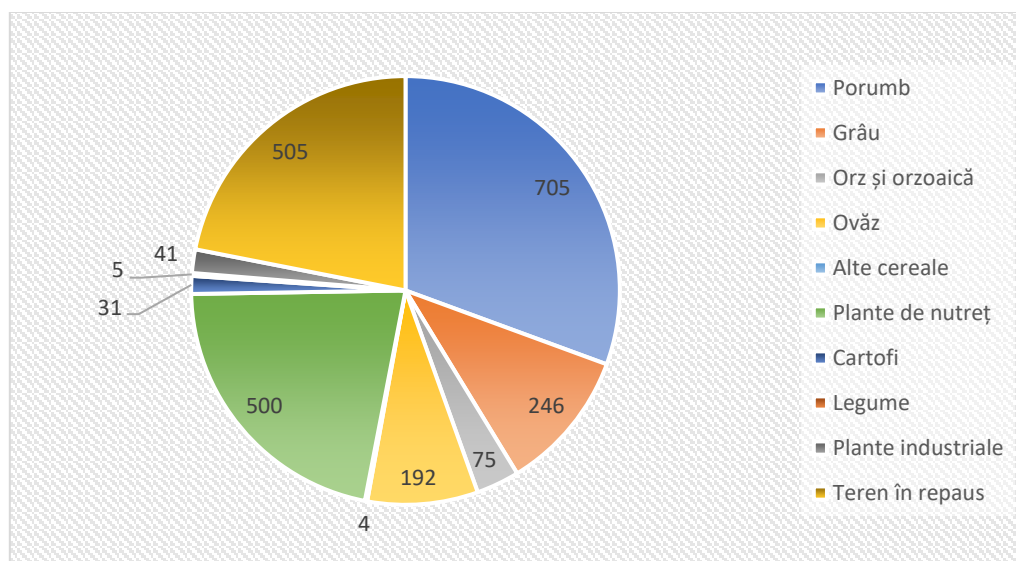

FIGURĂ 9 - STRUCTURA SUPRAFEȚELOR AGRICOLE DIN COMUNA URMEIȘ, FUNCȚIE DE DESTINAȚIA LOR, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2010

Sursa: INS. RGA 2010

În comună predomină culturile de cereale (porumb, grâu, ovăz, orz și orzoaică) și plante de nutreț. Pe suprafețe restrânse se întâlnesc și culturi de legume și plante industriale. Aproximativ 22% din terenuri erau la nivelul anului 2010 aflate în repaus, îmbătrânirea

demografică și depopularea accentuând acest fenomen, context în care se impune trecerea la forme asociative de exploatare a terenurilor.

FIGURĂ 10 - SUPRAFEȚELE ARABILE CULTIVATE LA NIVELUL COMUNEI URMEIȘ, PE PRINCIPALELE CULTURI AGRICOLE, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2010

Sursa: INS. RGA 2010

Așadar, zona comunei Urmeniș oferă atât premise favorabile pășoritului și creșterii animalelor, cât și producției vegetale pe arii restrânse, date fiind relieful deluros și ponderea mare a fânațelor și pășunilor care pot fi exploatate. În zona Transilvaniei există o serie de companii autohtone, specializate în producția industrială de alimente de proveniență animală și care au o cotă de piață importantă. În acest context, datorită accesibilității zonei, nu este exclus ca această comună să poată atrage un investitor industrial care să stimuleze și mai mult sectorul agricol deja prezent. Un exemplu în acest sens este brandul Puiul de Crăiești din comuna învecinată, firma care administrează fermele, abatorul și fabrica de nutrețuri numărând astăzi peste 300 de salariați în tot județul Mureș.

Potențialul viticol și pomicol al zonei, mai ales în ceea ce privește speciile de măr și prun, este mult subexploatat în prezent, în lipsa unor ferme moderne de profil. Aceeași situație se înregistrează și în cazul potențialului viticol, dovadă fiind existența unor podgorii în apropiere (de ex. Lechința).

Potențialul ecologic al zonei Urmeniș este unul ridicat, în condițiile în care majoritatea terenurilor sunt cultivate de către micii proprietari, care folosesc arareori îngrășăminte chimice în favoarea celor naturale. În comună, mai exact în satul Delureni, există un producător de lavandă, material săditor, uleiuri esențiale certificate ecologic, care sunt

exportate în Europa și SUA. Totuși, potențialul comunei în sfera producției ecologice este unul mult mai ridicat.

Din perspectiva zootehniei, la recensământul agricol din anul 2010, în comuna Urmeniș s-au înregistrat 723 de bovine, 7.404 ovine, 44 de caprine, 2.105 porcine, 14.024 de păsări, 230 cabaline, 69 de iepuri de casă și 148 de familii de albine. Datele transmise de către Primăria Urmeniș atestă că în anul 2020 numărul de bovine a scăzut la 640, cel de ovine a crescut la 13.600 și numărul de păsări a scăzut până la 9.500. În comună nu există procesatori de materie primă pentru producția alimentară.

În comună a fost realizat un spațiu care să aibă destinația de târg agroalimentar unde micii producători locali din zonă își pot comercializa producția, în același timp municipiul Reghin cel mai apropiat centru urban important, există o piață agroalimentară deschisă zilnic și una deschisă doar joia, unde producătorii locali își pot desface parte din producție.

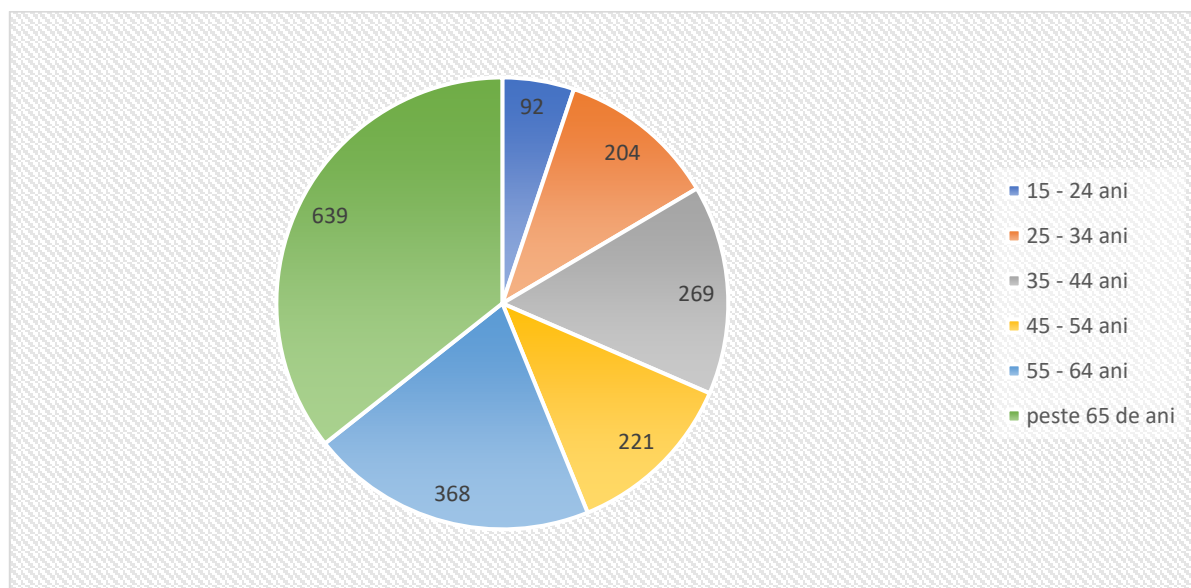
În ceea ce privește dotarea cu mașini și echipamente agricole, la nivelul comunei Urmeniș existau la recensământul agricol din 2010 un număr de 99 de tractoare, 96 de pluguri, 66 de grape, 42 de semănători, 21 de motocositoare, 13 combinatoare, 13 mașini de erbicidat, 42 semănători, 7 cultivatoare etc. Gradul de mecanizare este superior mediei naționale, circa 69% dintre exploatații indicând că au folosit mijloace mecanizate (tractor cu plug și grapă, semănători, combine de recoltat etc.). Totuși, multe dintre aceste echipamente agricole sunt învechite și utilizate ineficiente pe parcele mici de teren, în lipsa unor forme asociative puternice.

La nivel local, în anul 2010, un număr de 1.793 de localnici (930 bărbați și 863 femei) practicau agricultura ca și activitate principală sau secundară, reprezentând 84% din totalul populației de la acea dată. Așadar, practicarea agriculturii era încă un fenomen practicat la scară largă în comună. Dintre aceste persoane, doar 13 activau în cadrul unei entități cu profil agricol, în timp ce restul lucrau în propria gospodărie. Pe de altă parte, dintre cei care lucrau în propria gospodărie, doar o persoană absolvise studii de specialitate în domeniul agricol, restul având doar experiență practică.

Din totalul persoanelor care au lucrat în agricultură la nivelul comunei, doar 16% au alocat mai mult de 50% din timpul lor obișnuit de muncă acestei activități, în timp ce 65% au alocat mai puțin de 25%. Acest lucru confirmă faptul că la nivel local se practică mai ales agricultura de subzistență, pentru completarea veniturilor și asigurarea subzistenței, mai ales în cazul pensionarilor.

Din perspectiva vârstei lucrătorilor, 57% dintre aceștia aveau la recensământul din 2010 peste 55 de ani, în timp ce doar 16% aveau vârsta de sub 35 de ani. Așadar, în timp ce persoanele vârstnice, cei mai mulți pensionari, continuă să practice agricultura, interesul tinerilor pentru acest sector este unul tot mai redus. Acest lucru va conduce pe termen mediu la restrângerea

dramatică a forței de muncă din agricultură și la trecerea la ferme de medii și mari dimensiuni, cu un grad ridicat de mecanizare.

FIGURĂ 11 - STRUCTURA PE VÂRSTE A POPULAȚIEI DIN COMUNA URMEIȘ CARE PRACTICA MUNCĂ AGRICOLĂ, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2010

Sursa: INS. RGA 2010

Pădurile ocupă circa 527 ha (9%) din suprafața administrativă totală a comunei Urmeniș, un procent mult mai scăzut decât media națională și județeană (de 29%, respectiv 35%), situație tipică pentru localitățile din zona depresionar-colinară a Transilvaniei. Din totalul fondului forestier, 361 ha se află în proprietate privată, iar 166 ha publică, fiind administrat, în cea mai mare parte, de Direcția Silvică Bistrița-Năsăud a Regiei Naționale a Pădurilor ROMSILVA, prin Ocolul Silvic Lechința. Pe teritoriul comunei se regăsesc mai ales păduri de foioase, cu o valoare economică ridicată, acestea fiind intens exploatate economic la nivel local, în comună existând 6 entități economice private de exploatare forestieră.

3.2. INDUSTRIA, CONSTRUCȚIILE ȘI SERVICIILE

Conform recensământului din 2011, aproximativ 25% din forța de muncă a comunei (adică peste 230 de persoane) activau în domenii non-agricole, cei mai mulți în servicii, industrie comerț și construcții. În lipsa unor angajatori locali importanți, o parte dintre aceștia practicau naveta în țară, dintre care: 48 către Crăiești (unde activează un important producător de carne de pui), 18 către Bistrița, 16 către Târgu Mureș, 9 către Cluj-Napoca, 9 către Jucu etc. La aceștia se adăugau și cei care lucrau în străinătate: 12 în Germania, 5 în Spania, 4 în Italia etc.

În comună nu există unități cu profil industrial și de construcții, ci doar mici afaceri din domeniul comerțului și a transporturilor, care însă generează mai puțin de 10 locuri de muncă. Cel mai important agent economic din comună este Photovoltaik Park Urmeniș – producător de energie electrică fotovoltaică și Ili Auto – transportator rutier. De asemenea, câțiva

localnici activează în unitățile din domeniul extracției gazelor naturale, în zonă existând rezerve de acest tip.

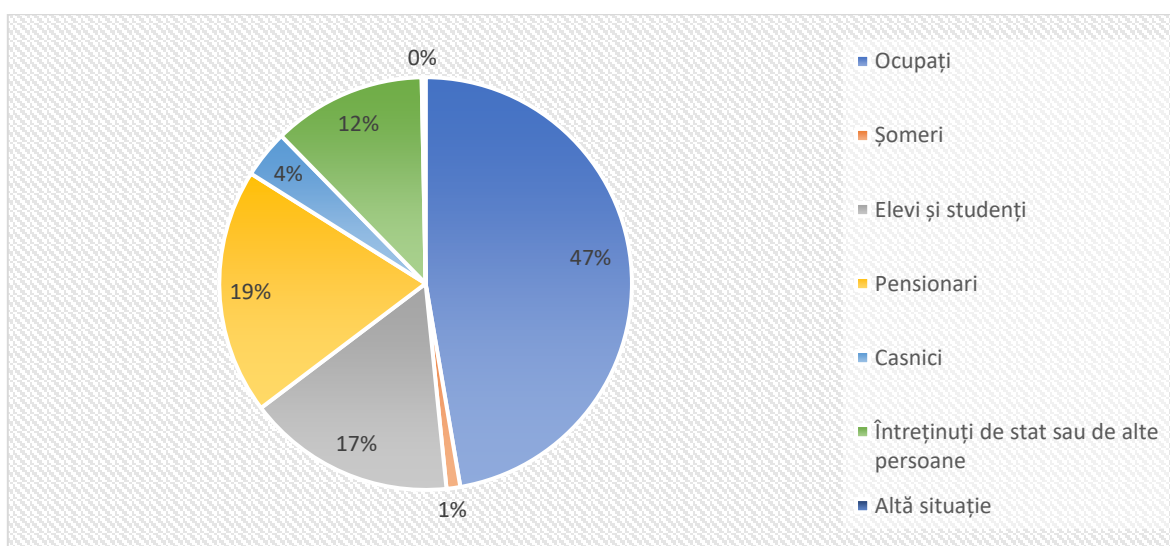
În acest context, principalul angajator din comună este sectorul public (administrație, învățământ, servicii sociale, sănătate, poștă), domenii în care activau la recensământ circa 50 de persoane.

Prin urmare comuna este slab dezvoltată din punct de vedere economic, comparativ cu alte localități rurale di județ și regiune. Sectorul privat are totuși un potențial de creștere în anumite ramuri care pot exploata durabil resursele locale (de ex. industrie alimentară).

3.3. FORȚA DE MUNCĂ

La recensământul din 2011, la nivelul comunei Urmeniș erau înregistrate 943 de persoane active economic, ceea ce reprezenta 48% din populația stabilă totală. Dintre acestea, 922 erau efectiv ocupate, iar 21 de persoane erau în căutarea unui loc de muncă. La acestea se adăugau circa 73 de persoane casnice și 6 cu alt statut economic, care aveau, teoretic, vârstă de muncă, dar nu erau active. Așadar, în comparație cu alte zone din județ, rata de activitate și de ocupare a populației din comună este scăzută, în special datorită distanței față de centrele urbane care nu încurajează navetismul și a slabei dezvoltări a sectorului privat local.

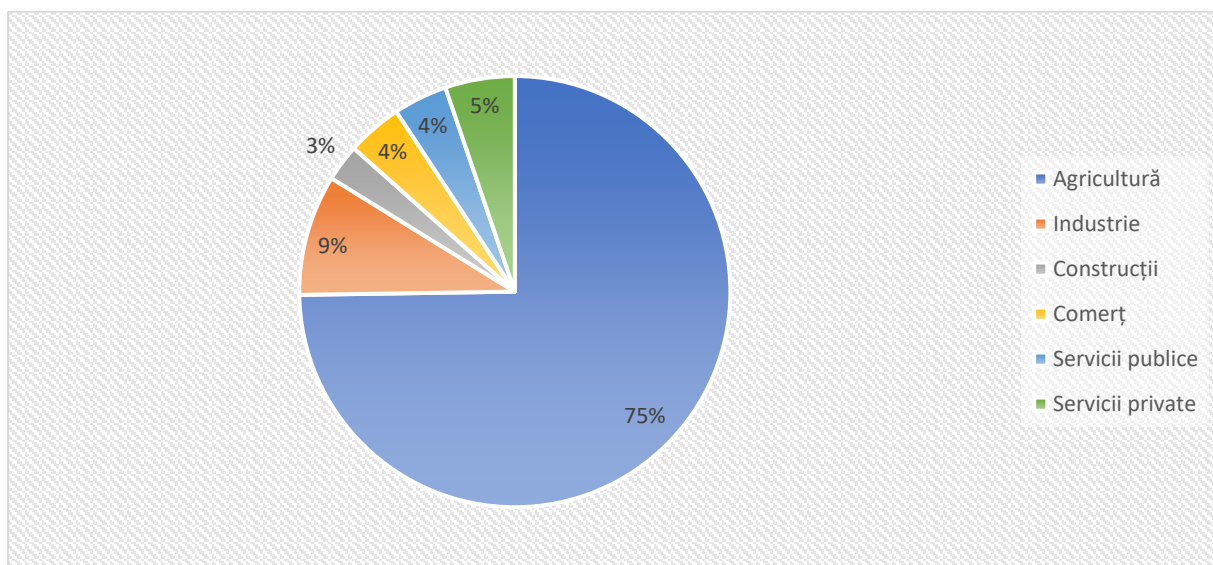
Totuși, nu toate persoanele ocupate beneficiau și de un venit constant. Astfel doar 26% aveau statut de salariat sau întreprinzător, 51% lucrau pe cont propriu, iar 21% lucrau în propria gospodărie fără a fi remunerați, utimele două categorii vizând mai ales agricultorii de subzistență. Această din urmă categorie este cea mai expusă riscului de sărăcie, fiind vorba despre persoane cu venituri incerte și frecvent nemonetizabile.

FIGURĂ 12 - OCUPAȚIA PRINCIPALĂ A POPULAȚIEI STABILE DE LA NIVELUL COMUNEI URMENIȘ, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

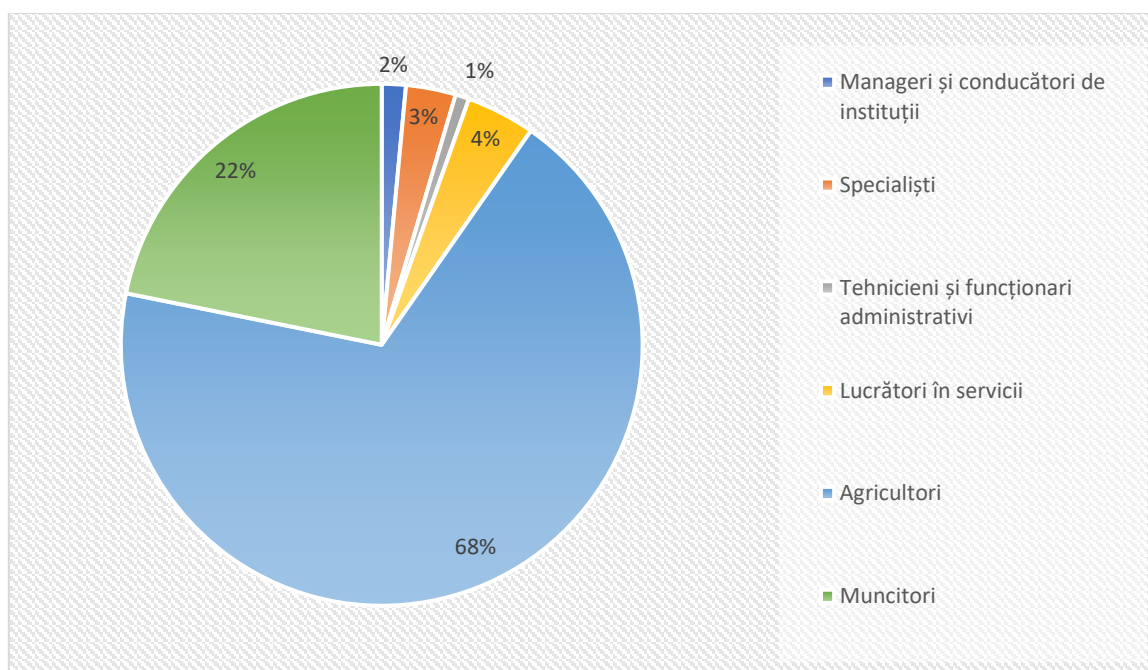
În ceea ce privește structura ocupării, cele mai multe persoane activau în agricultură și silvicultură (75% din total), urmată la mare distanță de industrie (9%), diferite servicii private (5%), comerț (4%) și servicii publice (4%). Deși ponderea ocupării în agricultură a scăzut în ultimii ani, pe fondul creșterii navetismului către împrejurimi, aceasta se menține la cote extrem de ridicate, ceea ce reprezintă o vulnerabilitate, în contextul competitivității reduse a agriculturii românești pe plan extern.

FIGURĂ 13 - STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE DE LA NIVELUL COMUNEI URMEȘ, PE PRINCIPALELE ACTIVITĂȚI ECONOMICE, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

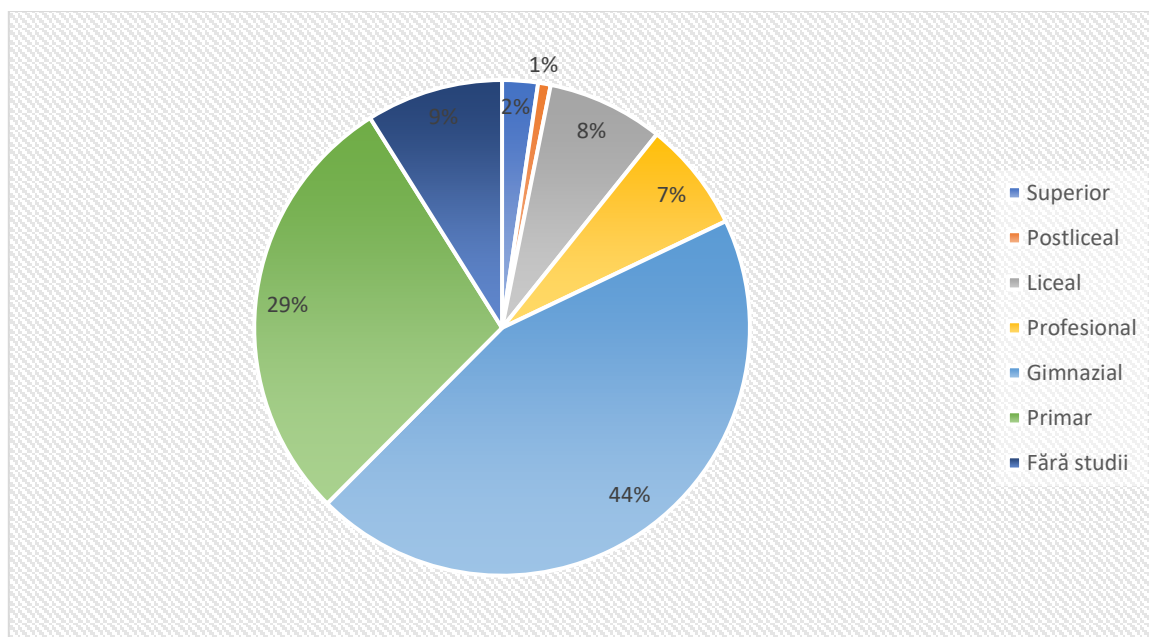
Forța de muncă locală este alcătuită mai ales din agricultori fără pregătire teoretică în domeniu (68% din totalul populației ocupate), urmați de muncitori – mai ales în industrie și construcții (22%) și de lucrători în servicii (4%). Un procent de doar 6% din forța de muncă locală ocupă posturi care necesită un nivel de calificare peste medie (liceu, școală postliceală, facultate), cei mai mulți dintre aceștia activând, de altfel, în sectorul serviciilor publice (primărie, unități de învățământ, poliție, dispensare etc.) sau în cel asociativ (culte religioase).

FIGURĂ 14 - STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE DE LA NIVELUL COMUNEI URMEIȘ, PE PRINCIPALELE CATEGORII DE OCUPAȚII, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

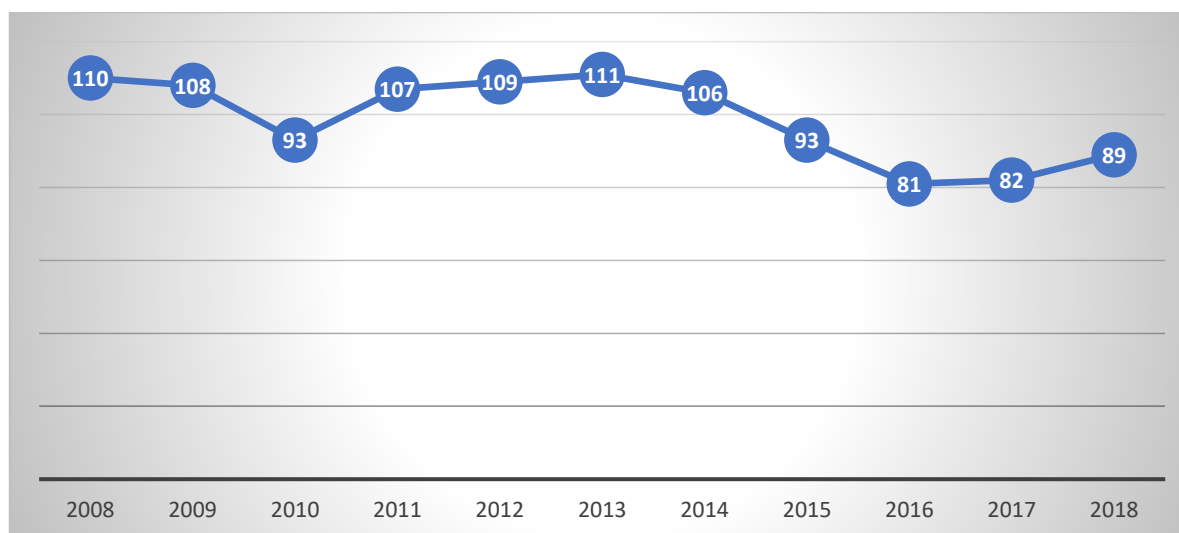
La recensământul din 2011, doar 1% dintre locuitori aveau studii superioare, în timp ce alți 9% aveau studii liceale sau postliceale, ceea ce explică și ponderea redusă a celor care ocupă funcții de conducere, de specialiști sau de tehnicieni. În schimb, 7% dintre cetățeni erau absolvenți de școli profesionale, fiind muncitori cu experiență în domeniul industrial și al construcțiilor. Restul de 73% dintre locuitori aveau doar studii de bază (primare și gimnaziale), în această categorie intrând mai ales persoanele vârstnice, cele de etnie romă și cele active în agricultură. De asemenea 9% dintre locuitori nu au absolvit niciun fel de studii, aceștia fiind o categorie defavorizată care necesită sprijin.

FIGURĂ 15 - STRUCTURA POPULAȚIEI STABILE CU VÂRSTA DE PESTE 10 ANI DIN COMUNA URMENIȘ, DUPĂ NIVELUL STUDIILOR ABSOLVITE, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

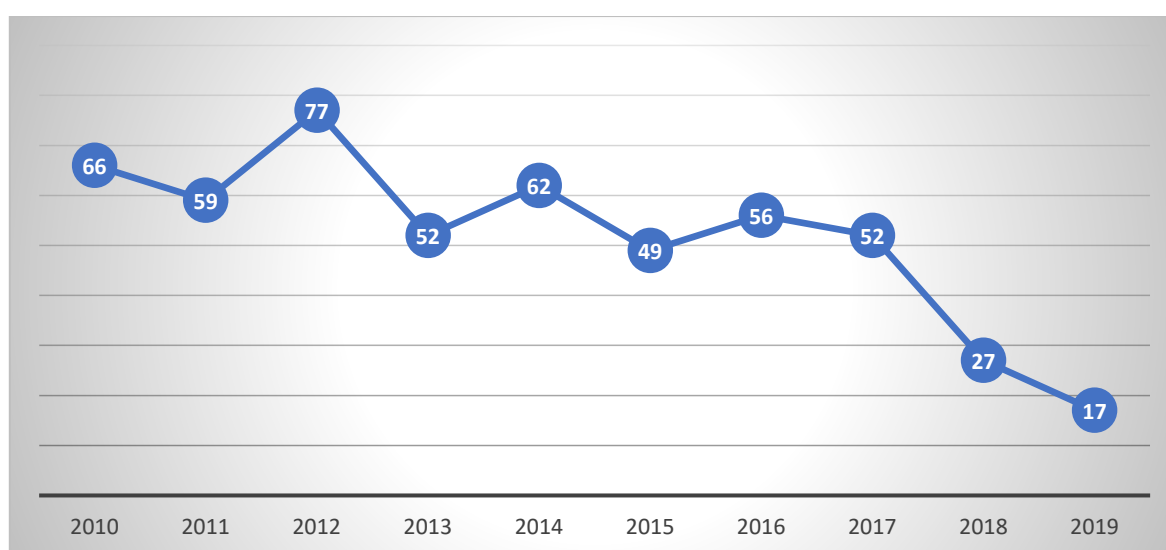
Numărul de locuri de muncă la nivel local a oscilat în perioada 2008-2018, cu o tendință ușoară de scădere pe termen lung, atingând un minim în anul 2016. După cum am indicat și anterior, aproape toate locurile de muncă din comună sunt disponibile în sectorul public. Numărul acestora scade mai ales pe seama reducerii populației, cu precădere a celei școlare, care a condus la desființarea de posturi în învățământ.

FIGURĂ 16 - NUMĂRUL MEDIU DE SALARIAȚI DIN COMUNA URMENIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2018

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Conform datelor ANOFM, la nivelul comunei Urmeniș erau înregistrați în anul 2019 doar 17 șomeri, o valoare minimă pentru perioada 2010-2019. Rata șomajului în raport cu populația activă era de circa 1,8%, în timp ce în raport cu cea în vârstă de muncă era de circa 1,5%. Deși comuna nu se confruntă cu probleme majore legate de șomaj, aceste valori nu reflectă însă în întregime numărul localnicilor care nu au un loc de muncă stabil. În evidențele oficiale sunt cuprinși doar șomerii care se înregistrează la AJOFM pentru obținerea unor beneficii sociale, dar în comună există, după cum am indicat, câteva sute de persoane casnice, fără ocupație sau care lucrează în propria gospodărie fără a fi remunerați. Aceste situații sunt adesea întâlnite în rândul persoanelor de etnie romă, care întâmpină încă dificultăți în ocuparea unui loc de muncă în economia formală. În plus, fenomenul șomajului a fost mult atenuat de migrația externă a forței de muncă locale.

FIGURĂ 17 - NUMĂRUL MEDIU ANUAL DE ȘOMERI DIN COMUNA URMENIȘ, ÎN PERIOADA 2010-2019

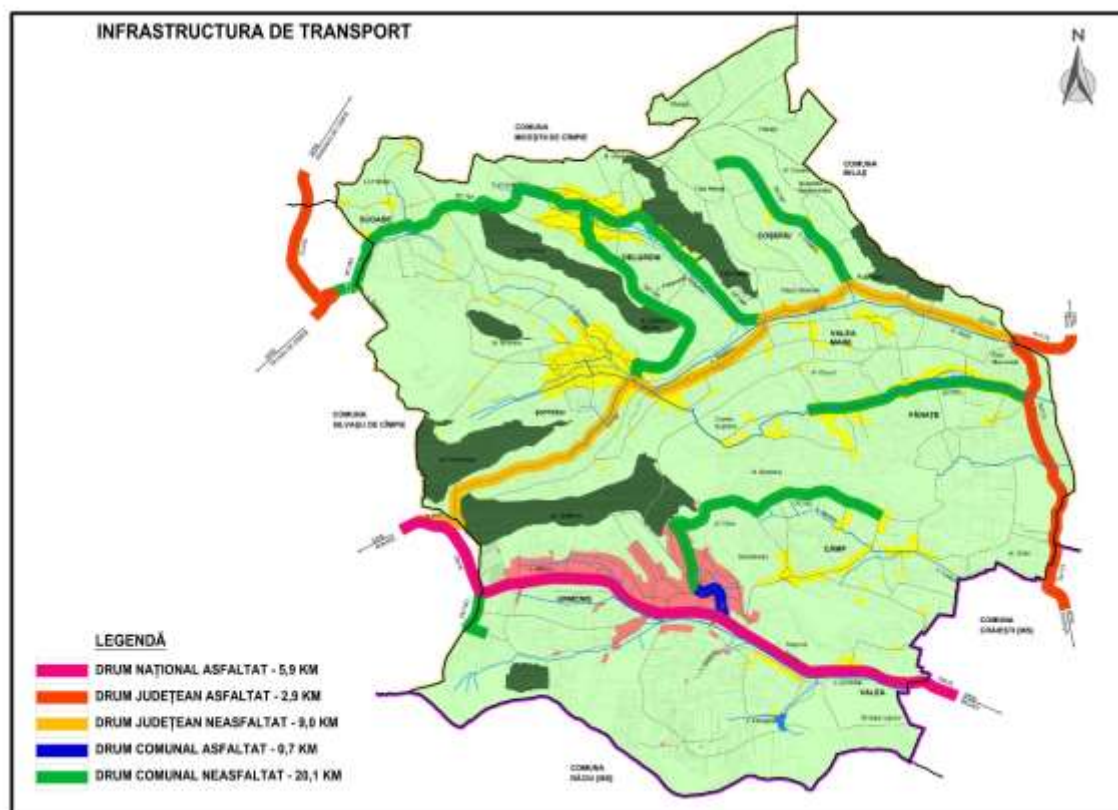
Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

4. ACCESIBILITATEA ȘI INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

Deși are dezavantajul de a fi situată la o distanță destul de mare față de centrele urbane importante, ceea ce i-a afectat în ultimele decenii ritmul de dezvoltare, comuna Urmeniș are acces direct la DN16, drum de importanță națională care leagă cel mai puternic pol de dezvoltare al Transilvaniei, municipiul Cluj-Napoca, de Reghin și prin intermediul DN 15E de Târgu Mureș. Din aceste motive comuna poate prezenta un punct de interes pentru investitorii din regiune, însă distanța considerabilă față de aceste centre îi diminuează totuși importanța. De asemenea, deși este integrată administrativ în județul Bistrița-Năsăud, comuna Urmeniș nu beneficiază de un culoar major de transport către municipiul Bistrița sau celelalte centre urbane județene, de care se află la o distanță considerabilă.

Accesul în comună se realizează în principal prin intermediul DN16, care traversează partea de sud a comunei de la est la vest, prin localitățile Urmeniș și Valea. Deși au existat lucrări de reabilitare pe teritoriul comunei, DN16, aflat în administrarea autorităților centrale, are în continuare alte sectoare de drum aflate într-o stare precară, lucru care crește timpul de parcurgere și reduce siguranța în trafic, atât pe direcția Cluj-Napoca, cât și Reghin.

De asemenea accesul în comună se realizează și prin intermediul drumurilor DJ 173 (drum asfaltat care face legătura cu comunele Milaș și Crăiești) și DJ 162 (drum pietruit care leagă DJ 173 de DN 16, prin satele Valea Mare și Șopteriu). În prezent, CJ Bistrița-Năsăud derulează lucrări de reabilitare și modernizare a ambelor drumuri, cu fonduri europene, prin POR 2014-2020. Lucrările pe DJ 173 au fost deja finalizate, ceea ce permite îmbunătățirea accesului în satul Fânațe. Lucrările la DJ 162 se află în derulare, urmând să includă: amenajarea terenului, execuția terasamentelor, șanțuri din beton și rigole pentru scurgerea apelor, poduri și podețe (construire și reparații), construcție 2 poduri noi peste Valea Mare, amenajare trotuar în satul Șopteriu (635 m), structură rutieră, lucrări de consolidare, ziduri de sprijin, amenajarea drumurilor laterale pe o lungime de 25 m, marcaje rutiere. Această investiție va asigura accesibilitatea în condiții de bună calitate la satele Șopteriu și Valea Mare.

FIGURĂ 18 - REȚEAUA DE TRANSPORT DE LA NIVELUL COMUNEI URMEIȘ

Sursa: Planșă proprie pe bază PUG Urmeniș

În ceea ce privește rețeaua de drumuri administrată de către primărie, aceasta cuprinde DC19C (Urmeniș-Câmp), DC19G (DJ 173-Fânațe), DC19F (DJ 162-Coșeriu), DC19A(DJ 162-Scoabe, Delureni), DC19B (DJ 162-Delureni), DC19D, la care se adaugă și o serie de străzi adiacente și drumuri agricole.

Dintre acestea, doar o bucată din DC19C care traversează satul Urmeniș și 6 străzi adiacente acestuia au fost modernizate cu fonduri PNDR 2007-2013. Din același program au fost modernizate 9,5 km de drumuri agricole, iar alte 11 km de astfel de căi de comunicații sunt în curs de modernizare cu fonduri PNDR 2014-2020.

Restul drumurilor comunale și a străzilor sunt doar pietruite, ceea ce afectează mobilitatea, crește poluarea aerului, cea fonică și riscul de accidente. De asemenea, trotuare există în zona centrală a satului-reședință, în timp ce pe străzile secundare deplasarea pietonilor se face pe carosabilul nemodernizat, creând disconfort și probleme de siguranță. De asemenea, la nivel local nu există piste pentru biciclete, astfel încât posesorii acestora se deplasează tot pe carosabil.

Transportul public se asigură de către operatori privați pe ruta Bistrița-Urmeniș, având o singură cursă regulată pe zi și un număr total de 15 stații. Durata medie a unei curse este de 2 ore ceea ce face naveta către municipiul Bistrița extrem de dificilă. Pe relația Cluj-Napoca și

Reghin există două curse pe zi, distanța fiind parcursă în circa 1 oră și 15 min, respectiv 1 oră. Pe relația Târgu Mureș există 3 curse pe zi, disponibile însă din satul Crăiești, durata deplasării fiind de circa o oră. Așadar, navetismul forței de muncă este dificil de practicat către toate destinațiile.

Cea mai apropiată stație CF este cea din Sărmășel, aflată la circa 16 km de satul Urmeniș. Această este tranzitată zilnic de 4 perechi de trenuri către Bistrița, respectiv Luduș. Distanța către Bistrița este parcursă în peste 2 ore, din cauza stării avansate de uzură a liniei, la care se adaugă distanța de parcurs până în Sărmășel-Gară, ceea ce face ca transportul pe calea ferată să nu fie o opțiune atractivă pentru localnici.

În ceea ce privește transportul aerian, comuna se află la o distanță relativ egală de aeroporturile din Cluj-Napoca și Târgu Mureș, la cca. o oră distanță de parcurs cu mașina. Acestea oferă curse regulate către destinații din Europa și nu numai, mai ales în cazul aeroportului din Cluj-Napoca care este al 2-lea cel mai important hub aerian la nivel național.

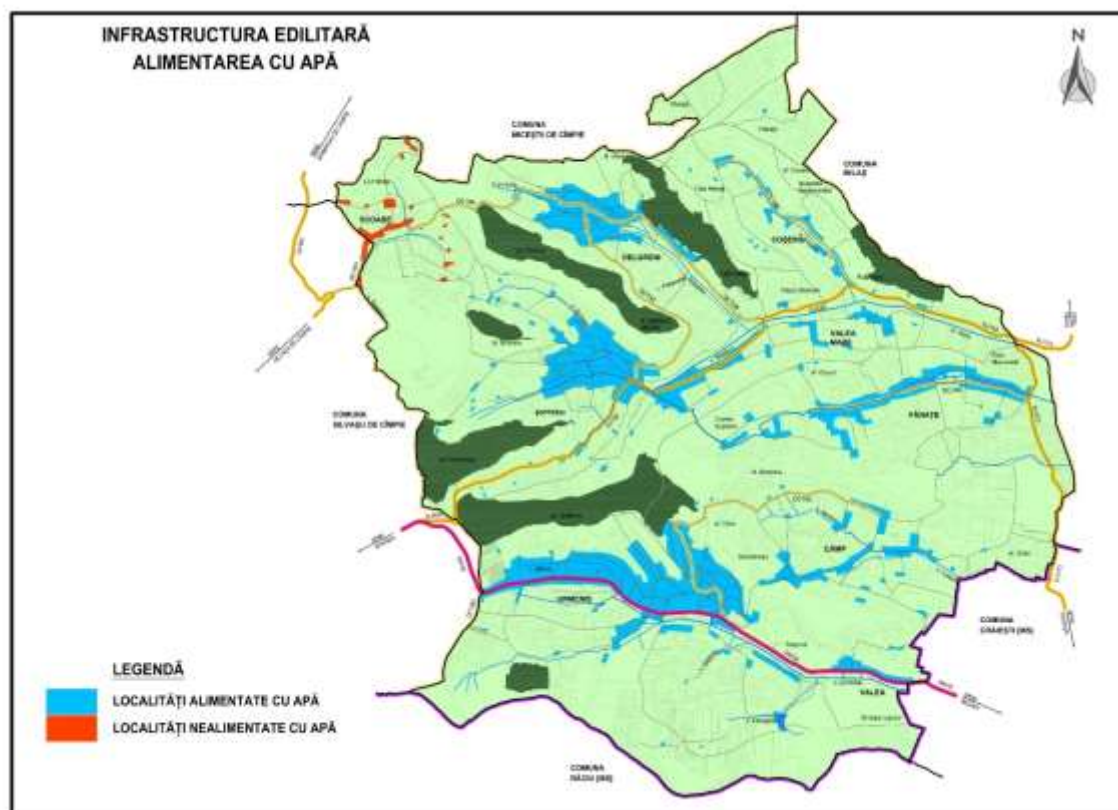
5. INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ

5.1. ALIMENTAREA CU APĂ ȘI CANALIZARE

Comuna Urmeniș beneficiază în prezent de un sistem centralizat de alimentare cu apă care deservește 8 din cele 10 localități componente, excepția făcând satele Scoabe și Podeni. Acesta a fost inițiat cu fonduri SAPARD, fiind ulterior extins cu fonduri guvernamentale în satele Câmp, Șopteriu, Delureni, Fânațe, Coșeriu, Valea Mare.

Sistemul de alimentare cu apă este administrat de către operatorul regional AQUABIS S.A., în condițiile în care comuna Urmeniș a aderat la ADI "Apa și Canalizare Bistrița-Năsăud" și a delegat către această entitate serviciul public de alimentare cu apă. Alimentarea cu apă se face prin aducțiuni și înmagazinare de la stația de tratare din Municipiul Bistrița și este asigurată de operator din surse de suprafață - râurile Bistrița și Bistrița Ardeleană, Someșul Mare cu afluenții Rebra și Anieș și din surse locale (puțuri).

Infrastructura de alimentare cu apă necesită încă lucrări de extindere în satele Urmeniș, Șopteriu și Delureni pe o lungime de circa 11 km, astfel încât să asigure deservirea unui număr cât mai mare de gospodării.

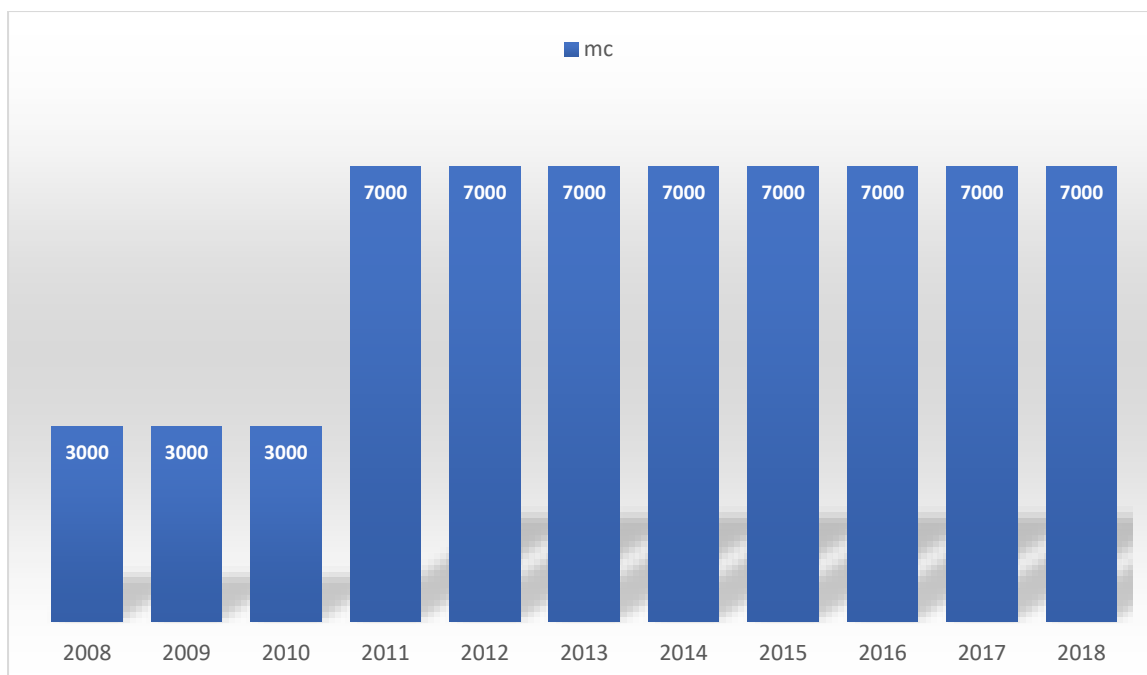

FIGURĂ 19 - REȚEAUA DE ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ DIN COMUNA URMENIȘ

Sursa: Planșă proprie pe baza PUG Urmeniș

Conform recensământului din anul 2011, un număr de 35 de gospodării erau conectate la sistemul centralizat de alimentare cu apă, 747 (56% din totalul gospodăriilor) utilizau sisteme de alimentare proprii și 544 (41% din totalul gospodăriilor) nu beneficiau de sisteme de alimentare cu apă. În anul 2020, conform datelor obținute de la Primărie, numărul de gospodării racordate a crescut la 308, acoperind aproximativ 31% din totalul gospodăriilor din comună. În urma investițiilor pentru extindere sus-menționate, este de așteptat ca acest procent să crească rapid în următorii ani.

În anul 2018, operatorul a distribuit la nivel local o cantitate de 7.000 mc de apă potabilă, dintre care 6.000 pentru consumatori casnici și 1.000 pentru firme și instituții. Consumul de apă la nivel local a cunoscut o creștere începând cu anul 2011, pe fondul extinderii sistemului de distribuție a apei, dar s-a menționat constant ulterior.

FIGURĂ 20 - CANTITATEA DE APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR DIN COMUNA URMENIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2018

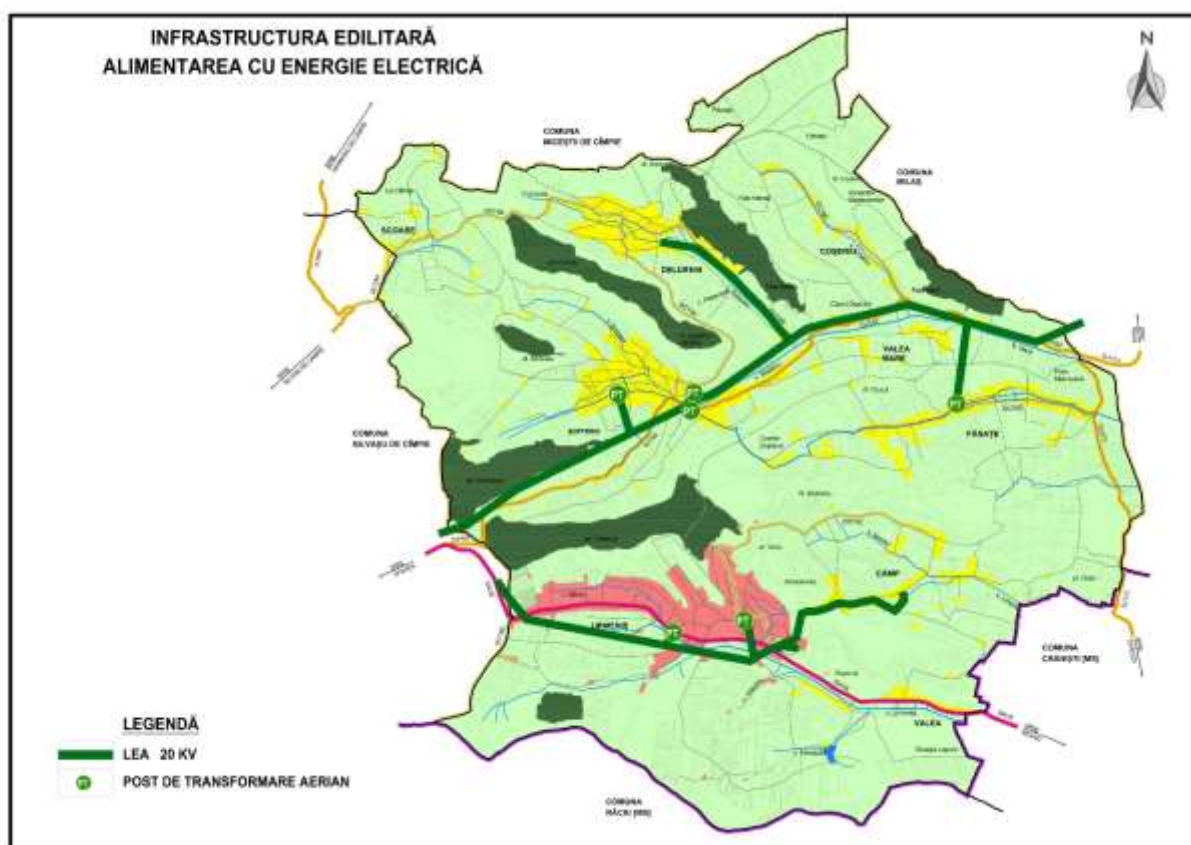
Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

În prezent, comuna Urmeniș nu dispune de un sistem centralizat de canalizare. Totuși administrația locală își propune urmărirea demersurilor pentru realizarea unui astfel de sistem, ținta inițială fiind instalarea sa în satele Urmeniș, Șopteriu și Delureni, pe o lungime de circa 13,5 km. Totuși, aceste sate au o populație mai scăzută decât pragul de 2.000 de locuitori echivalenți pentru care Comisia Europeană asigură fonduri în vederea realizării de sisteme centralizate de canalizare și stații de epurare. În acest context, administrația locală trebuie să caute alte soluții de finanțare.

La recensământul din 2011, 186 de locuințe (19,2% din total) dispuneau de instalații proprii de canalizare în interiorul locuinței sau în curte (de tip fosă septică), în timp ce 780 (80,8%) foloseau latrine uscate. Așadar, lipsa canalizării reprezintă o amenințare directă la adresa factorilor locali de mediu, prin deversarea de ape uzate neepurate în cursurile de apă de suprafață, respectiv direct în sol, ceea ce poate determina infestarea apelor subterane.

5.2. ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI ILUMINATUL PUBLIC

Alimentarea cu energie electrică a comunei Urmeniș se face de către operatorul ELECTRICA FURNIZARE, prin linii electrice aeriene de 20 kV și 6 posturi de transformare, dispuse în 3 sate componente. Deși operatorul de profil a realizat investiții în rețea în ultimii ani, unele componente ale acesteia rămân învechite și expuse diferitelor intemperii, ceea ce conduce uneori la întreruperea furnizării.

FIGURĂ 21 - REȚEAUA DE DISTRIBUȚIE A ENERGIEI ELECTRICE DIN COMUNA URMENIȘ

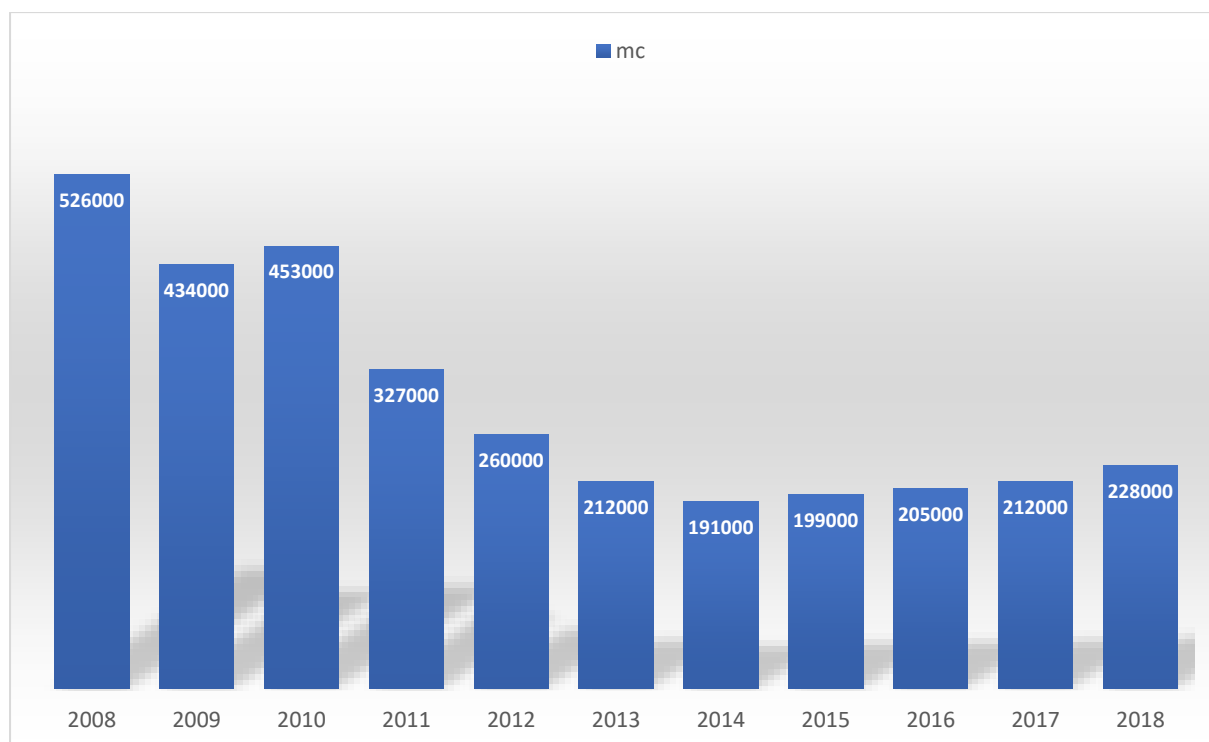
Sursa: Planșă proprie pe baza PUG Urmeniș

Rețeaua de iluminat public este administrată direct de către Primărie, folosind infrastructura rețelei de distribuție a energiei electrice. Primăria Urmeniș a demarat modernizarea corpurilor de iluminat stradale din comună, prin implementarea tehnologiei LED, urmând ca acestea să fie înlocuite complet, cu efecte benefice asupra calității iluminării și a consumului de energie electrică al serviciului.

5.3. ÎNCĂLZIREA ȘI ASIGURAREA COBUSTIBILULUI PENTRU GĂTIT LA NIVELUL LOCUINTELOR

Comuna Urmeniș dispune de rețea de distribuție a gazelor naturale în 4 sate componente (Urmeniș, Coșeriu, Șopteriu și Fânațe), care măsoară aproape 50 km lungime. Conform recensământului din 2011, 141 de locuințe din comună (14% din total) se încălzeau folosind centrale sau sobe pe bază de gaze naturale, 805 (83%) foloseau centrale sau sobe pe bază de lemn, 8 (sub 1%) foloseau alt tip de combustibil (de ex. GPL), iar 12 (1%) nu erau încălzite. Ponderea locuințelor cu centrală termică proprie, indiferent de combustibilul folosit, era de doar 3%.

Distribuția gazelor naturale se face de către un operator privat – DELGAZ GRID, care se ocupă și de mentenanța, extinderea și modernizarea rețelei de distribuție. În anul 2018, acesta a distribuit la nivel local o cantitate de 228/000 mc de gaze naturale, dintre care 182.000 mc pentru consumatorii casnici și 46.000 mc pentru firme și instituții. Cantitatea de gaze naturale a cunoscut o scădere constantă mai ales pe fondul scăderii accelerate a populației și a eficientizării energetice.

FIGURĂ 22 - CANTITATEA DE GAZE NATURALE DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR DIN COMUNA URMENIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2018

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

În ceea ce privește prepararea hranei, 56% dintre locuințe foloseau instalații de gătit pe bază de gaze naturale, 42% instalații pe bază de lemne, iar 2% aragaze cu butelie.

La nivelul comunei sunt încă necesare investiții pentru extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale la un număr cât mai mare de gospodării, Primăria pregătind documentații tehnico-economice în acest sens, în vederea identificării unei surse de finanțare pentru execuția lucrărilor.

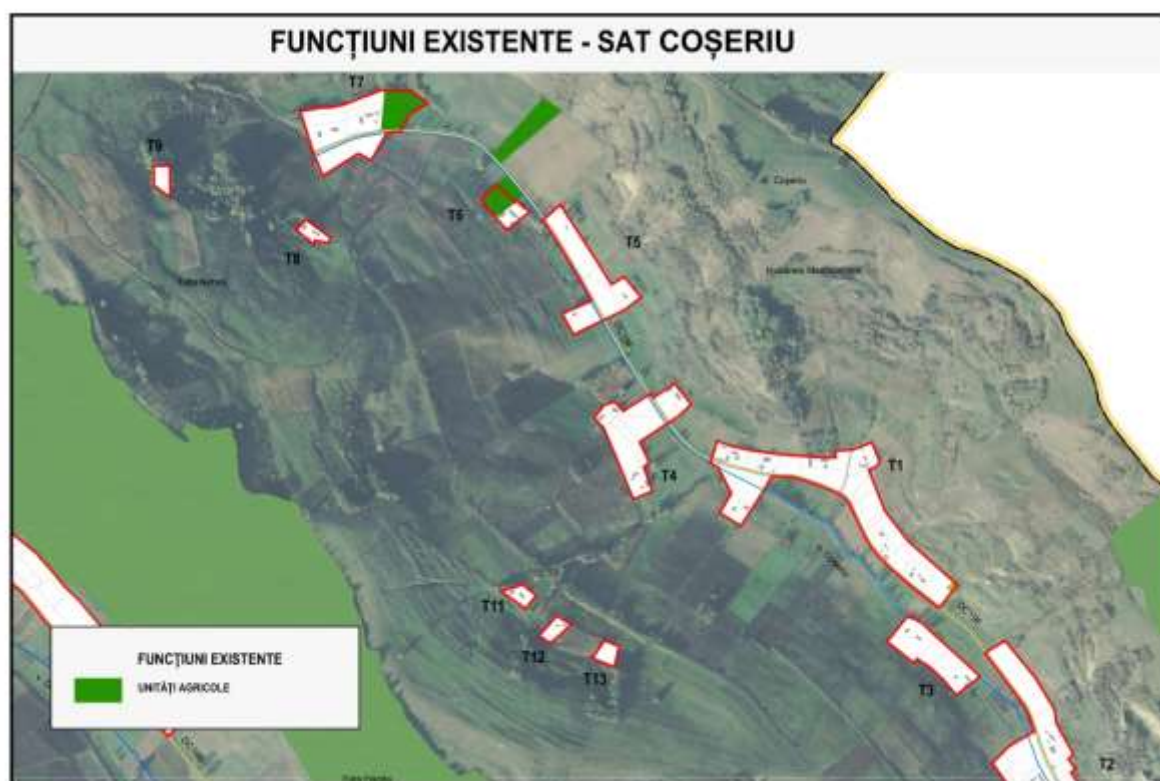
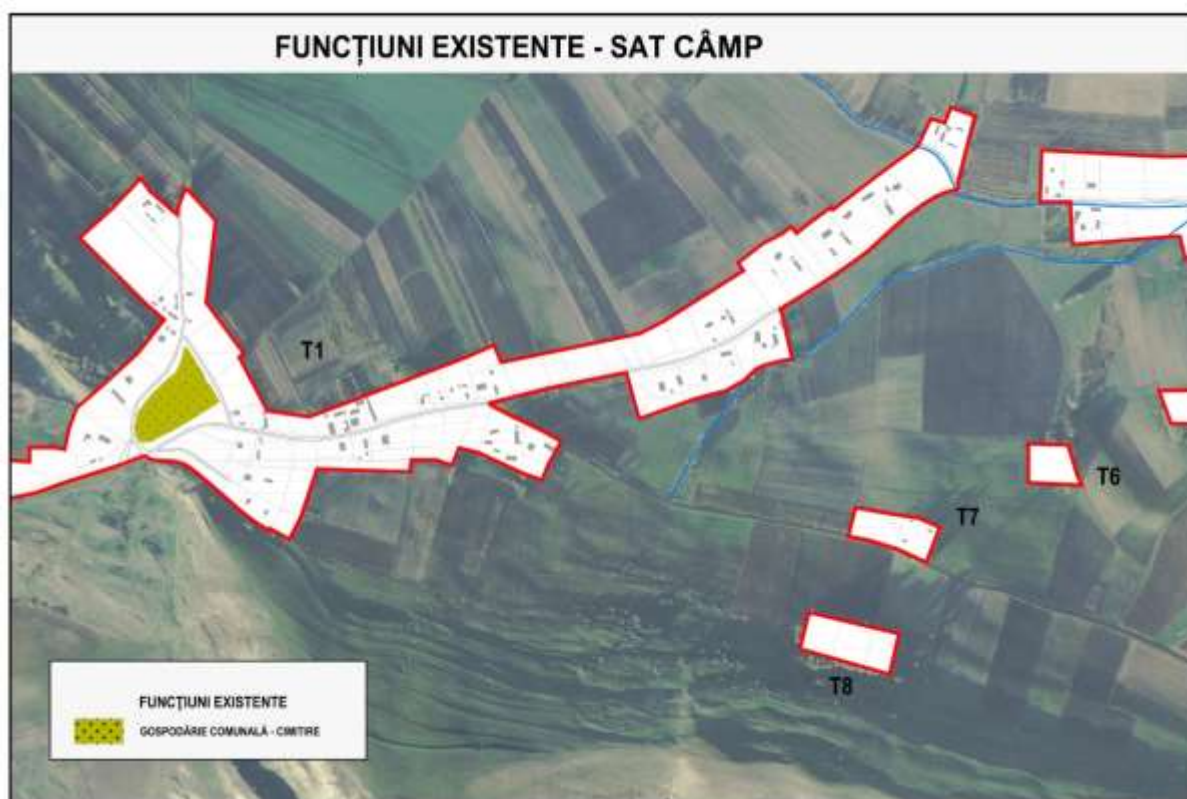
5.4. TELECOMUNICAȚII

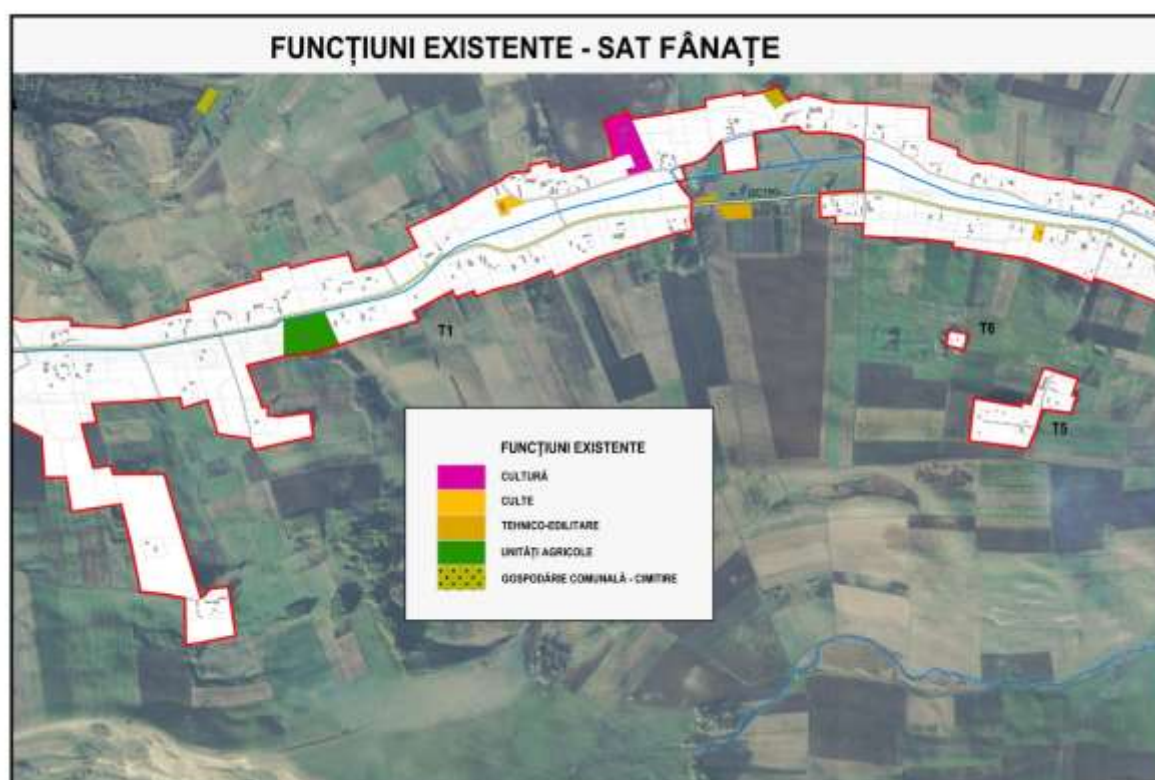
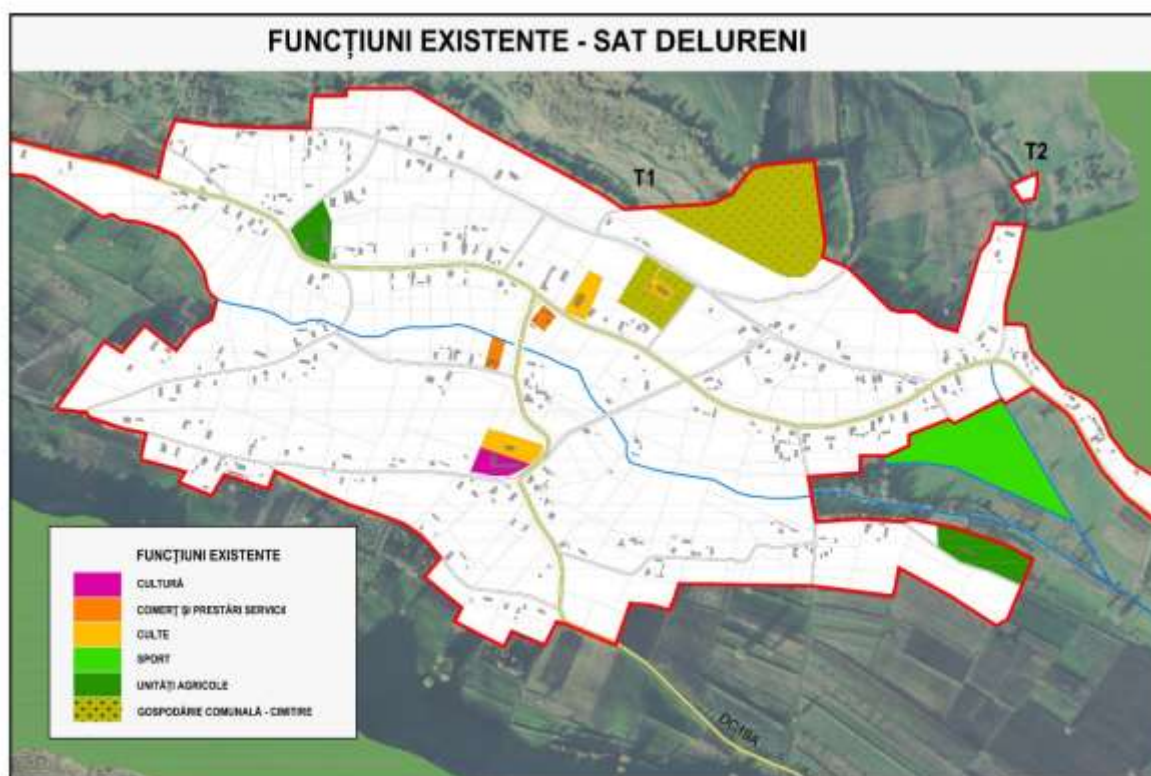
Serviciile de telecomunicații de la nivelul comunei Urmeniș de mai mulți operatori de telefonie fixă, mobilă și internet (de ex. Telekom, Orange, Vodafone, Digi), calitatea acestora fiind satisfăcătoare. Cu toate acestea, tehnologia 4G nu este disponibilă pe întreg teritoriul comunei, astfel încât serviciile de transfer de date mobile lasă de dorit.

Primăria a investit recent în înființarea unui sistem de supraveghere video a comunei, al cărui scop este de prevenire și combatere a criminalității și infracționalității. Acesta necesită extindere în mai multe sate componente.

6. FONDUL LOCATIV

PUG-ul comunei Urmeniș este în curs de realizare, însă putem specula că nu vor exista schimbări majore în ceea ce privește spațiul intravilan, dată fiind presiunea imobiliară redusă venită dinspre persoanele fizice și juridice.

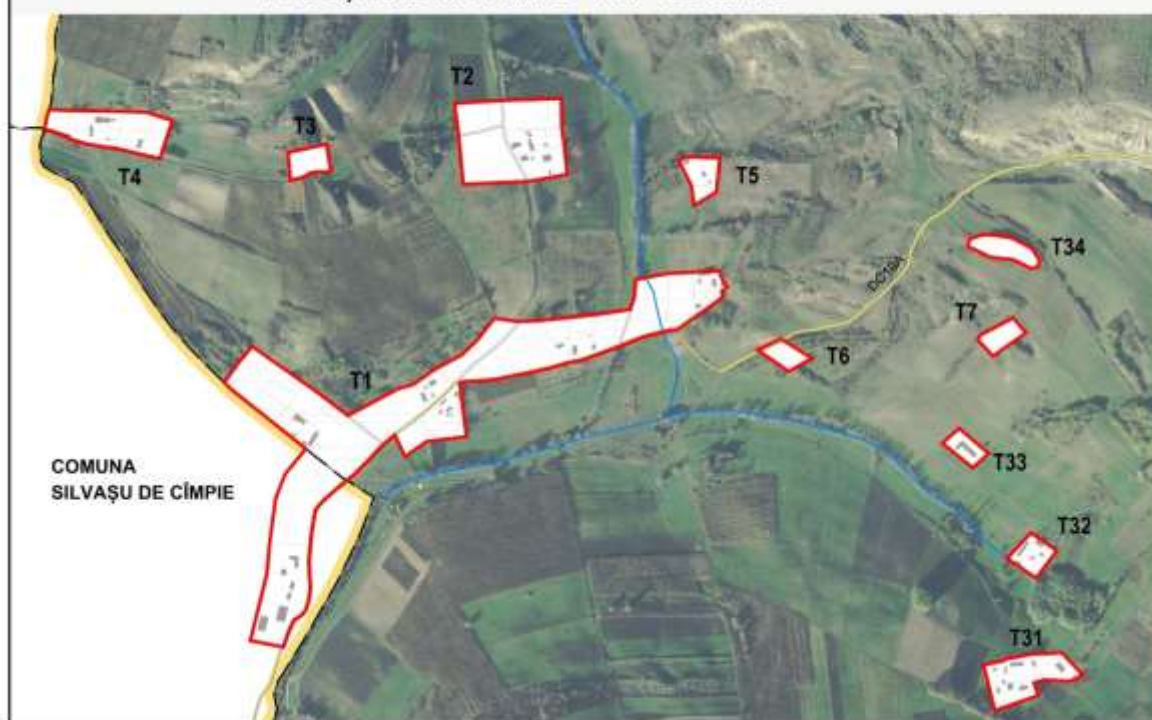

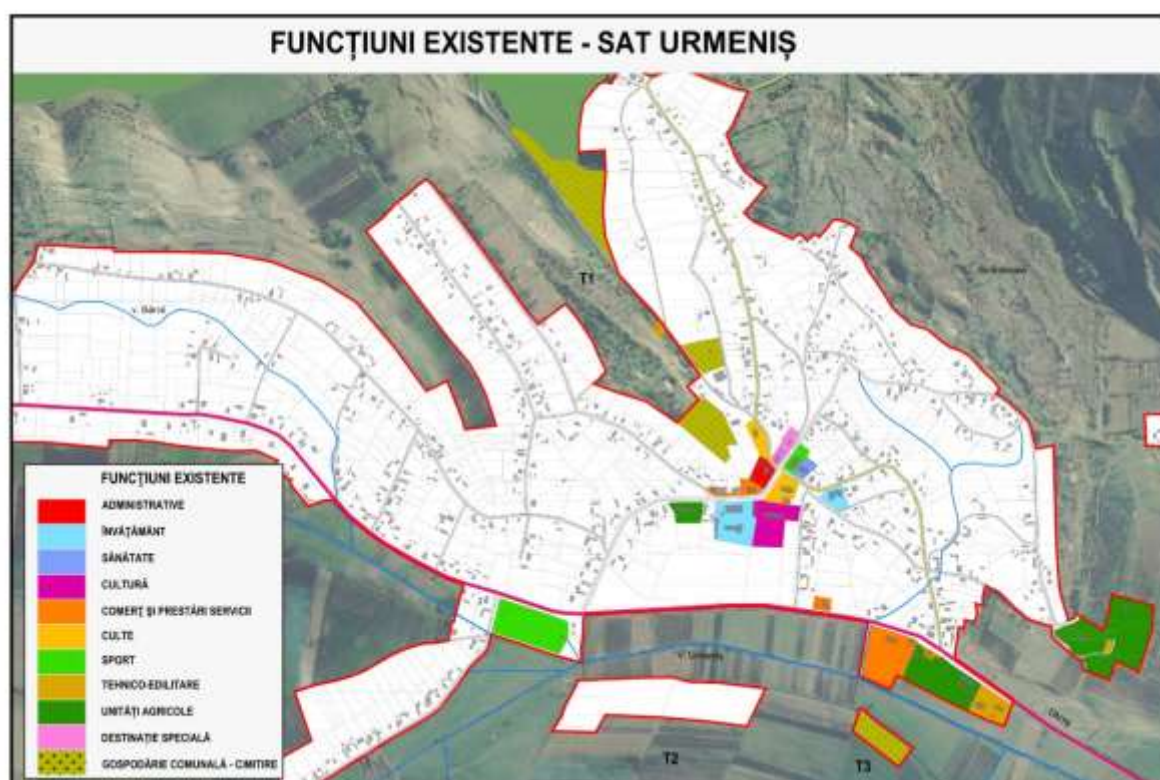
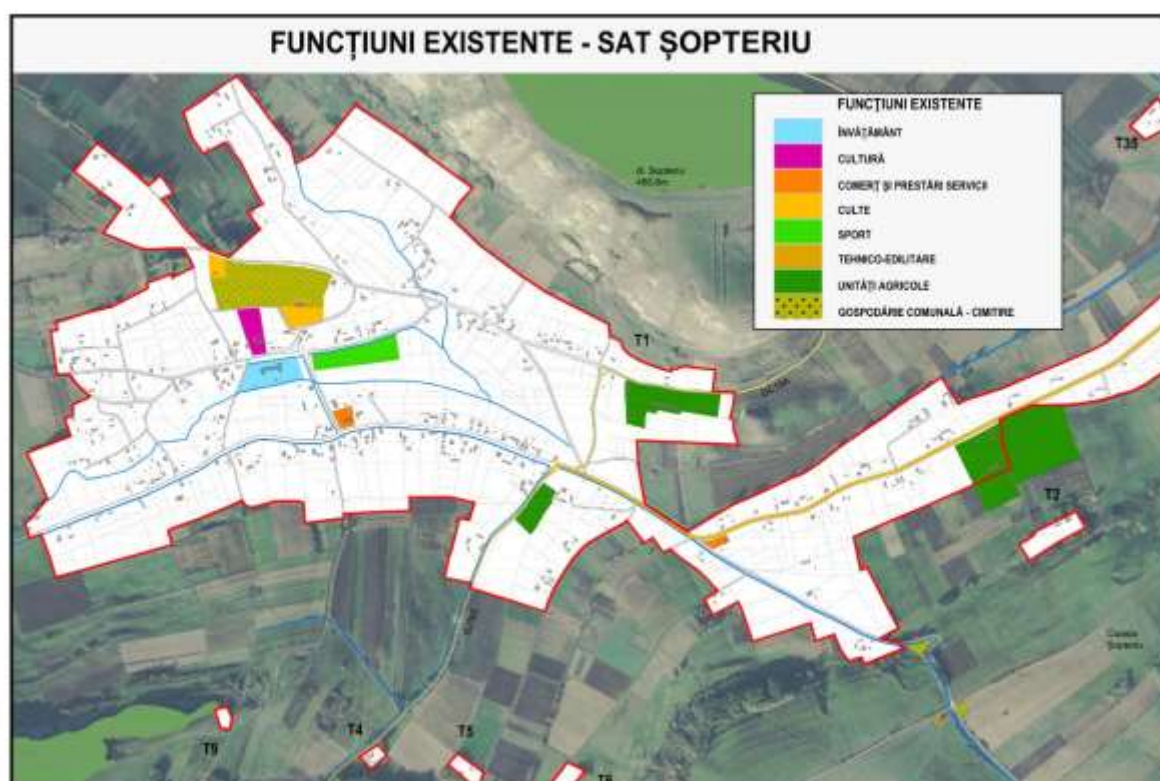

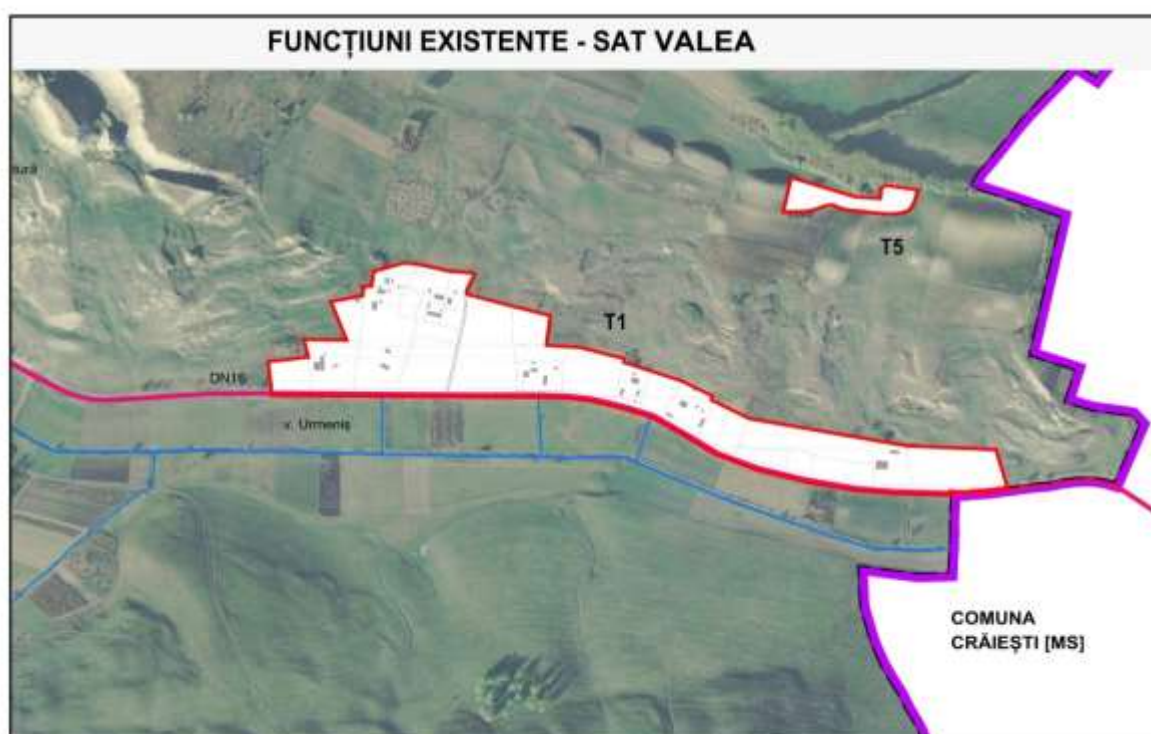
FUNȚIUNI EXISTENTE - SAT PODENI

FUNȚIUNI EXISTENTE - SAT SCOABE

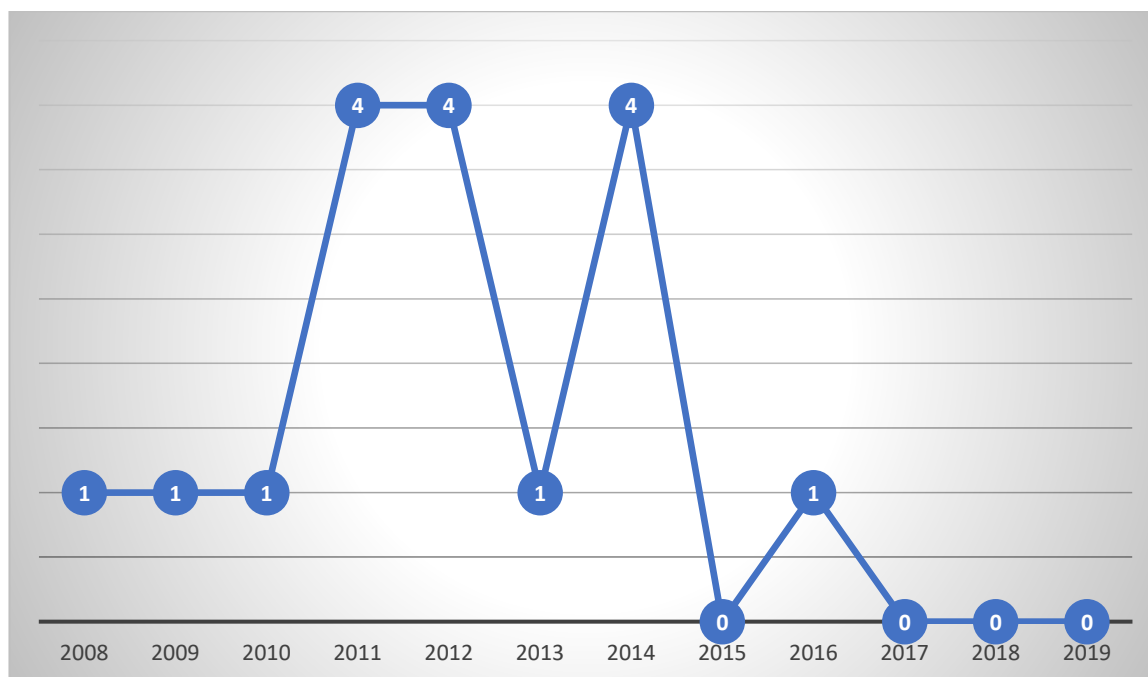

FIGURĂ 23 - MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR INTRAVILANE DIN SATELE COMPONENTE ALE COMUNEI URMEIȘ, DUPĂ FUNCȚIUNILE URBANISTICE

Sursa: Planșă proprie realizată pe baza PUG Urmeniș

Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru perioada 2020-2027

La nivelul anului 2019, estimările INS indicau existența la nivelul comunei Urmeniș a unui număr de 966 de locuințe (963 private și 3 publice), număr neschimbat față de recensământul din 2011, dar cu 13% mai scăzut față de 1990. Numărul de locuințe nou-ridicate și recepționate în comună s-a menținut la cote extrem de scăzute în ultimii 5 ani, cu excepția anului 2016, nefiind recepționate locuințe noi la nivel local. Totuși, experiențele de la recensămintele anterioare indică faptul că numărul real al locuințelor diferă de cel estimat de INS (spre exemplu, în anul 2011 au fost identificate pe teren 966, față de 976 estimate). Așadar, numărul exact al locuințelor va fi determinat doar la recensământul din 2021.

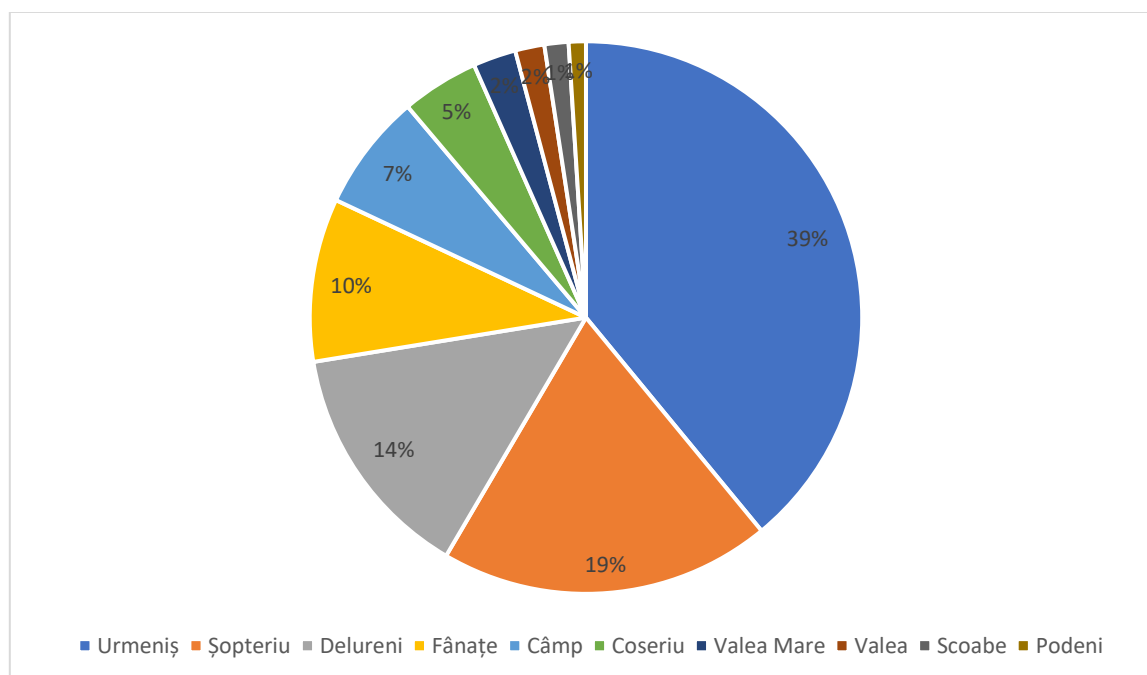
FIGURĂ 24 - NUMĂRUL DE LOCUINȚE FINALIZATE ÎN COMUNA URMEIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2019

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Suprafața locuibilă în anul 2019 a fost estimată la 34.006 mp. Aceasta a crescut cu doar 1% față de anul 2011 și cu 9% față de anul 1990, pe fondul investițiilor în extinderea locuințelor derulate de către proprietari. Media suprafeței de locuit este de aproximativ 35 mp/locuință, mai scăzută față de media județeană de 51,4 mp/locuință și de cea națională de 47,6 mp, indicând un confort mai redus al locuințelor existente în comună.

Cele mai multe locuințe sunt amplasate în satele Urmeniș, Șopteriu, Delureni, Fânațe și Câmp, acestea reunind în jur de 89% din totalul locuințelor din comună. În satele Valea, Scoabe și

Podeni mai există mai puțin de 20 de case, deservirea acestora cu servicii publice fiind costisitoare și ineficientă.

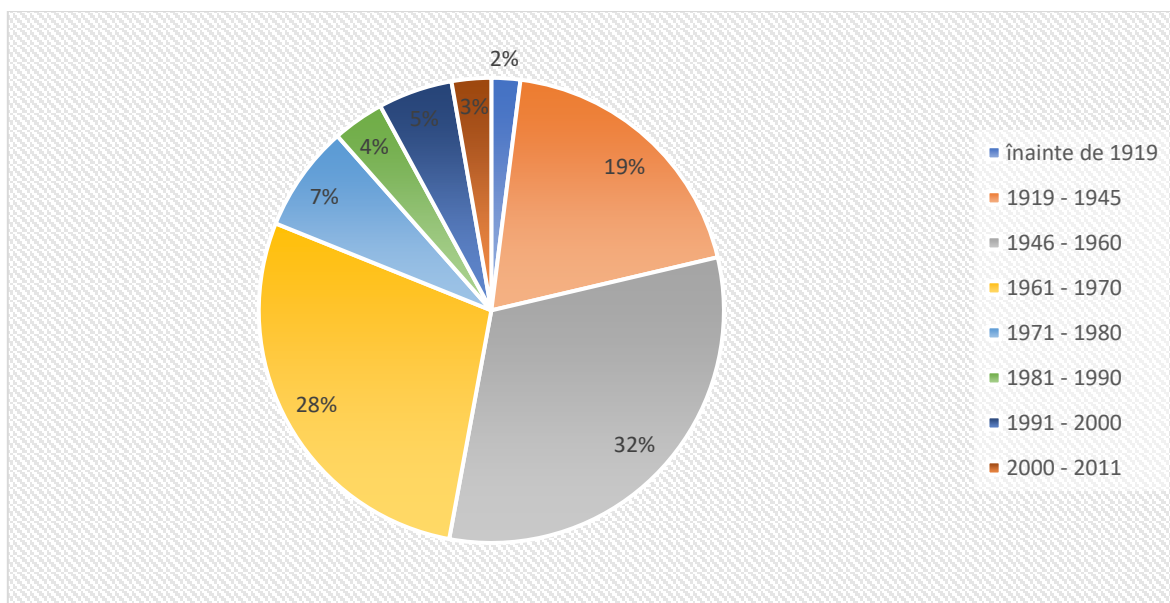

FIGURĂ 25 - NUMĂRUL DE LOCUINȚE LA NIVEL DE SAT COMPONENT

Sursa: INS. Rezultatele definitive ale RGPL 2011

Datele colectate în cadrul recensământului din anul 2011, relevă faptul că la nivel local prevalează clădirile cu regim mic de înălțime, 98% dintre clădirile existente fiind clădiri cu regim de înălțime parter, 2% fiind clădiri cu regim de înălțime P+1 (o singură clădire este în regim P+2). În privința amplasării, în jur de 66% dintre locuințe sunt dispuse într-o zonă de locuire continuă, de-a lungul drumurilor și străzilor, 8% sunt amplasate în grupuri de care și 13% sunt clădiri învecinate, iar 11% sunt clădiri izolate, cu o distanță de peste 200m între ele. Această situație problematică (mai ales pentru deservirea cu utilități – apă curentă, canalizare, iluminat public, salubritate etc.) este reflectată și de numărul mare de trupuri izolate de intravilan din satele Coșeriu, Podeni, Scoabe, Valea Mare etc.

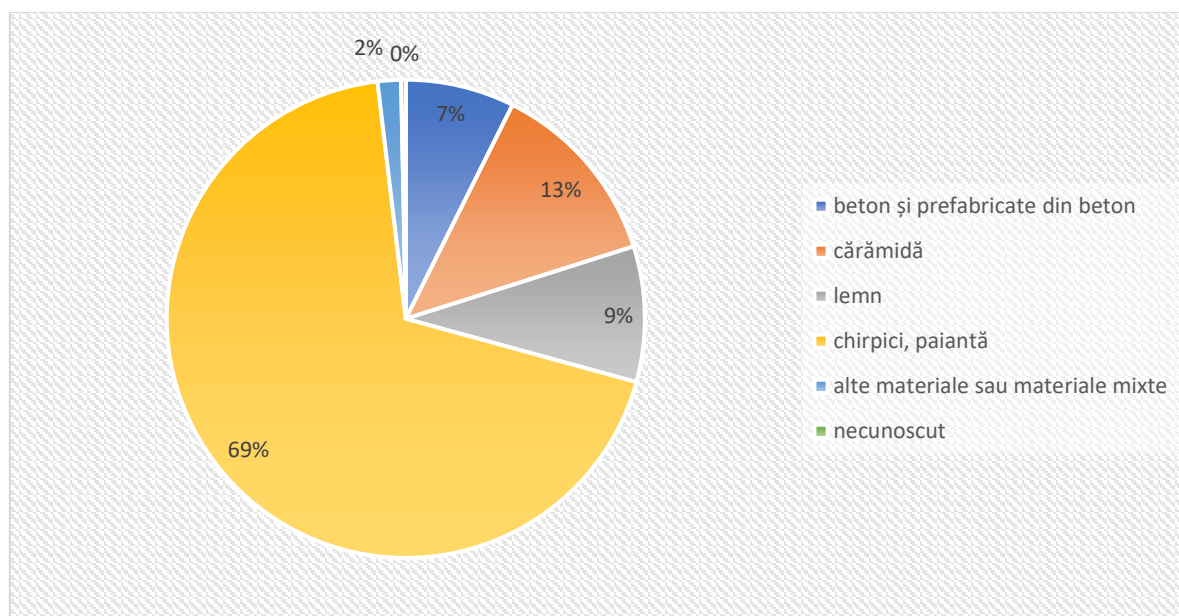
Circa 51% dintre locuințele existente în comună au fost ridicate în perioada anterioară anului 1960, acestea fiind existente în comună datorită continuității locuirii în zona încă din secolul al XV-lea. În perioada 1960 – 1990 a fost construit în comună 28% din fondul locativ actual, dezvoltarea mai slabă fiind generată de politicile de urbanizare și industrializare forțată a regimului comunist, astfel că o parte mare din populația comunei a fost obligată să migreze către centrele urbane, mai ales după colectivizarea agriculturii. De abia în anii 90 s-a remarcat o nouă tendință de dinamizare a pieței imobiliare locale, pe fondul remigrației urban-rural, însă după anul 2000 se remarcă un nou trend negativ din cauza scăderii accelerate a populației, implicit și a celei pentru noi spații locative.

FIGURĂ 26 - LOCUINȚELE DIN COMUNA URMEIȘ, FUNCȚIE DE PERIOADA DE CONSTRUCȚIE, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

La nivel local 69% din clădirile de locuit sunt realizate din chirpici sau paianță, ele fiind în general clădiri vechi expuse riscului de prăbușire sau daunelor majore în cazul fenomenelor naturale extreme, tot mai frecvente din cauza schimbărilor climatice. Doar 20% din locuințe sunt realizate din beton/prefabricate din beton sau cărămidă, mai rezistente în fața hazardelor naturale.

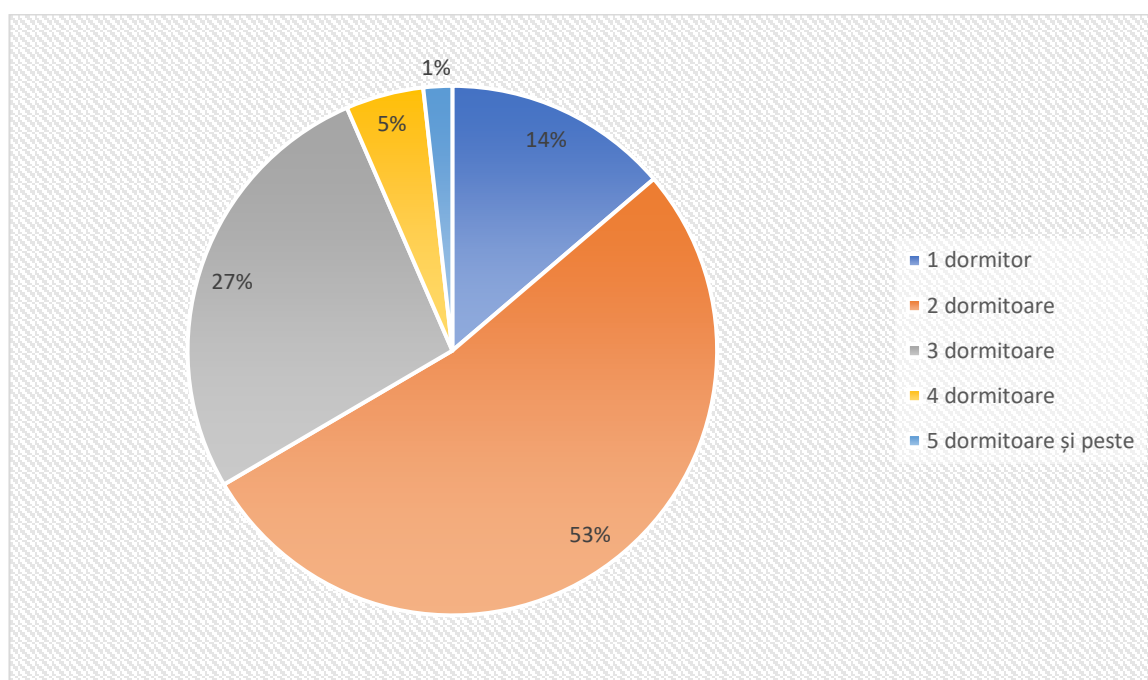

FIGURĂ 27 - LOCUINȚELE DIN COMUNA URMEIȘ, FUNCȚIE DE MATERIALUL DE ZIDĂRIE FOLOSIT, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

Conform recensământului din 2011, doar 2% din totalul locuințelor din comună erau reabilitate termic și 4% aveau tâmplărie termoizolantă din PVC, aluminiu sau lemn stratificat. Chiar dacă în ultimii ani ponderea locuințelor care au beneficiat de investiții pentru eficientizare energetică a mai crescut, marea majoritate dintre acestea continuă să înregistreze pierderi mari de energie, care se reflectă în costul mare al utilităților, respectiv în confortul termic redus al locuirii.

Peste jumătate dintre locuințele din comuna Urmeniș dispun de 2 dormitoare, 27% dispun de 3 dormitoare și 14% de 1 dormitor, lucru care indică un confort relativ redus. Cu toate acestea, la nivelul recensământului din anul 2011 nu au fost semnalate cazuri de suprapopulare, rezultat al reducerii rapide a populației stabile.

FIGURĂ 28 - LOCUINȚELE DIN COMUNA URMENIȘ, DUPĂ NUMĂRUL DE CAMERE DE LOCUIT, LA RECENSĂMÂNTUL DIN 2011

Sursa: INS. RGPL 2011

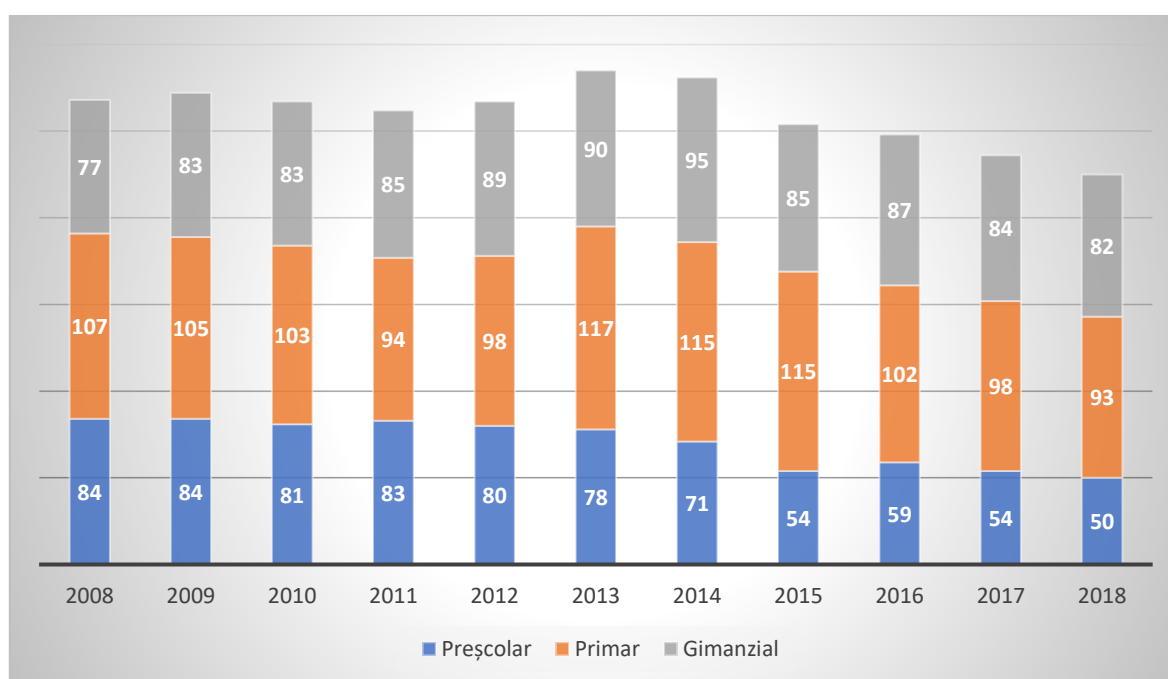
Din totalul locuințelor existente în comună la același recensământ, doar 746 (77% din total) erau locuite permanent, 138 (14%) erau folosite temporar (ca reședințe secundare sau sezoniere), în timp ce 85 (9% din total) erau neocupate tot anul. Numărul locuințelor neocupate se află în creștere, în condițiile în care populația este tot mai îmbătrânită. După decesul foștilor proprietari multe locuințe sunt moștenite de către descendenți ai acestora care nu locuiesc în zonă.

7. EDUCAȚIE

La nivelul comunei Urmeniș funcționează o unitate școlară cu personalitate juridică (Școala Gimnazială Urmeniș), care are ca unitate arondată Școala Primară Șopteriu. În ambele sate funcționează și grădinițe pentru copii. Școlile din restul satelor au fost închise în ultimii ani, pe fondul scăderii populației de vârstă școlară, transportul copiilor din celelalte localități componente ale comunei realizându-se cu microbuzele Primăriei, printr-un program de transport școlar.

Unitățile de învățământ din comună reunesc 3 grupe în învățământul preșcolar, 6 clase în ciclul primar și 4 în ciclul gimnazial, cu predare în limba română. Spre deosebire de alte localități din mediul rural în școală predarea nu se face simultan, ceea ce constituie o premisă favorabilă pentru un act educațional de calitate.

La nivelul anului 2018 populația școlară a atins numărul de 225 de copii și elevi, reprezentând doar 12% din totalul populației stabile. Dintre aceștia 50 erau în ciclul preșcolar, 93 în ciclul primar și 82 în ciclul gimnazial. În perioada 2008-2018 populația școlară a scăzut cu 16%, în special pe fondul reducerii natalității.

FIGURĂ 29 - POPULAȚIA ȘCOLARĂ DE LA NIVELUL COMUNEI URMENIȘ, ÎN PERIOADA 2008-2018

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Din punct de vedere etnic populația școlară este relativ omogenă, fiind prezentă o minoritate romă cu un procent de 19% din totalul copiilor și elevilor.

În anul 2018 numărul de cadre didactice care activau în cadrul instituției de învățământ era de 15, dintre care 3 erau educatori, 6 învățători în ciclul primar și 6 profesori în ciclul gimnazial.

Numărul de cadre didactice din comună a scăzut de la 21, în anul 2015, la 15 în anul 2018, pe fondul scăderii numărului de grupe de grădiniță și de clase de ciclu primar. De asemenea, cadrele didactice sunt corespunzător calificate, însă 38% din totalul cadrelor didactice sunt navetiști din alte localități învecinate. Școala nu dispune de resursele umane calificate pentru a acoperi toate disciplinele predate în ciclul gimnazial.

Din punct de vedere al infrastructurii școlare, unitatea coordonatoare și unitățile subordonate reunesc 19 de săli de clasă și cabinete, 5 laborator școlar și o bază sportivă. Școala Gimnazială din Urmeniș face obiectul unui proiect de reabilitare și modernizare prin programul PNDL 2, iar Grădinița funcționează într-o clădire nouă, construită cu fonduri europene prin PNDR 2007-2013. În comună există și o sală de sport modernă, precum și un teren de sport sintetic. Așadar, infrastructura educațională este una corespunzătoare.

Unitățile de învățământ dispun de 23 de calculatoare conectate la Internet, care sunt folosite în procesul educațional. În schimb, elevii nu beneficiază de serviciile unui cabinet de medicină școlară, asistența fiind asigurată de medicul de familie din comună.

8. SĂNĂTATE

La nivel local, în anul 2018, funcționa un cabinet medical de medicină de familie, un cabinet stomatologic și o farmacie. În cadrul acestora activau un medic, 3 asistenți medicali și un stomatolog. Prin comparație, în anul 1990 în comună existau 3 medici și 5 asistente. Astfel accesul cetățenilor la servicii medicale de bază a devenit mai dificil în ultimele decenii, deși populația a îmbătrânit și apelează tot mai frecvent la acestea. În plus, pentru consulturi de specialitate, analize de laborator, tratamente chirurgicale sau servicii de urgență, cetățenii comunei trebuie să se deplaseze la unitățile sanitare din municipiul Bistrița. Cabinetul medicului de familie funcționează în clădirea Dispensarului Uman deținută de către administrația locală din satul Urmeniș, care este în curs de reabilitare și modernizare cu fonduri PNDL.

La nivel local nu există un mediator sanitar sau un asistent medical comunitar care să faciliteze accesul persoanelor de etnie romă sau a persoanelor neasigurate la servicii medicale de bază, să deruleze campanii de informare, conștientizare, planificare familială, vaccinare a copiilor etc. Această situație este cu atât mai problematică cu cât mare parte dintre romi nu sunt înscriși în evidențele medicului de familie, iar la nivelul școlii din comună nu există un cabinet de medicină școlară.

În aceste condiții, este de așteptat ca speranța de viață a populației să se mențină la cote mai reduse decât în mediul urban.

9. INCLUZIUNEA SOCIALĂ

Conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate, elaborat de Banca Mondială în anul 2016, 3 dintre satele componente ale comunei (Urmeniș, Delureni și Șopteriu) intră în categoria comunităților rurale marginalizate, confruntate cu probleme complexe de excluziune (de la educație, piața muncii, locuire de calitate). În cazul satelor Delureni și Șopteriu ponderea populației de etnie romă din zonele marginalizate nu depășește 20%, însă situația inversă este valabilă pentru satul Urmeniș, care se încadrează în categoria așezărilor care aveau între 170 și 256 de locuitori trăind într-o zonă marginalizată. Aceste zone necesită atenția autorităților atât de la nivel local, cât și la nivel județean, pentru a fi angrenate în programe și scheme de integrare socială și de reducere a riscului de sărăcie.

În cadrul Primăriei Urmeniș funcționează Compartimentul de Asistență Socială, care dispune de un singur angajat și care furnizează servicii sociale de bază (anchete sociale, întocmire, evidență și plată dosare pentru diferite forme de prestații sociale). Acesta nu este acreditat ca furnizor de servicii sociale, însă Primăria este partener în cadrul proiectului "Dezvoltarea sistemului de asistență socială, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale" finanțat din POCU 2014-2020, care prevede și această măsură. De asemenea, va fi angajat un asistent social care va fi format și care va sprijini persoanele în nevoie din comună.

La nivelul anului 2020, conform datelor transmise de Primăria Urmeniș, beneficiau de prestații sociale următoarele categorii de beneficiari:

- Număr de beneficiari ajutor social (venit minim garantat): 82
- Număr de beneficiari alocație de sprijin a familiei: 99
- Număr de beneficiari ajutor de urgență: 1
- Număr de beneficiari indemnizație însoțitor persoane cu handicap: 14

Raportat la numărul relativ redus de locuitori din comună, aceste cifre faptul că aproximativ 10% dintre locuitori beneficiază de prestații sociale, fără a mai lua în calcul și cei aproape 400 de pensionari.

De asemenea, locuitorii pot accesa serviciile sociale pentru protecția copilului, a persoanelor adulte cu dizabilități, a vârstnicilor etc. administrate de către DGASPC Bistrița – Năsăud, din subordinea CJ Bistrița – Năsăud, precum și pe cele ale organizațiilor private (asociații, fundații etc.).

10. PROTECȚIA MEDIULUI ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

Deși comuna Urmeniș beneficiază de peisaje naturale atractive, pe teritoriul său nu există nicio zonă naturală protejată. Cu toate acestea, asupra biodiversității și factorilor naturali din zonă se manifestă o serie de presiuni antropice, legate mai ales de deversarea apelor uzate neepurate, depozitare necontrolată a deșeurilor, de suprapășunat, tăierile ilegale de lemn sau de valorile în creștere ale traficului motorizat.

Asemenea majorității comunelor din județ, comuna Urmeniș a aderat la Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Gestionarea Integrată a Deșeurilor Municipale în Județul Bistrița-Năsăud, către care a delegat serviciul de colectare și transport al deșeurilor menajere, în contextul implementării Sistemului Integrat de Management al Deșeurilor Bistrița-Năsăud. ADI a contractat un operator de salubritate pentru întreaga zonă, care va colecta săptămânal deșeurile menajere în amestec în pubele de 120 l și le va transporta stația de transfer de la Galații Bistriței. Aici vor fi sortate și transferate mai apoi la depozitul ecologic județean de la Târbuiu, unde vor fi tratate mecano-biologic, respectiv vor fi eliminate prin depozitare. În cazul deșeurilor colectate selectiv, în comună au fost montate containere dedicate (sticlă, hârtie și carton, plastic și metal), de unde deșeurile sunt colectate de două ori pe lună. În acest context, cetățenii comunei vor plăti Primăriei o taxă specială de salubritate, evitându-se astfel situația în care aceștia refuză să încheie contracte direct cu operatorul.

Primăria rămâne responsabilă de activitatea de salubritate și deszăpezire a localității. În acest sens, Primăria a achiziționat recent cu fonduri europene, prin GAL, echipamente pentru Serviciul Public de Deszăpezire, Întreținere Drumuri și Domeniu Public (remorcă, sărăriță, tocător de crengi, cupă etc.).

Agenții economici și fermierii rămân responsabili pentru gestionarea deșeurilor produse. Gestionarea deșeurilor de grajd reprezintă o problemă la nivel local, mai ales în contextul în care comuna face parte din categoria localităților expuse poluării cu nitrați din surse agricole.

La nivelul comunei Urmeniș nu există în prezent unități economice care să înregistreze un nivel ridicat al emisiilor, iar distanța sa considerabilă față de centrele urbane nu o expune la poluarea ridicată generată de traficul auto. Totuși, acesta rămâne principala sursă de poluare a aerului și de zgomot din zonă, mai ales în cazul drumurilor nemodernizate.

Poluarea apelor reprezintă o problemă la nivel local, în condițiile în care nu există un sistem centralizat de canalizare, dar și a depozitării necorespunzătoare a deșeurilor agricole sau a depozitelor necontrolate de deșeurii (mai ales de construcții) în albiile râurilor. Problema este cu atât mai stringentă cu cât o parte considerabilă dintre cetățenii comunei se alimentează în continuare din puțuri proprii, a căror apă nu este controlată cu precizie. În acest context, se impun măsuri urgente de creștere a numărului de gospodării care sunt conectate la rețelele de alimentare cu apă și realizarea unei rețele de canalizare cu epurare din comună.

Degradarea solurilor din comună este un fenomen continuu, determinat atât de factori naturali (structura subsolului, vânt, precipitații), cât și antropici, precum despăduririle sau suprapășunatul, care agravează eroziunea terenurilor și le scade productivitatea. La nivelul comunei se manifestă în prezent mai ales fenomenul de eroziune, fiind recomandată plantarea versanților expuși.

Comuna Urmeniș nu este, conform PATN, PATJ și PAAR Bistrița-Năsăud, expusă riscurilor majore de inundații -dat fiind debitul redus de apă al bazinului hidrografic local. Totuși, astfel de cazuri izolate nu pot fi excluse, fiind recomandată amenajarea și întreținerea șanțurilor/rigolelor de scurgere din sate, curățarea albiilor de vegetația excedentară, evitarea construcțiilor noi în zone potențial afectate etc.

Comuna Urmeniș se află într-o zonă cu Intensitate seismică redusă (zona 6 pe scara MSK, cu o perioadă de revenire la circa 100 de ani), nefiind înregistrate de-a lungului timpului pagube majore asociate cutremurelor.

La nivelul comunei Urmeniș funcționează un serviciu voluntar pentru situații de urgență, dar care are o dotare minimală și poate gestiona doar urgențele de grad I. Pentru cele mai complicate este solicitată intervenția ISU, Smurd sau Ambulanță, cele mai apropiate subunități fiind cele din orașul Sărmașu, aflat la circa 20 km. Pe termen lung, în vederea reducerii timpilor de intervenție, este recomandată îmbunătățirea logisticii SVSU (echipamente de alarmare, avertizare, intervenție etc.), dar și creșterea numărului de voluntari și formarea continuă a acestora.

11. PATRIMONIUL, CULTURA ȘI SPORTUL

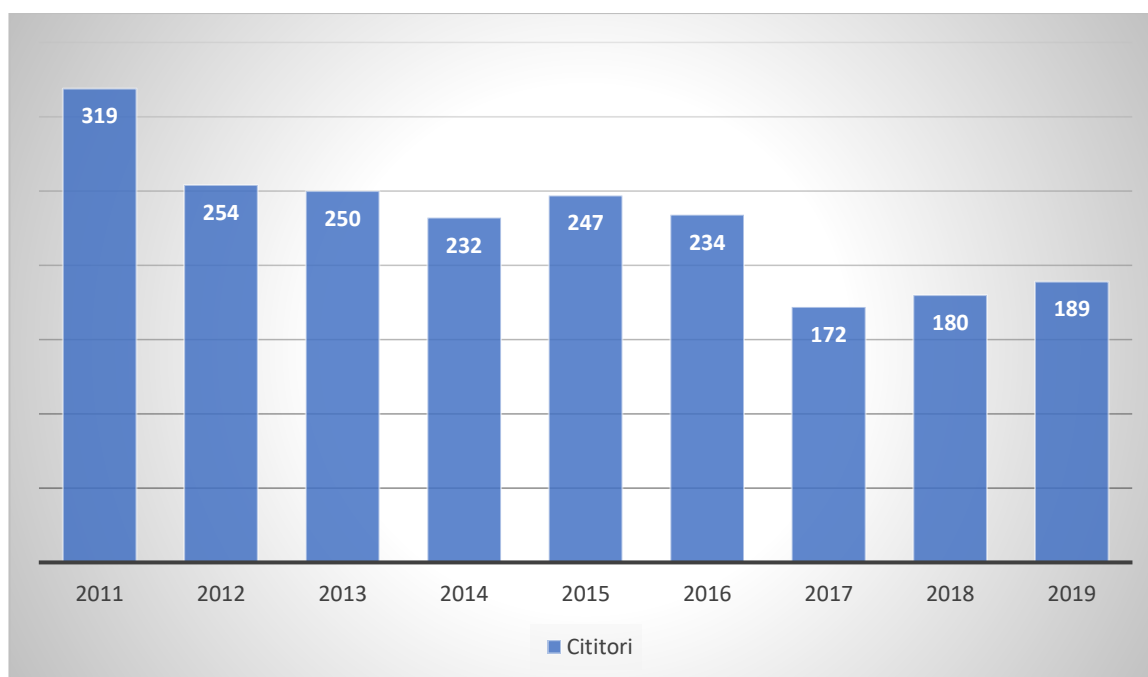
Conform Listei Monumentelor Istorice actualizate în anul 2015, la nivelul comunei Urmeniș există următoarele obiective de patrimoniu construit:

- **Ansamblu Castelului Banffy din Urmeniș** – este un ansamblu de monumente arhitecturale formate din Castelul propriu zis și grânarul aflat în vecinătatea sa. Ansamblul a fost ridicat în secolul 17 la cererea principelui Gheorghe Rákóczi și este un monument arhitectonic de importanță națională, însă acesta se află într-o stare avansată de degradare. Restaurarea lui și introducerea în circuitul turistic ar aduce un interes sporit al turiștilor și vizitatorilor pentru zona comunei Urmeniș, cu beneficii economice pe termen lung.
- **Biserica Reformată din Delureni** – este un monument istoric de importanță locală, a fost reconstruită în anul 1929 pe locul unei biserici medievale în stil gotic.
- **Sit arheologic – Șopteriu** – la intrare în satul Șopteriu dinspre localitatea Urmeniș există un sit arheologic de importanță locală care prezintă urme de locuire continuă din epoca Hallstatt până în secolul IV p. Chr.
- **Situri arheologice – Delureni** – acestea sunt amplasate în partea de sud-est a satului Delureni, fiind o serie redusă de situri arheologice de importanță locală care datează din Epoca Bronzului și prezintă urme de locuire până în Epoca Medievală timpurie.

În comună există și o biserică de lemn din secolul al XVIII-lea la Șopteriu, care a fost restaurată, respectiv monumente ale eroilor la Urmeniș și Șopteriu, însă acestea nu sunt clasate ca monumente istorice.

La nivel local funcționează câte un cămin cultural în satele Șopteriu și Urmeniș. Acestea au fost reabilite, modernizate și dotate, cu fonduri din PNDR 2007-2013 (Urmeniș), respectiv PNDL (Șopteriu), fiind utilizate ca locații pentru evenimente culturale, educaționale, dar și comunitare (întâlniri, nunți, botezuri etc.). Administrația locală are în vedere și construcția a două cămine culturale în satele Delureni și Fânațe, clădirile care au avut această destinație fiind improprii.

În satul Urmeniș funcționează și o bibliotecă comunală care dispune de calculatoare conectate la Internet, scanner, precum și de un fond de carte de circa 13.166 de volume (incluzând și fondul bibliotecii școlare). Numărul de cititori activi a fost în anul 2019 de 189 (circa 10% din populația stabilă a comunei), cei mai mulți fiind elevi de la Școala Gimnazială. În acest context, Biblioteca Comunală trebuie să găsească noi metode pentru a-și crește atractivitatea pentru cetățeni și să devină treptat un centru comunitar multifuncțional, mai ales că funcționează într-un spațiu dedicat și dispune de tehnică de calcul (calculatoare cu internet, videoproiector etc.).

FIGURĂ 30 - NUMĂRUL DE CITITORI ACTIVI DE LA NIVELUL BIBLIOTECILOR DIN COMUNA URMEIȘ, ÎN PERIOADA 2011-2019

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Viața culturală a comunei Urmeniș este una săracă, situație specifică majorității așezărilor rurale cu o populație îmbătrânită. În comună se păstrează obiceiuri locale legate în special de sărbătorile religioase importante. La nivel local se organizează anual Festivalul Sărbătorile Urmenișului și Festivalul "Românește de Purtat – Întâlnirea Fiilor Satului", în cadrul cărora se organizează spectacole de dansuri și muzică tradițională, discoteci în aer liber, focuri de artificii etc. Tot în comună există formații de dansuri populare românești și țigănești.

În comuna Urmeniș funcționează biserici ortodoxe (Delureni, Fânațe, Urmeniș și Șopteriu), reformată (Delureni, Urmeniș și Șopteriu) și Baptiste (Fânațe și Urmeniș). Primăria a alocat recent fonduri de la bugetul local pentru construcția unei capele mortuare în satul Șopteriu, o construcție similară existând și în satul Urmeniș.

12. TURISMUL ȘI ACTIVITĂȚILE RECREATIVE

Conform PATJ, comuna Urmeniș se încadrează în categoria comunelor cu o concentrare medie de resurse turistice naturale și antropice, precum și cu o infrastructură specific turistică slab dezvoltată.

Dintre resursele turistice ale zonei se remarcă cu precădere cele naturale, respectiv:

- **Fondul forestier și peisajele naturale** – pădurile de pe teritoriul comunei, biodiversitatea (floră, faună);
- **Fondul cinegetic** – care corespunde grupei de vânătoare nr. 17 a AJVPS Bistrița, ce cuprinde specii de cerbi, căpriori, mistreți, vulpi, iepuri etc.

Resursele turistice antropice cuprind:

- **Monumentele istorice** – Castelul Banffy din Urmeniș poate deveni un punct de atracție important în zonă și chiar în județ. Acesta are o istorie bogată și legături cu unele dintre cele mai importante familii nobiliare ale Transilvaniei. Deși se află într-o stare avansată de degradare, reabilitarea și încadrarea sa într-un circuit turistic ar putea crește substanțial numărul de vizitatori din localitate (a se vedea ca și exemple Castelul Banffy – Bonțida, Palatul Brukenthal – Avrig și altele)
- **Obiceiurile și tradițiile locale** – precum colindatul, udatul fetelor și altele;
- **Folclorul** – formațiile de dansuri;
- **Evenimentele culturale** – de ex. Zilele Urmenișului, întâlnirile fiilor satului etc.;
- **Gastronomia locală.**

În acest context, comuna Urmeniș are potențial pentru dezvoltarea următoarelor forme de turism:

- **Agroturismul:** prin valorificarea stilului de viață tradițional, a obiceiurilor și tradițiilor încă bine conservate, a artizanatului, a gastronomiei locale, a agriculturii ecologice etc.
- **Turismul sportiv și de agrement** – mai ales vânătoarea și pescuitul;
- **Turismul cultural-religios** – în jurul Castelului Banffy.

La nivelul comunei nu funcționează până în momentul de față nicio unitate de cazare, deși la nivel local a funcționat o pensiune cu restaurant, care dispunea inclusiv de lac pentru pescuit.

În ceea ce privește oportunitățile pentru petrecerea timpului liber pentru locuitori, acestea se rezumă la un loc de joacă pentru copii, un teren sintetic de minifotbal în satul Urmeniș, finalizat în anul 2016 prin intermediul fondurilor guvernamentale, și alte două terenuri de fotbal în satele Șopteriu și Delureni, însă acestea nu sunt amenajate corespunzător. De asemenea, Primăria a achiziționat recent mobilier urban (bănci) pentru spațiul public.

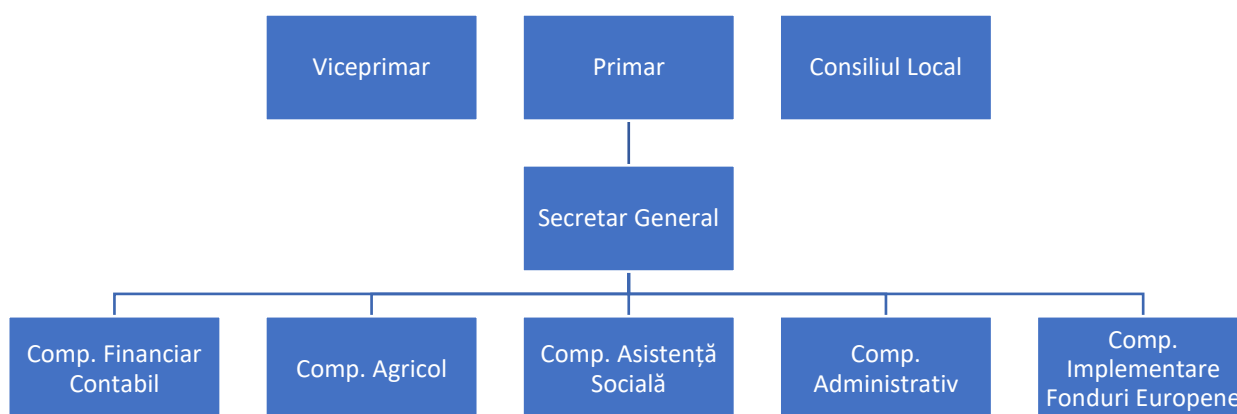
13. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

Administrarea comunei este asigurată, în conformitate cu prevederile Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală, de către Consiliul Local (ca for decizional) și Primăria (organism executiv al Consiliului). Consiliul Local este format din 11 consilieri, aleși pe o durată de patru ani. În legislatura 2016-2020, 6 mandate de consilier au revenit ALDE, 2 PSD, 1 UDMR și 1 PDL și 1 UNPR. Primăria este condusă de un primar ales direct de către cetățeni tot pentru 4 ani, care este reprezentant al ALDE, respectiv de un viceprimar ales din rândul consilierilor locali, care reprezintă PSD.

Aparatul de specialitate al Primarului cuprinde, pe lângă posturile de viceprimar, secretar și auditor, următoarele servicii și compartimente, cu un număr de 14 posturi:

- Compartimentul Agricol (1 post ocupat și 1 post vacant)
- Compartimentul Financiar Contabil (2 posturi ocupate)
- Compartimentul Asistență Socială (1 post ocupat și 1 post vacant)
- Compartimentul Administrativ (4 posturi ocupate și 1 post vacant)
- Compartimentul SVSU (1 post ocupat)
- Compartimentul Implementare Fonduri europene (2 posturi vacante)
- Compartimentul Bibliotecă (1 post ocupat)

În organigrama Primăriei nu există compartimente în domenii precum urbanismul, sau în cazul fondurilor europene acestea sunt nefuncționale din cauza lipsei de resurse financiare pentru a acoperi costurile de personal, ceea ce obligă administrația locală la externalizarea acestor servicii.

FIGURĂ 31 - ORGANIGRAMA PRIMĂRIEI URMEIȘ, ÎN ANUL 2020

Sursa: Primăria Urmeniș

Comuna Urmeniș face parte din **GAL "Zona Luț, Șar, Câmpie"**, alături de comunele Urmeniș Batoș, Fărăgău, Băla, Cozma, Crăiești, Lunca (din județul Mureș). La acestea se adaugă persoane 22 de companii private, 2 ONG-uri și o persoană fizică. Teritoriul GAL are o suprafață de 390 km² și o populație de circa 15000 de locuitori. GAL dispune, în ciclul financiar 2014-2020 de un buget total de peste 1,3 mil. Euro, alocați mai ales pentru introducerea de inovații în agricultură și industria alimentară, transferul de cunoștințe, combaterea fenomenelor naturale negative, dezvoltarea infrastructurii rurale, încurajarea inițiativelor private non-agricole, dezvoltarea societății civile. Un număr de 3 companii locale din domeniul producției de mobilă, decorațiuni din lemn și aranjamente florale au beneficiat de finanțări nerambursabile alocate prin GAL pentru dezvoltarea afacerilor. De asemenea, Primăria a obținut 27.830 Euro pentru achiziția unor utilaje de deszăpezire.

Alte structuri asociative din care face parte comuna Urmeniș sunt:

- **ADI. "Deșeuri Bistrița-Năsăud"** – care gestionează Sistemul Integrat de Management al Deșeurilor, realizat cu fonduri europene, și către care comuna a delegat serviciul de colectare și transport a deșeurilor;
- **ADI "Apa-Canal BN"** – înființată în vederea atragerii de fonduri europene pentru proiectele de investiții din domeniul apei și apei uzate, care au vizat inclusiv comuna Urmeniș;
- **ADI "Serviciul de alimentare cu gaze naturale"** – înființată în scopul dezvoltării infrastructurii de alimentare cu gaze naturale;

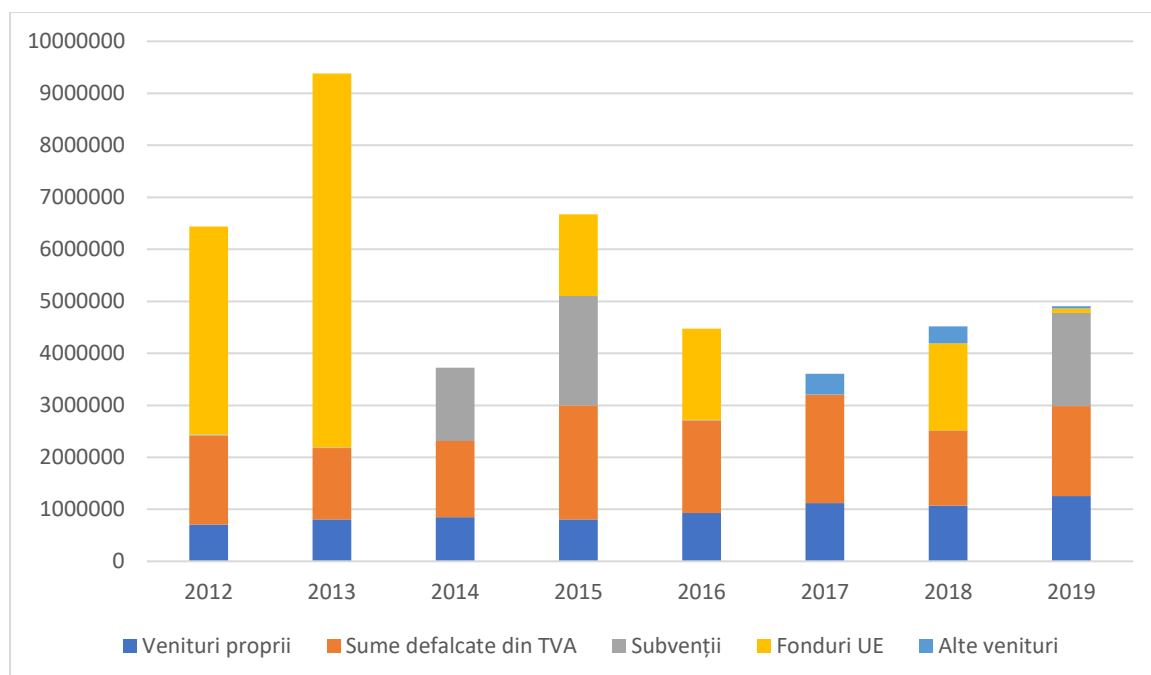
La nivelul anului 2019, execuția bugetară a UAT Comuna Urmeniș s-a finalizat cu următorii indicatori:

- Venituri totale: 4.904.395 lei;
- Cheltuieli totale: 6.267.432 lei;
- Deficit bugetar: -1.363.037lei.

Din perspectiva încasărilor la bugetul local, comuna Urmeniș înregistra valori similare cu ale altor comune din județul Bistrița-Năsăud, precum Poiana Ilvei și Romuli.

Din punct de vedere al veniturilor care alcătuiesc bugetul comunei Urmeniș se poate observa că acestea au prezentat variații semnificativ de la un an la altul. O parte substanțială a bugetului local este formată din sume defalcate din TVA, provenite de la bugetul de stat, cu o tendință crescătoare, exceptând anul 2018 când unele modificări operate de administrația centrală cu privire la plata salariilor din învățământ a condus la o scădere bruscă a acestor transferuri. Veniturile din surse proprii ale administrației locale au cunoscut și ele o creștere lentă, dar continuă în aceasta perioadă, însă în mod evident acestea nu sunt suficiente pentru a putea asigura nici măcar cheltuielile de funcționare ale comunei. Fondurile UE au reprezentat 37% din totalul veniturilor comunei în perioada analizată, iar în anul 2013 acestea au reprezentat 76% din bugetul anual. De asemenea subvențiile pentru investiții de la bugetul

de stat (PNDL) au avut o contribuție importantă în alcătuirea bugetului local în anii 2014, 2015 și 2019.

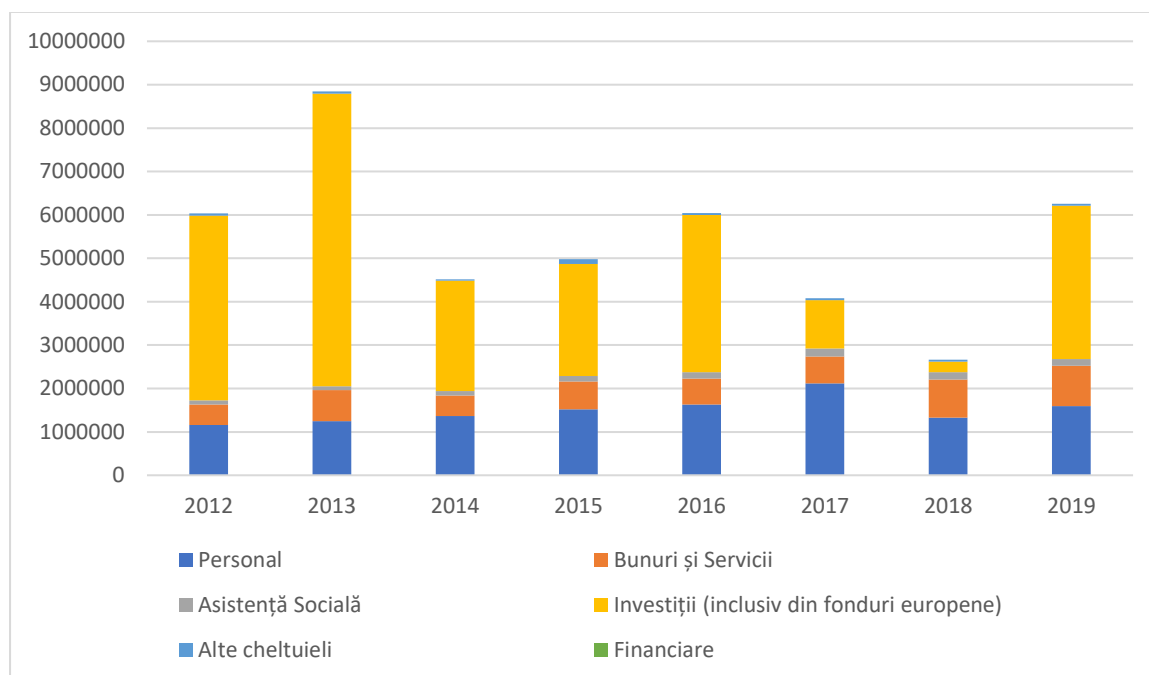

FIGURĂ 32 – DINAMICA ȘI STRUCTURA VENITURILOR LA BUGETUL LOCAL AL COMUNEI URMEȘ, ÎN PERIOADA 2012-2019

Sursa: MDRAP. DPFBL

Asemenea veniturilor, cheltuielile administrației locale au fluctuat în perioada 2012-2019. O parte importantă a acestora este reprezentată de cheltuielile cu personalul - care au cunoscut o creștere constantă ca urmare a măririi salariilor din sectorul public. În anul 2018 acestea au scăzut din cauza transferului plăților către personalul didactic de la administrația locală la bugetul central, însă ulterior au început din nou să se mărească. De asemenea, cheltuielile cu bunuri și servicii (cheltuieli curente cu utilitățile, iluminatul, combustibilii, reparațiile și dotările la spațiile deținute de Primărie etc.) au reprezentat o componentă substanțială a cheltuielilor din bugetul local, însă acestea s-au menținut la un nivel relativ constant.

Cheltuielile cu asistența socială au crescut în perioada 2015-2018, mai ales că atribuțiile autorităților locale în acest domeniu au sporit.

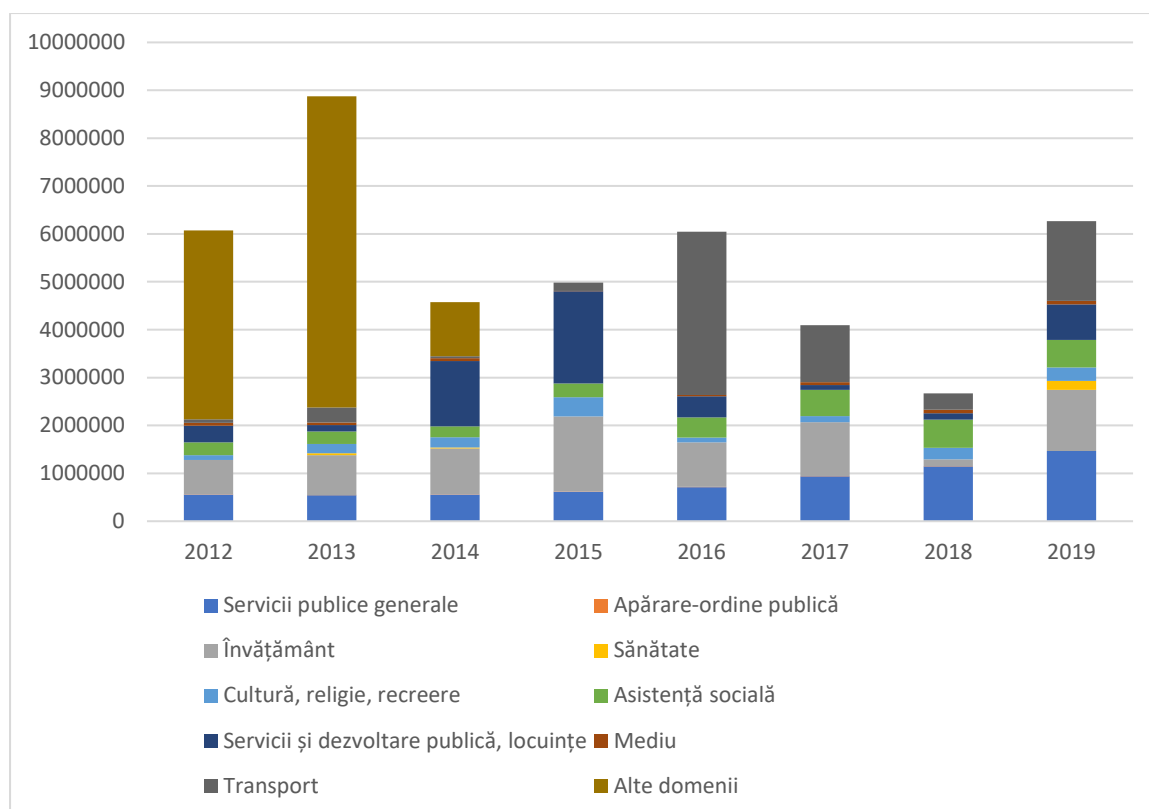

FIGURĂ 33 - DINAMICA ȘI STRUCTURA CHELTUIELILOR EFECTUATE DE LA BUGETUL LOCAL AL PRIMĂRII URMEȘ, PE TIPURI DE CHELTUIELI, ÎN PERIOADA 2012-2019

Sursa: MDRAP. DPFB

Cheltuielile de capital au totalizat în perioada 2012-2019 peste 24,6 mil. de lei, adică o medie de circa 3 mil. lei/an. Din acest total peste 5,3 milioane de lei au provenit din surse guvernamentale, 16 milioane de lei din programe de finanțare europene și 3 milioane din venituri proprii ale administrației locale. Volumul investițiilor este unul ridicat comparat cu alte comune din județ, ceea ce face evidentă nevoia administrației locale de a finanța proiecte de infrastructură la o scală mai mare doar prin apelarea la surse de finanțare externe.

În ceea ce privește structura pe domenii a cheltuielilor administrației locale se poate observa că cele mai mari sume au fost alocate transporturilor, dar și utilităților publice. Cheltuielile au fost asociate în mare parte cu proiecte de investiții, în special cele de reabilitare a infrastructurii rutiere și de extindere și modernizare a rețelei de apă. De asemenea, domeniul educației a beneficiat de investiții pentru modernizarea infrastructurii sale, de investiții similare bucurându-se și domeniul sanitar și cel cultural. Modificările legislative de la nivel central au contribuit la o creștere accelerată a cheltuielilor cu asistența socială, care au ajuns să reprezinte peste 9% din bugetul local în anul 2019, comparativ cu doar 4% în 2012.

FIGURĂ 34 - DINAMICA ȘI STRUCTURA CHELTUIELILOR EFECTUATE DE LA BUGETUL LOCAL AL PRIMĂRIEI URMEȘ, PE DOMENII, ÎN PERIOADA 2012-2019

Sursa: MDRAP. DPFBL

Bugetul local aprobat pentru anul 2020 estimează venituri de circa 7,8 mil. lei și cheltuieli totale de aproape 8,4 mil., rezultând un deficit care va fi acoperit din excedentul anilor anteriori. Peste 2/3 din bugetul local va fi alocat secțiunii de dezvoltare, fiind prevăzut investiții de circa 5,5 mil. lei în drumuri agricole, dispensar, școala gimnazială, extinderi ale rețelei de apă potabilă, construcție capelă mortuară, modernizare sistem de iluminat public, elaborare PUG și alte studii de fezabilitate etc.

ANALIZA SWOT

Punct tare	Justificare
Accesul la un drum național care asigură accesul la principalul pol urban din regiune	Comuna este traversată de DN16 care leagă municipiul Cluj-Napoca, al 2-lea cel mai important centru urban la nivel național, de Reghin, al doilea centru urban din județul Mureș.
Potențial ridicat pentru dezvoltarea zootehniei și agriculturii ecologice	În jur de 50% din totalul terenurilor agricole existente erau pășuni și fânețe, în cazul acestora existând și ferme mari, 3 blocuri care administrau peste 700 de ha.
Efective de animale însemnate la nivelul comunei	În perioada 2010-2020 s-a înregistrat o creștere a numărului de animale existente în comună, per total acestea au crescut cu 5%, iar în cazul ovinelor creșterea a fost de 46%.
Rețea de drumuri de agricole moderne	Cu ajutorul unor proiecte cu finanțare europeană, aproape 10 km de drumuri agricole au fost modernizate, iar alte 11 sunt în curs de execuție.
Existența unei sistem centralizat de alimentare cu apă de bună calitate	Comuna dispune de un sistem de alimentare cu apă care acoperă toate 8 din cele 10 sate componente, aprovizionarea fiind dintr-o sursă sigură, monitorizată
Infrastructura educațională modernă	Grădinița din comună funcționează într-o clădire separată, construită recent, iar școala este în curs de reabilitare și modernizare
Calitatea ridicată a aerului și poluarea fonică scăzută	Pe teritoriul comunei, și în proximitatea acesteia, nu există unități economice care să producă emisii la un nivel ridicat.
Capacitatea ridicată a administrației locale de atragere a investițiilor cu fonduri europene și guvernamentale	Fondurile europene au reprezentat în jur de 37% din totalul bugetului din perioada 2012-2019, iar investițiile totale în această perioadă au ajuns la suma de 24,6 mil. de lei.

Punct slab	Justificare
Gradul ridicat de îmbătrânire a populației	La nivelul anului 2019, doar 15,7% din totalul populației are vârste cuprinse între 0 -14 ani, în timp ce 26,4% aveau vârste peste 60 de ani. Raportul dintre persoanele în vârstă și cel tinere fiind de aproape două persoane vârstnice/tânăr.
Spor natural negativ	Sporul natural în perioada 2008-2019 în comuna a fost unul negativ, de -234 persoane. Acest lucru accentuează fenomenul de scădere al populației pe termen lung.
Sporul migratoriu negativ	Sporul migratoriu (cu domiciliul) în perioada 2008-2019 în comuna a fost unul negativ, de -143 persoane.
Îmbătrânirea forței de muncă din agricultură	La recensământul din 2010, aproximativ 57% din forța de muncă din domeniul agricol avea vârsta peste 55 de ani.
Lipsa de pregătire în domeniu a forței de muncă din agricultură	La nivel anului 2010 doar o persoană avea pregătire teoretică în domeniul agricol, restul agricultorilor având doar experiență practică.
Lipsa unor ferme moderne și a unei agriculturi bazate pe forme asociative	Majoritatea terenurilor agricole din comună sunt lucrate în sistem individual de către micii proprietari, pentru asigurarea consumului propriu
Numărul foarte redus de întreprinderi și de locuri de muncă existente în sectorul privat	Nicio firmă activă în comună nu are mai mult de 5 salariați, context în care sectorul public este principalul angajator
Nivel scăzut de instruire și calificare al forței de muncă locale	Datele recensământului din 2011 indicau faptul că 73% din forța de muncă avea doar studii medii, în timp ce 9% nu au urmat o școală.

Extensia redusă a trotuarelor modernizate și lipsa pistelor de biciclete	Trotuare modernizate nu există decât în zona centrală a satului-reședință, în timp ce piste de biciclete lipsesc cu desăvârșire. În acest context, există riscul implicării în accidente rutiere a pietonilor și bicicliștilor care se deplasează pe carosabil, printre autovehicule.
Ponderea crescută a clădirilor vechi, expuse riscurilor naturale	Conform recensământului în jur de 78% din totalul locuințelor din comună erau realizate din materiale precum paie sau lemn, ele fiind expuse riscurilor naturale și fenomenelor meteo extreme.
Infrastructura de transport locală precară	Majoritatea drumurilor comunale și a străzilor de pe teritoriul comunei sunt doar pietruite, lucru care crește disconfortul în trafic mai ales pentru locuitorii din satele componente
Eficiența energetică redusă a clădirilor de locuit, a celor publice și a unei părți din rețeaua de iluminat	Conform recensământului din 2011, doar 2% dintre locuințele din comună erau reabilitate termic și 4% aveau tâmplărie termoizolantă.
Ponderea redusă a populației conectate la sistemele de alimentare cu apă și lipsa rețelei de canalizare	La nivelul anului 2020, doar 31% dintre gospodăriile din comună erau branșate la rețeaua publică de alimentare cu apă. De asemenea, comuna nu dispune de un sistem de canalizare.
Existența unor gospodării care nu au acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	Deși rețeaua de distribuție a gazelor naturale de la nivel local măsoară aproape 50 km lungime, există încă zone nedeservite.
Uzura fizică și morală a rețelei de distribuție a energiei electrice	Cea mai mare parte a rețelei de distribuție a energiei electrice este învechită, aceasta fiind de tip aerian.
Calitatea precară a serviciilor de internet mobil și transfer de date	Comuna nu este acoperită în întregime de sistemul 4G
Accesul limitat la servicii medicale de bază și comunitare	În comună există un singur medic de familie, un dentist și o farmacie, toate situate în satul-reședință. La nivelul Primăriei nu există asistent medical comunitar sau

	mediator sanitar care să deservească cetățenii de etnie romă, iar școala nu dispune de cabinet propriu
Scăderea continuă a populației școlare	Efectivele de copii și elevi înscriși la unitățile de învățământ din comună au scăzut cu 16% în perioada 2008-2018.
Slaba dezvoltare a serviciilor sociale publice și private	Compartimentul de Asistență Socială din cadrul Primăriei nu mai este acreditat să furnizeze servicii sociale, realizând doar activități de bază (de ex. anchete sociale, întocmire și plată dosare de ajutor social). În plus, la nivel local nu există niciun centru sau serviciu social furnizat de o entitate publică sau privată.
Existența a trei comunități rurale (sate) marginalizate	Trei dintre satele componente ale comunei se confruntă cu probleme de excluziune socială, acestea fiind legate în special de comunitatea romă.
Existența unor potențiale surse de poluare la nivel local	Deversarea de ape uzate direct în sol sau în apele de suprafață, suprapășunatul și depozitarea în gospodării a gunoiului de grajd, depozitarea necontrolată de deșeuri sau tăierile ilegale de lemn reprezintă potențiale surse de poluare și degradare a solului și a apelor subterane și de suprafață din comună.
Deficitul de spații verzi și de agrement	În prezent, comuna nu dispune de un parc special amenajat, în timp ce pentru copii există un singur loc de joacă
Oferta culturală restrânsă pentru locuitori	Deși comuna beneficiază de două cămine culturale recent reabilite și dotate, acestea găzduiesc puține evenimente culturale (de ex. concerte, teatru, dansuri, lansări de carte etc.), fiind mai degrabă folosite în scop comunitar.
Starea avansată de degradate a obiectivelor de patrimoniu	Castelul Banffy din Urmeniș, deși este un monument de importanță națională, se află într-o stare avansată de degradare

Slaba dezvoltare a sectorului turistic	Deși comuna beneficiază de o amplasare favorabilă într-o zonă cu evident potențial agroturistic și chiar de unele potențiale atracții (de ex. Castelul Banffy), pe teritoriul acesteia nu există unități de cazare sau restaurante.
Numărul mare de posturi vacante la nivelul Primăriei	Circa 33% dintre posturile cuprinse în organigrama Primăriei erau vacante la începutul anului 2020.
Veniturile proprii insuficiente ale comunei pentru a realiza investiții majore	Majoritatea investițiilor publice realizate în perioada 2012-2019 au fost finanțate din fonduri europene și de la bugetul de stat.

Oportunități	Justificare
Modernizarea rețelei de drumuri județene din partea de sud a județului	Finalizarea lucrărilor de modernizare a DJ 173 și DJ 162 va aduce o accesibilitate mult sporită a satelor componente ale comunei, cu perspective de revitalizare socio-economică a acestora
Conservarea și valorificarea în scop turistic a patrimoniului construit	Pe teritoriul comunei este amplasat Palatul Banffy, care este într-o stare avansată de degradare. Restaurarea și integrarea acestuia într-un circuit turistic, fie de către CJ Bistrița-Năsăud, fie de către un proprietar privat, reprezintă o oportunitate de sporire a potențialului turistic al zonei
Valorificarea durabilă a resurselor naturale și, cu precădere, a potențialului agricol (ecologic) al comunei	Comuna Urmeniș este amplasată într-o zonă cu un potențial foarte ridicat în domeniul zootehniei, pomiculturii, viticulturii și agriculturii biologice. Dezvoltarea sectorului agricol, inclusiv cu utilizarea fondurilor nerambursabile și a subvențiilor alocate pentru acesta, poate conduce la creșterea veniturilor fermierilor locali și la crearea de noi locuri de muncă.
Apariția de noi oportunități de finanțare nerambursabilă pentru dezvoltarea rurală / locală	PNDR 2021-2027 va beneficia de o alocare financiară de ordinul miliardelor de Euro pentru dezvoltarea agriculturii, a economiei și infrastructurii rurale. De asemenea, unele programe guvernamentale de investiții vor continua să fie disponibile și pentru localități rurale, atât pentru sectorul public (de ex. pentru extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale), cât și pentru cel privat (atenuarea efectelor post-pandemie). Atragerea unor astfel de fonduri ar putea contribui semnificativ la dezvoltarea comunei Urmeniș.
Atragerea de noi fonduri și expertiză prin structurile de tip asociativ din care face parte comuna	Apartenența la GAL și la ADI-uri permite atragerea de noi resurse financiare pentru investiții publice și private, dar și de expertiză, cu precădere în sfera

	îmbunătățirii serviciilor publice de utilități (de ex. apă-canal, management deșeuri etc.)
Finalizarea procesului de cadastrare a imobilelor	Comuna beneficiază de fonduri alocate de la bugetul de stat pentru finalizarea lucrărilor de înregistrare sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și publicitate imobiliară.

Amenințări	Justificare
Prelungirea recesiunii economice asociate pandemiei de Covid-19	Restricțiile impuse pe durata pandemiei și scăderea apetitului pentru consum al populației la nivel global poate afecta și micii întreprinzători și fermieri de la nivel local. Pe de altă parte, mulți locuitori care lucrează în străinătate și-ar putea pierde locul de muncă sau ar câștiga mai puțin, ceea ce se va resimți în volumul remiterilor de valută care ajung la nivel local.
Creșterea frecvenței unor fenomene meteo extreme	O creștere a frecvenței fenomenelor extreme (ploi torențiale, secetă, vijelii etc.) ar putea avea un impact ridicat asupra siguranței cetățenilor, agriculturii, infrastructurii locale etc.
Creșterea cheltuielilor publice cu asistența socială	Cheltuielile cu asistența socială au cunoscut o creștere constantă în ultimii ani, iar perspectivele nu sunt favorabile nici pe viitor (în contextul șocului economic al pandemiei, a creșterii ponderii populației de etnie romă etc.). Această tendință este îngrijorătoare deoarece pune un stres suplimentar pe bugetul local.
Accentuarea fenomenului de depopulare a satelor comunei	Datele arată că localitatea se află într-o zonă a județului Bistrița-Năsăud în care sporul natural negativ și fenomenul migrației au un efect puternic de depopulare, care se resimte și în comunele învecinate. Accentuarea acestui fenomen poate reduce atractivitatea întregii zone pentru investiții private și chiar publice (a se vedea pragul minimal pentru atragerea de fonduri europene destinate infrastructurii de canalizare).

CAPITOLUL II. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI URMENIȘ PENTRU PERIOADA 2020-2027

II.1. CONTEXTUL STRATEGIC

1.1. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL EUROPEAN:

Politica de coeziune a UE 2021-2027

Pentru perioada de programare 2021-2027, la nivelul Uniunii Europene se propun cinci obiective de politică:

- O Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- O Europă mai ecologică – cu emisii scăzute de carbon;
- O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- O Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- O Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale.

De asemenea, se au în vedere și două aspecte orizontale: Consolidarea capacității administrative și Cooperarea în afara zonei de program.

În anul 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2012-2027. Acesta cuprinde:

- **Regulamentul privind prevederile comune (CPR)** – COM (2018) 375 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize;
- **Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)** – COM (2018) 372 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune;
- **Regulamentul privind cooperarea teritorială** – COM (2018) 374 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind dispoziții specifice pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă;

- **Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră** – COM (2018) 373 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind un mecanism de soluționare a obstacolelor juridice și administrative în context transfrontalier;
- **Regulamentul privind Corpul european de solidaritate** – COM (2018) 440 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de instituire a programului "Corpul european de solidaritate" și de abrogare a Regulamentului privind Corpul european de solidaritate și a Regulamentului (UE) nr. 375/2014;
- **Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+)** – COM (2018) 382 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul social european Plus (FSE+);
- **Regulamentul privind planurile strategice PAC** – COM (2018) 392 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în carul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013;
- **Regulamentul privind Fondul european pentru afaceri maritime și activități pescărești (FEAM)** – COM (2018) 390 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european pentru afaceri maritime și activități pescărești și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 508/2014;
- **Regulamentul privind Fondul european de ajustare și globalizare (FEG)** – COM (2018) 380 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european de ajustare la globalizare (FEG);
- **Regulament privind sprijinul pentru reforme** – COM (2018) 391 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de instituire a Programului de sprijin pentru reforme.

Regulamentul privind prevederile comune conține un set unic de norme pentru 7 fonduri UE implementate în gestiune partajată, respectiv: Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european+, Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM), Fondul pentru azil și migrație (FAMI), Fondul pentru securitate internă (ISF) și Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF). Comparativ cu actuala perioadă de programare, CPR nu mai acoperă Fondul european pentru agricultură și dezvoltare rurală (FEADR).

Politica agricolă și de dezvoltare rurală pentru perioada 2021-2027

Conform regulamentelor propuse în 2018, politica agricolă comună și de dezvoltare rurală vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale, prin intermediul celor două fonduri Fondul European pentru Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). Acestea contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale:

- *promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;*
- *stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;*
- *consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale.*

Obiectivele generale sunt completate de obiectivul transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri.

În regulamentul sunt propuse, de asemenea, următoarele obiective specifice:

- *sprijinirea veniturilor fiabile ale fermelor și a rezilienței în întreaga Uniune, în vederea îmbunătățirii securității alimentare;*
- *îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării;*
- *îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;*
- *contribuirea la energia sustenabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea;*
- *promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul;*
- *contribuirea la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor;*
- *atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale;*
- *promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii sustenabile;*
- *îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele sigure, hrănitoare și sustenabile, la deșeurile alimentare și la bunăstarea animalelor.*

1.2. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL NAȚIONAL:

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (2023)

Documentul reprezintă asumarea României față de implementarea Pilonului II al Politicii UE pentru o Agricultură comună, reflectată în Reglementarea CE 1305/2013. PNDR își propune următoarele priorități (<https://www.pndr.ro/pndr-2014-2020.html>):

- *Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;*
- *Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor;*
- *Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură;*
- *Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură;*
- *Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezilientă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic;*
- *Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.*

Obiective specifice:

1. *Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;*
2. *Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;*
3. *Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.*

Propuneri arhitectură Programe Operaționale 2021-2027

Pentru perioada 2021-2027 la nivelul României se propune următoarea arhitectură a programelor operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național (<http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>):

1. Programul Operațional **Dezvoltare Durabilă (PODD)**
2. Programul Operațional **Transport (POT)**
3. Programul Operațional **Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)**
4. Programul Național de **Sănătate (multifond) (PNS)**
5. Programul Operațional **Capital Uman (POCU)**
6. Programul Operațional **Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD)**
7. Programul Operațional de **Dezvoltare Teritorială Integrată (multifond) (PODTI)**
8. Programele Operaționale **Regionale** – implementate la nivel de regiune (**8 POR**)
9. Programul Operațional **Asistență Tehnică (multifond) (POAT)**

De asemenea, au fost realizate matrici cu logica intervenție, care prezintă legătura dintre propunerile naționale și cele cinci obiective de politică ale Politicii de coeziune stabilite la nivelul UE pentru perioada 2021-2027:

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale/regionale
OP 1 – O Europă mai inteligentă		
Cercetare și inovare	Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Integrarea ecosistemului CDI național în Spațiu de Cercetare European (European Research Area)
		Crearea unui sistem atractiv de inovare în industrie, pentru toate tipurile de inovare (de produs, de proces, organizațională și de marketing)
		Sprijinirea creării de noi companii inovative și creșterea ratei de supraviețuire a acestora
		Consolidarea CDI în domeniul sănătății
Digitalizare	Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	Creșterea gradului de digitizare a serviciilor publice pentru societatea românească
		Digitizare pentru creșterea siguranței și îmbunătățirii serviciilor de mobilitate și transport
		Soluții IT și digitizare în sănătate
Competitivitate	Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	Facilitarea accesului la finanțare pt IMM-uri, inclusiv prin încurajarea finanțării inițiale și timpurii a start-up-urilor cu potențial inovativ ridicat
		Consolidarea competitivității economiei românești
		10. Sprijinirea creării de noi companii și creșterea ratei de supraviețuire a acestora
Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	Dezvoltarea unor competențe profesionale adecvate cerințelor mediului de afaceri în contextul unei economii bazate pe cunoaștere
		Susținerea capacității administrative a structurilor din cadrul mecanismului integrat regional și național de descoperire antreprenorială
OP 2 – O Europă mai verde		
Energie	Promovarea eficienței energetice și reducerea	Renovarea clădirilor publice și rezidențiale în vederea îmbunătățirii eficienței energetice

	emisiilor de gaze cu efect de seră	<i>Măsuri de sprijin pentru industriile energointensive pentru a-și îmbunătăți performanța energetică</i>
		<i>Îmbunătățirea performanței energetice în industriile energointensive</i>
		<i>Măsuri de sprijin pentru ESCOs</i>
		<i>Îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate, alături de promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată</i>
		<i>Consolidarea capacității AM, a dezvoltatorilor de proiecte și a autorităților</i>
	Promovarea energiei din surse regenerabile	<i>Creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor</i>
		<i>Măsuri de creștere a adecvanței rețelei naționale de energie electrică pentru a crește capacitatea de integrare a energiei provenite din surse regenerabile, de natură variabilă</i>
	Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E	<i>Echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice</i>
		<i>Implementarea de soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie</i>
		<i>Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță – integrare stații în SCADA</i>
		<i>Creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier</i>
Schimbări climatice, riscuri, apă	Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor	<i>Managementul inundațiilor</i>
		<i>Reducerea impactului manifestării secetei și furtunilor asupra populației, proprietății și mediului.</i>
		<i>Măsuri pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.</i>
		<i>Măsuri de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere.</i>
	Promovarea gestionării sustenabile a apei	<i>Continuarea acțiunilor integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată, inclusiv prin</i>

		<i>consolidarea suplimentară și extinderea a operatorilor regionali.</i>
		<i>Finanțarea acțiunilor de consolidare a capacității de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, astfel încât să se eficientizeze procesul de realizare a planurilor de investiții pentru conformare</i>
		<i>Continuarea investițiilor în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate/tratare a apei potabile.</i>
Economia circulară	Promovarea tranziției către o economie circulară	<i>Extinderea schemelor de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, inclusiv îmbunătățirea sistemelor integrate existente de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD-uri</i>
		<i>Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri.</i>
		<i>Investiții în consolidarea capacității părților interesate fie publice sau private, pentru a susține tranziția la economia circulară și care să promoveze acțiuni/ măsuri privind economia circulară, inclusiv conștientizarea publicului, prevenirea deșeurilor, colectarea separată și reciclarea.</i>
Biodiversitate	Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	<i>Investiții în rețeaua Natura 2000 – Elaborarea, revizuirea și implementarea planurilor de management, măsuri de menținere și de refacere a siturilor Natura 2000 pentru specii și habitate, precum și a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate situate în afara ariilor naturale protejate. Acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și ecosistemelor și realizarea de studii științifice</i>
		<i>Măsuri pentru implementarea infrastructurii verzi</i>
		<i>Consolidarea capacității administrative a autorităților și entităților cu rol în</i>

		<i>managementul rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate</i>
Aer	Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	<i>Dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului cu echipamente noi astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE și achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental cu respectarea prevederilor Directivei 2008/50/CE.</i> <i>Implementarea măsurilor care vizează creșterea calității aerului:</i> <i>• măsuri legate de îmbunătățirea sau înlocuirea instalațiilor individuale (casnice) de încălzire a locuințelor/ gospodăriilor din mediul urban cu instalații mai performante ;</i> <i>• finanțarea sistemelor de încălzire pentru scopuri de atenuare a schimbărilor climatice, atât la nivelul agenților economici cât și la nivelul sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică la nivelul autorităților publice și/ sau altor entități publice (spitale, unități de învățământ etc.) sau a instalațiilor individuale de încălzire a locuințelor/ gospodăriilor, utilizând gaz natural.</i>
Situri contaminate	Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	<i>Măsuri de remediere a siturilor contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor</i> <i>Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversia funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/ abandonate și reincluderea acestora în circuitul social/ economic sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, în vederea creării condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană.</i>
Mobilitate urbană	Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor	<i>Dezvoltarea rețelelor regionale și locale de transport pe cale ferată și cu metroul și de acces la TEN-T centrală și globală de transport, inclusiv soluții combinate.</i>

	climatică, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	<i>Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ și în municipii și zona lor funcțională prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i>
OP 3 – O Europă mai conectată		
Conectivitate	Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală	<i>Dezvoltarea rețelelor TEN-T centrală și globală de transport rutier</i>
		<i>Dezvoltarea rețelelor TEN-T centrală și globală de transport pe calea ferată</i>
		<i>Îmbunătățirea serviciilor de transport pe calea ferată pe scurt și lung parcurs, prin creșterea capacității de transport și măsuri de reformă</i>
		<i>Îmbunătățirea siguranței și securității pentru toate modurile de transport și punerea în aplicare a strategiei adoptată privind siguranța traficului, pentru reducerea numărului de decese din accidente rutiere și diminuarea impactului asupra mediului</i>
		<i>Investiții în infrastructură și suprastructură portuară situate pe rețeaua TEN-T central și globală, inclusiv acces în porturi, investiții multimodale în porturi și pentru îmbunătățirea conectivității transfrontaliere</i>
		<i>Investiții în dezvoltarea de terminale intermodale inclusiv acces și echipamente</i>
		<i>Investiții în modernizarea punctelor de trecere transfrontaliere pe rețeaua TEN-T central și globală și crearea de noi conexiuni de transport suplimentare peste Dunăre, inclusiv măsuri de îmbunătățire a timpilor de trecere, includerea de noi servicii și proceduri operaționale.</i>
		<i>Asistență tehnică acordată principalilor beneficiari din domeniul transportului, cu precădere Compania Națională de Căi Ferate și Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, alte autorități de transport și Ministerul Transporturilor</i>
	Dezvoltarea unei mobilități naționale,	<i>Dezvoltarea rețelelor rutiere naționale de acces la TEN-T centrală și globală de transport</i>

	regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	<i>Dezvoltarea rețelelor feroviare de acces la TEN-T centrală și globală de transport</i>
Broadband	îmbunătățirea conectivității digitale	<i>Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă Broadband – Investiții în infrastructură de bandă largă de foarte mare capacitate, conform rezultatelor “Planului național sau regional privind banda largă” (condiție favorizantă)</i>
OP 4 – O Europă mai socială		
Ocupare	Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de munca, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale	<i>Dezvoltarea mecanismului de integrare multidisciplinară a politicilor din ocupare, educație, asistență socială și sănătate prin armonizarea cadrului legal între serviciile oferite forței de muncă de cele patru sectoare</i>
		<i>Noi abordări de furnizare de servicii integrate de ocupare, adaptate nevoilor grupurilor dezavantajate pe piața muncii (persoane inactive, cu dizabilități, șomeri de lungă durată, persoane reîntoarse în țară, migranți etc.), prin pachete de servicii personalizate și adaptate nevoilor</i>
		<i>Valorificarea potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs)</i>
		<i>Asigurarea forței de muncă necesare în zonele care înregistrează deficite</i>
	Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru a evalua și anticipa necesarul de	<i>Promovarea spiritului antreprenorial, sprijinirea inițiativelor antreprenoriale și a economiei sociale</i>
		<i>Facilitarea accesului la ocupare a persoanelor dezavantajate</i>
		<i>Dezvoltarea unui mecanism coerent și sustenabil de agregare și integrare a informațiilor furnizate de diversele instrumente folosite în anticipare și de utilizare a rezultatelor</i>

	competențe și a asigura asistență personalizată și în timp real urmărind asigurarea medierii/plasării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă.	<i>pentru întâmpinarea nevoilor de competențe pe piața muncii</i>
	Promovarea participării echilibrate după gen pe piața muncii și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată	<i>Dezvoltarea unui mecanism coerent și sustenabil de agregare și integrare a informațiilor furnizate de diversele instrumente folosite în anticipare și de utilizare a rezultatelor pentru întâmpinarea nevoilor de competențe pe piața muncii</i>
	Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății	<i>Crearea unui mediu de muncă sănătos, sigur, accesibil și prietenos pentru angajați, în special pentru cei cu nevoi speciale (din grupul țintă)</i>
Educație	Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale	<i>Adaptarea programelor de pregătire din educație și formare la cerințele pieței, în competențe cheie și digitale</i>
		<i>Creșterea calității, eficacității și relevanței ofertei și serviciilor de educație (la toate nivelurile)</i>
		<i>Corelarea dintre nevoile elevilor și studenților, serviciile de consiliere, sprijin, acompaniere</i>
		<i>Îmbunătățirea formării cadrelor didactice pentru creșterea calității și eficacității procesului educativ</i>
	Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii,	<i>Creșterea accesului la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii. Formarea (inițială și continuă) cadrelor didactice pentru o educație incluzivă</i>

	completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar	<i>Proiectarea și furnizarea unor servicii suport pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii</i>
		<i>Creșterea accesului la educație (la toate nivelurile) și formare de calitate pentru persoanele cu dizabilități</i>
	Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți luând în considerare competențele digitale	<i>Creșterea participării la formare profesională continuă (sistem de educație)</i>
		<i>Sprijinirea tranzițiilor în educație și pe piața muncii, în contextul participării la formare pe tot parcursul vieții.</i>
		<i>Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții și de reconversie profesională pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității de pe piața muncii</i>
	Incluziune socială	<i>Promovarea integrării socio-economice a 700 comunităților marginalizate, inclusiv Roma, prin implementarea unor măsuri integrate</i>
		<i>Îmbunătățirea condițiilor de locuit, inclusiv prin acordarea de locuințe sociale, înființarea de adăposturi de noapte și centre de urgență pentru categorii de persoane marginalizate: romi, persoane fără adăpost, familii monoparentale sărace, victime ale traficului de persoane sau ale violenței domestice</i>
		<i>Integrarea socio-economică a migranților</i>
		<i>Măsuri pentru asigurarea asistenței juridice pentru persoanele bolnave mintal cu sau fără tutore legal</i>
		<i>Creșterea intervențiilor integrate pentru incluziunea socială a persoanelor fără adăpost</i>
		<i>Pregătirea specialiștilor din domeniul asistenței sociale</i>
	Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a	<i>Dezvoltarea serviciilor integrate destinate copiilor și adolescenților cu tulburări din spectrul autist</i>

	eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată	
	Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor	<i>Îmbunătățirea accesului tuturor copiilor la servicii de calitate</i> <i>Integrarea socială a unor grupuri specifice aflate în risc de excluziune</i> <i>Încurajarea incluziunii active a persoanelor în vârstă prin măsuri privind asigurarea îmbătrânirii active</i> <i>Sprijinirea dezinstituționalizării</i>
	Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor cele mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere.	<i>Abordarea deprivării materiale</i>
Sănătate	Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată	<i>Continuarea investițiilor în spitalele regionale/ județene și spitale prioritare naționale (lista scurtă MS în baza unor criterii de prioritizare– Reabilitarea/ Construcția spitalelor județene și spitale prioritare naționale și dotarea cu echipamente de specialitate, pregătire și perfecționare resursă umană</i>
		<i>Creșterea accesului la servicii medicale de calitate prin sprijinirea unor măsuri care vizează prevenirea și controlul bolilor netransmisibile</i>
		<i>Sprijinirea programelor dedicate de sănătate, de exemplu, programe pentru mamă și copil, programe în domeniul transplantului de organe, țesuturi și celule, sănătate mintală, boli rare, prevenirea problemelor dentare</i>
		<i>Creșterea accesului la servicii medicale primare la nivelul comunității/ Asistență medicală de bază în comunitățile sărace/marginalizate/dezavantajate</i>

		Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului de pregătire pentru personalul cu atribuții în domeniul asistenței medicale de urgență . Acordarea de prim ajutor calificat și asistență medicală de urgență
		Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, îngrijire pe termen lung și servicii și infrastructuri comunitare, în special pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele cu handicap; sprijinirea măsurilor naționale eficiente de îmbătrânire activă
		Creșterea accesului la servicii medicale de calitate prin sprijinirea unor măsuri care vizează îmbunătățirea capacităților de diagnostic și supraveghere a bolilor transmisibile, raportarea acestora și îmbunătățirea măsurilor de prevenire și control
OP 5 – O Europă mai aproape de cetățenii săi		
Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană	Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane	Investiții în turism – stațiuni turistice urbane de interes național
		Investiții în infrastructura din domeniul cultural
		Investiții în patrimoniul cultural
		Investiții pentru regenerarea urbană și securitatea spațiilor publice
Dezvoltare teritorială integrată	Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității	Sprijin pentru structurile de guvernanță ITI (Delta Dunării și Valea Jiului) - sprijin pentru pregătirea și conceperea strategiilor teritoriale
		Sprijin pentru structurile de guvernanță CLLD (ZUM-uri) – pregătire, gestiune și animare
		Sprijin pentru SIDU – pregătire, gestiune și animare

1.3. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL REGIONAL:

Programul Operațional Regional pentru Regiunea Nord-Vest 2021-2027 (variantă de lucru Iulie 2020)

Priorități regionale:

- Prioritatea 1 – O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice
- Prioritatea 2 – O regiune cu orașe Smart
- Prioritatea 3 – O regiune cu orașe prietenoase cu mediul
- Prioritatea 4 – O regiune accesibilă
- Prioritatea 5 – O regiune educată
- Prioritatea 6 – O regiune atractivă

Obiective specifice:

- Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate
- Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor
- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor
- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării
- Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile
- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și inter-modale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
- Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii
- Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane
- Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane

Strategia de Specializare Inteligentă pentru Regiunea Nord-Vest (RIS 3)

Viziunea: ***Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest va intra până în 2034 în topul celor mai inovative regiuni din Europa Centrală și de Est, valorificând activitatea de cercetare-dezvoltare- inovare în scopul creșterii veniturilor, a numărului locurilor de muncă și a standardului de viață.***

Obiective strategice:

- Alinierea la tendințele europene și globale prin adoptarea/crearea și diseminarea de noi tehnologii în scopul transformării activităților economice și schimbarea structurală a economiei regionale
- Sprijinirea dezvoltării prin inoare în domeniile economice cu tradiție din regiune
- Reducerea ecartului de dezvoltare față de regiunile mai dezvoltate, prin adaptarea rapidă la a 4-a revoluție industrială (digitalizare socială și economică)
- Utilizarea rațională și eficientă a resurselor conform principiilor economiei circulare
- Gestionarea inovativă a provocărilor societale

Domeniile prioritare cu impact asupra economiei regionale sunt:

- Agroalimentar
- Cosmetice și suplimente nutritive
- Sănătate
- Materiale noi
- Tehnologii de producție avansate
- TIC

1.4. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL JUDEȚEAN:

Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2014-2020

Viziune: Până în anul 2025, județul Bistrița-Năsăud își va configura cadrul dezvoltării durabile printr-o economie inteligentă, diversificată și specializată, prin poziția diferențiată pe baza valorizării inteligente a tradițiilor și valorilor autentice, printr-o conectivitate consolidată cu teritoriul. Declarația de viziune la orizontul de timp 2025: județul Bistrița-Năsăud este competitiv prin comunitățile sale inteligente, unicitatea culturală și natura de basm.

Direcții strategice:

- I. Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată
- II. Dezvoltare durabilă
- III. Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice
- IV. Conectivitate sporită

1.5. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL MICROREGIONAL:

Strategia de Dezvoltare a GAL "Zona Luț, Șar, Câmpie"

Principalele obiective previzionate a fi atinse ca urmare a implementării LEADER în teritoriu GAL Zona Luț, Șar, Câmpie sunt:

OS 1: Creșterea competitivității produselor agricole la nivelul teritoriului (Prioritatea P 2, Domeniul de intervenție: 2 A), Măsura: M5/2A). Acesta este cel mai important obiectiv specific, deoarece agricultura constituie ocupația de bază a populației, fapt care reiese din analiza diagnostic.

OS 2: Asigurarea unei infrastructuri și a unor servicii de bază care să permită dezvoltare socioeconomică (Prioritatea P6, Domeniul de intervenție: 6 B), Măsura: M1/6B). Partea de infrastructură este importantă în teritoriu deoarece aceasta constituie baza dezvoltării economice și sociale a întregii comunități.

OS 3: Diversificarea economiei rurale (Prioritatea P6, Domeniul de intervenție 6 A), Măsurile M3/ 6A și M8/6A). Cel de-al treilea obiectiv ca importanță relevă atenția concentrată asupra dezvoltării activităților din domeniul non-agricol la nivelul teritoriului, în vederea concentrării gradului de ocupare al populației rurale în alte domenii decât agricultura.

OS 4: Promovarea tradițiilor, a patrimoniului cultural și istoric de pe teritoriul GAL Zona Luț, Șar, Câmpie (Prioritatea 6, Domeniul de intervenție 6B), Măsura: M2/6B). Relevanța obiectivului 4 vine nu doar din potențialul de valorificare al patrimoniului imaterial, ci și datorită rolului activ pe care îl are în conservarea și promovarea tradițiilor, patrimoniului cultural și, de asemenea, creșterea nivelului de apartenență al locuitorilor și promovarea coeziunii sociale.

OS 5: Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, în special în rândul comunităților rome marginalizate din teritoriu (Prioritatea P6, Domeniul de intervenție: 6A, Măsura: M6/6A). Acest obiectiv este relevant datorită situației comunităților marginalizate, care deși nu sunt clasificate ca fiind HIGHPROB, se află în risc de excluziune și chiar segregare. Astfel, dezvoltarea unor proiecte care să faciliteze incluziunea lor socială este relevantă pentru teritoriu.

OS 6: Reducerea presiunii activităților economice asupra factorilor de mediu (Prioritatea P4, Domeniul de intervenție 4A, Măsura: M4/4A). Importanța acestui obiectiv este dată de atenția acordată la nivel european în vederea adoptării unor politici care să determine locuitorii zonelor Leader să acorde o atenție deosebită protejării factorilor de mediu.

OS 7: Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier (Prioritatea P7, Domeniul de intervenție 1C, Măsura: M7/1C). În cadrul

analizei diagnostic s-a constatat faptul că la nivelul teritoriului există un nivel redus al educației populației. Prin acest obiectiv se propune încurajarea persoanelor din teritoriu să participe la cursuri, pentru dobândirea de noi cunoștințe de specialitate, în vederea creșterii nivelului de profesionalism în desfășurarea de activități economice.

1.6. DOCUMENTE STRATEGICE RELEVANTE DE LA NIVEL LOCAL:

Planul Urbanistic General al Comunei Urmeniș prevede următoarele propuneri de dezvoltare:

- Extindere rețele de apă și de canalizare
- Reglementarea protecției și a activităților din ariile naturale protejate
- Lucrări de intervenție la monumentele istorice (consolidare, restaurare, modernizare, punere în valoare / introducere în circuit public)
- Promovarea conceptului de energie regenerabilă pe baza unor studii de specialitate
- Amenajarea de parcuri, locuri de joacă, terenuri de sport
- Amenajarea de spații verzi de protecție a versanților, malurilor și traseelor pietonale, precum și de perdele de protecție de-a lungul drumurilor
- Parcelare terenuri și construcție de locuințe sociale
- Decolmatarea albiilor, salubritatea malurilor și interzicerea / sancționarea depozitării ilegale de deșeuri în zonele cursurilor de apă
- Împădurirea terenurilor în pantă și a celor degradate
- Rezervarea de terenuri pentru activități agro-industriale și de depozitare
- Amenajarea de taluzuri, ziduri de sprijin, podețe, mobilier urban, trotuare, accese auto
- Regularizarea și adâncirea cursurilor de apă, redimensionarea unor poduri și podețe
- Realizarea canalizării pluviale, drenuri, lucrări pedoameliorative
- Amenajarea de parcuri publice
- Extinderea și reorganizarea transportului în comun, inclusiv amenajarea stațiilor
- Modernizarea spațiilor publice (pavare, iluminare, dotare cu mobilier urban etc.)
- Modernizarea carosabilului, trotuarelor, marcajelor, semnalizărilor, după realizarea / modernizarea rețelelor subterane
- Implementarea prevederilor Sistemului Integrat de Management al Deșeurilor
- Mărirea posturilor de transformare, funcție de solicitări;
- Înlocuire stâlpilor de lemn și extinderea rețelei electrice la gospodăriile neelectrificate din toate localitățile, reabilitarea iluminatului public stradal;
- Promovarea și dezvoltarea activităților de agrement în cooperare cu cele de turism rural și industrie casnică artizanală;
- Promovarea și dezvoltarea activităților din sectoarele secundar și terțiar;
- Creșterea competitivității sectorului agro-alimentar;
- Aplicarea de politici de atragere de capital, activități economice, sociale, culturale etc.;
- Creșterea nivelului de educație și pregătire profesională a populației;

- Dezvoltarea comunei în strânsă legătură cu UAT învecinate;

II.2. VIZIUNEA ȘI OBIECTIVUL GENERAL

Comuna Urmeniș va asigura, la orizontul anului 2027, infrastructură și servicii publice la standarde europene pentru cetățeni, mediul de afaceri și vizitatori, care să creeze premisele atenuării fenomenului de depopulare și de excluziune socială. Efectele investițiilor publice realizate la nivel local se vor resimți într-o mobilitate sporită a mărfurilor și persoanelor, în accesul gospodăriilor la toată gama de utilități publice, în condițiile propice pentru derularea unui proces educațional de calitate, în asigurarea asistenței socio-medicale adecvate pentru toți cetățenii aflați în nevoie, în oportunitățile sporite de consum cultural, petrecere a timpului liber și practicare a sportului, în reducerea poluării și prevenirea riscurilor, precum și în calitatea serviciilor furnizate de administrația publică locală.

Țintele specifice asumate de Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru intervalul 2020-2027 sunt:

- Rețea de drumuri comunale și străzi complet modernizată
- Acces al tuturor gospodăriilor la rețeaua de apă, canalizare, gaze naturale, energie electrică
- Întreaga rețea de clădiri publice și de iluminat eficientizate energetic
- Castelul Banffy reabilitat și introdus în circuitul turistic
- Agricultură modernă, bazată pe structuri asociative, ferme mari, culturi ecologice și sector de colectare, depozitare, procesare și comercializate
- Întreaga infrastructură sportivă și culturală modernizată
- Servicii de asistență medicală de calitate pentru toți cetățenii
- Zero cazuri de abandon școlar și promovabilitate de peste 75% la Evaluarea Națională
- Minim 100 de noi locuri de muncă în sectorul privat din comună
- Reducerea la jumătate a numărului de persoane aflate în situație de marginalizare socială
- Administrație locală cu personal competent, dotări corespunzătoare, digitalizată, deschisă și transparentă, care să realizeze investiții publice de minim 5 mil. Euro

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru perioada 2021-2027: atenuarea fenomenului de depopulare și de îmbătrânire demografică, prin

realizarea de investiții publice și private care să contribuie la creșterea atractivității comunei pentru locuitorii existenți, cei plecați peste hotare și pentru cei care se vor stabili aici, dar și pentru investitori, mici întreprinzători și fermieri, respectiv turiști și vizitatori.

II.3. OBIECTIVE SPECIFICE, PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE ȘI ACȚIUNI PROPUSE

Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesibilității comunei, precum și a mobilității durabile și în condiții de siguranță a mărfurilor și a persoanelor

Priorități de intervenție	Acțiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ¹
1.1. Modernizarea infrastructurii de transport local și promovarea mobilității durabile	1.1.1. Modernizarea și întreținerea drumurilor comunale 1.1.2. Modernizarea și întreținerea drumurilor de exploatare agricolă 1.1.3. Modernizarea și întreținerea străzilor	Infrastructura de transport locală precară Extensia redusă a trotuarelor modernizate și lipsa pistelor de biciclete	O.P.2. "O Europă mai ecologică, fără emisii de carbon" O.P.3. "O Europă mai conectată"	PNDR 2014-2020 PNS 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL, CDI etc.) Bugetul local

¹ Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

	1.1.4. Construcția și reabilitarea podurilor și a podețelor 1.1.5. Amenajarea și modernizarea trotuarelor și a aleilor pietonale 1.1.6. Amenajarea de piste și parări pentru biciclete 1.1.7. Modernizarea și întreținerea stațiilor de transport public			
--	--	--	--	--

Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază

Priorități de intervenție	Acțiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ²
2.1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată	2.2.1. Extinderea rețelei de alimentare cu apă și branșarea de noi gospodării 2.2.2. Înființarea rețelei de canalizare și epurare a apelor uzate și racordarea gospodăriilor	Ponderea redusă a populației conectate la sistemele de alimentare cu apă și lipsa rețelei de canalizare	O.P.2. "O Europă mai ecologică, fără emisii de carbon"	POIM 2014-2020 PODD 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL, CNI, AFM etc.) Bugetul local Fondurile proprii ale operatorului
2.2. Dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu gaze naturale	2.2.1.. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale și branșarea de noi gospodării	Existența unor gospodării care nu au acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	O.P.2. "O Europă mai ecologică, fără emisii de carbon"	PODD 2021-2027 Bugetul de stat Bugetul local Fondurile proprii ale operatorului

² Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

2.3. Extinderea, modernizarea și eficientizarea rețelei de distribuție a energiei electrice și de iluminat public	2.3.1. Modernizarea rețelei de distribuție a energiei electrice 2.3.2. Extinderea, modernizarea și eficientizarea energetică a sistemului de iluminat public	Uzura fizică și morală a rețelei de distribuție a energiei electrice Eficiența energetică redusă a clădirilor de locuit, a celor publice și a unei părți din rețeaua de iluminat	O.P.3. "O Europă mai conectată" O.P.2. "O Europă mai ecologică, fără emisii de carbon"	Fonduri proprii ale operatorului Bugetul local
2.4. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de telecomunicații (broadband)	2.4.1. Dezvoltarea infrastructurii pentru telefonie mobilă și internet în bandă largă (antene, rețea de fibră optică etc.) 2.4.2. Înființarea unor puncte de acces liber la internet wi-fi în clădirile și spațiile publice 2.4.3. Extinderea sistemului de supraveghere video a spațiilor publice din comună	Comuna nu se află în totalitate în raza de acoperire a serviciilor 4G	O.P.3. "O Europă mai conectată"	Fondurile proprii ale operatorilor Bugetul local

Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement

Priorități de intervenție	Acțiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ³
3.1. Îmbunătățirea serviciilor de educație și formare pe tot parcursul vieții	3.1.1. Întreținerea și dotarea grădiniței și a școlilor, inclusiv locuri de joacă, săli și terenuri de sport, laboratoare, biblioteci etc. 3.1.2. Asigurarea transportului gratuit al elevilor și sprijinirea profesorilor navetiști 3.1.3. Implementarea de măsuri de prevenire și combatere a abandonului școlar, respectiv	Nivel scăzut de instruire și calificare al forței de muncă locale Scăderea continuă a populației școlare	O.P.4. "O Europă mai socială"	POEO 2021-2027 Bugetul de stat (MEN) Bugetul local

³ Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

	de educație remedială (de ex. de tip "A doua șansă") 3.1.4. Dezvoltarea serviciilor de after-school la școala gimnazială 3.1.5. Derularea de programe de formare continuă și recunoaștere a competențelor pentru persoanele adulte fără nicio calificare			
3.2. Creșterea accesului populației la asistență medicală primară și comunitară	3.2.1. Întreținerea și dotarea dispensarului uman și înființarea de puncte sanitare în satele componente 3.2.2. Asigurarea asistenței medicale comunale prin mediatorii sanitari / asistenți medicali	Accesul limitat la servicii medicale de bază și comunitare Lipsa unor capele mortuare	O.P.4. "O Europă mai socială"	POS 2021-2027 POIDS 2021-2027 Bugetul de stat (MS etc.) Bugetul local

	comunitari, cu accent pe prevenție și screening 3.2.3. Asigurarea asistenței medicale școlare 3.2.4. Sprijinirea atragerii și menținerii medicilor în comună 3.2.5. Construcția de capele mortuare			
3.3. Dezvoltarea integrată a comunităților marginalizate și a serviciilor sociale	3.3.1. Recrutarea unui asistent social și acreditarea compartimentului de asistență socială din cadrul Primăriei ca furnizor de servicii sociale 3.3.2. Înfiiințarea unui GAL rural, elaborarea și implementarea unei strategii de dezvoltare integrată a satelor cu comunități marginalizate din comună (infrastructură la	Existența a trei comunități rurale (sate) marginalizate Slaba dezvoltare a serviciilor sociale publice și private	O.P.4. "O Europă mai socială"	POIDS 2021-2027 Bugetul de stat Bugetul local Fonduri private

	scară mică, locuire, educație și formare, sănătate, servicii sociale, cultură și sport, implicare civică etc.) 3.3.3. Înființarea, prin PPP cu un furnizor private, a unor servicii pentru persoanele vârstnice (centru de zi, centru rezidențial, servicii de îngrijire la domiciliu) 3.3.4. Plata de beneficii sociale pentru persoanele provenind din grupuri vulnerabile (asistenți personali, venit minim garantat, alocație de sprijin a familiilor) 3.3.5. Sprijinirea persoanelor cu venituri reduse prin acordarea de beneficii sociale (VMG, ASF, ajutoare de urgență,			
--	--	--	--	--

	ajutoare de încălzire etc.) 3.3.6. Acordarea de loturi de casă pentru tineri în vederea construcției de locuințe, în baza legislației în vigoare			
3.4. Îmbunătățirea infrastructurii și ofertei de evenimente culturale	3.4.1. Construcția de noi cămine culturale în satele fără astfel de facilități, întreținerea și dotarea celor existente 3.4.2. Întreținerea și dotarea corespunzătoare a bibliotecii comunale, în vederea diversificării activităților pentru diferitele categorii de public 3.4.3. Organizarea de noi manifestări culturale (de ex. concerte, recitaluri, serbări	Oferta culturală restrânsă pentru locuitori	O.P.5. "O Europă mai apropiată de cetățeni"	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (CNI etc.) Bugetul local Fondurile private Donații / sponsorizări

	etc.), cu precădere pentru publicul tânăr, și continuarea celor cu tradiție (Fii Satului, Zilele Urmenișului) 3.4.4. Sprijinirea activității formațiilor / grupurilor artistice din comună 3.4.5. Acordarea de sprijin financiar tuturor cultelor religioase din comună			
3.5. Îmbunătățirea infrastructurii sportive și de agrement	3.5.1. Modernizarea, întreținerea și dotarea sălii și a terenurilor de sport 3.5.2. Înființarea și sprijinirea activității cluburilor sportive 3.5.3. Amenajarea de spații publice de recreere și agrement	Deficitul de spații verzi și de agrement	O.P.5. "O Europă mai apropiată de cetățeni"	PNS 2021-2027 (GAL) Bugetul de stat (PNDL, CNI etc.) Bugetul local

	3.5.4. Amenajarea și întreținerea locurilor de joacă pentru copii			
--	--	--	--	--

Obiectivul specific nr. 4: Diversificarea economiei locale și creșterea ocupării forței de muncă din comună, prin sprijinirea investiții private, inclusiv în domeniul agriculturii, turismului și al economiei sociale

Priorități de intervenție	Acțiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ⁴
4.1. Dezvoltarea, pe baze competitive și ramuri cu valoare adăugată ridicată a agriculturii	4.1.1. Sprijinirea investițiilor pentru dezvoltarea și modernizarea exploatațiilor / fermelor agricole din comună 4.1.2. Sprijinirea formării și atragerii tinerilor în agricultură 4.1.3. Sprijinirea înființării și dezvoltării	Îmbătrânirea forței de muncă din agricultură Lipsa de pregătire în domeniu a forței de muncă din agricultură Lipsa unor ferme moderne și a unei agriculturi bazate pe forme asociative	O.P.1. "O Europă mai inteligentă"	PNS 2021-2027 Bugetul local Fonduri private

⁴ Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

	asociațiilor, cooperativelor și grupurilor de producători agricoli 4.1.4. Promovarea și sprijinirea investițiilor pentru colectarea, depozitarea, procesarea și comercializarea produselor agricole, inclusiv în piețe și târguri 4.1.5. Promovarea produselor locale și tradiționale			
4.2. Atragerea de noi investiții private în comună	4.2.1. Reglementarea, prin noul PUG, a unor zone atractive din comună destinate amplasării viitoarelor investiții private și asigurarea accesului acestora la infrastructura publică	Numărul foarte redus de întreprinderi și de locuri de muncă existente în sectorul privat	O.P.1. "O Europă mai inteligentă"	PNS 2021-2027 POR 2021-2027 Bugetul de stat (AIPPIMM etc.) Bugetul local Fonduri private

	4.2.2. Reducerea birocrăției în relația cu potențialii investitori și acordarea unor stimulente pentru atragerea acestora la nivel local (de ex. reduceri temporare de taxe și impozite locale) 4.2.3. Promovarea, inclusiv în mediul online, a oportunităților de investiții de la nivel local în rândul mediului de afaceri, prin colaborarea cu alte instituții și organizații de profil (CJ BN, ADR NW, CCI BN, consulate etc.) 4.2.4. Promovarea și sprijinirea proiectelor de investiții ale antreprenorilor locali (de ex. prin informare periodică pe site-ul Primăriei			
--	--	--	--	--

	și pe Social Media a oportunităților de finanțare europeană sau guvernamentală, concesiunea de terenuri și clădiri, urgentarea emiterii autorizațiilor de construcție și funcționare, acordarea unor facilități la plata taxelor și impozitelor locale etc.)			
4.3. Dezvoltarea sectorului turistic la nivel local, cu accent pe valorificarea patrimoniului local	4.3.1. Protecția, restaurarea și conservarea patrimoniului cultural mobil și imobil al comunei, în vederea introducerii sale în circuitul turistic (de ex. Castelul Banffy, bisericile, folclorul, meșteșugurile, gastronomia, obiceiuri, tradiții locale) 4.3.2. Promovarea	Slaba dezvoltare a sectorului turistic	O.P.5. "O Europă mai aproape de cetățeni"	PNS 2021-2027 Bugetul de stat Bugetul CJ BN Bugetul local Fonduri private

	turistică a comunei, inclusiv în mediul online, în parteneriat cu alte organizații publice și private (de ex. GAL, CJ BN, asociații de profil, operatori privați etc.) 4.3.3. Dezvoltarea infrastructurii de informare, orientare și semnalizare turistică (panouri de informare bilingve la obiective, indicatoare rutiere către acestea) 4.3.4. Promovarea și sprijinirea investițiilor private în domeniul turismului (concesiune / vânzare / închiriere de terenuri, extinderea infrastructurii publice în respectivele			
--	--	--	--	--

	zone, acordarea unor facilități fiscale etc.)			
--	---	--	--	--

Obiectivul specific nr. 5: Reducerea poluării, prevenirea, combaterea și managementul eficient al riscurilor și situațiilor de urgență asociate acestora

Priorități de intervenție	Ațiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ⁵
5.1. Atenuarea fenomenului de poluare și de degradare a factorilor de mediu locali	5.1.1. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de gestiune a deșeurilor solide din cadrul SMID Bistrița-Năsăud existente la nivelul comunei 5.1.2. Asigurarea salubrității, întreținerii peisagistice și a dezăpezirii comunei 5.1.3. Gestionarea corespunzătoare	Deficitul de spații verzi și de agrement Existența unor potențiale surse de poluare la nivel local	O.P.2. "O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon"	POIM 2014-2020 PODD 2021-2027 PNS 2021-2027 Bugetul de stat (AFM etc.) Bugetul local

⁵ Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

	a deșeurilor de grajd în vederea reducerii poluării cu nitrați și nitriți 5.1.4. Amenajarea de spații verzi în intravilan, respectiv împădurirea terenurilor agricole neproductive / degradate			
5.2. Prevenirea și managementul adecvat al riscurilor naturale și antropice	5.3.1. Actualizarea și implementarea planului local de analiză și acoperire a riscurilor 5.3.2. Amenajarea și întreținerea corespunzătoare a rigolele și șanțurilor de scurgere a apelor pluviale, respectiv decolmatarea văilor 5.3.3. Plantarea zonelor umede și a celor expuse alunecărilor de teren	Ponderea crescută a clădirilor vechi, expuse riscurilor naturale Creșterea frecvenței unor fenomene meteo extreme (amenințare)	O.P.2. "O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon"	PNDR 2021-2027 (GAL) PODD 2021-2027 Bugetul de stat (ANIF, Apele Române) Bugetul local

	5.3.4. Consolidarea activității SVSU, prin dotarea cu logistica corespunzătoare (mijloace de alarmare, intervenție, protecție etc.) și formarea continuă a voluntarilor 5.3.5. Derularea de exerciții de pregătire a populației în caz de situații de urgență			
--	---	--	--	--

Obiectivul specific nr. 6: Întărirea capacității de planificare și de implementare a proiectelor de investiții publice, cu integrarea conceptelor de profesionalizare, digitalizare și cooperare

Priorități de intervenție	Acțiuni propuse	Nevoia (punctul slab din analiza SWOT) la care răspund acțiunile	Corelarea cu obiectivele de politică ale UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu sursele de finanțare existente la nivel național ⁶
6.1. Îmbunătățirea cadrului de planificare a dezvoltării comunei	6.1.1. Finalizarea procesului de înscriere sistematică a imobilelor în sistemul de cadastru 6.1.2. Finalizarea PUG, a RLU și a documentațiilor subsecvente (de ex. PUZ-uri) 6.1.3. Implementarea și monitorizarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027 6.1.4. Elaborarea, actualizarea și	Vechimea PUG existent Existența unor imobile care nu sunt înregistrate în sistemul de cadastru	O.P.5. "O Europă mai aproape de cetățeni"	POR 2014-2020 Bugetul de stat (ANCPI etc.) Bugetul local

⁶ Configurația și denumirea programelor finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 mai poate suferi modificări ca urmare a negocierilor cu Comisia Europeană. În mod similar, noi programe cu finanțare de la bugetul de stat pot apărea, funcție de decizia Guvernului.

	implementarea planurilor sectoriale prevăzute de legislația în vigoare (de ex. plan de analiză și acoperire a riscurilor, plan de acțiune împotriva poluării cu nitrați, amenajament pastoral, plan de acțiune pentru romi etc.)			
6.2. Asigurarea necesarului de resurse umane, financiare, informaționale și tehnice pentru realizarea de investiții și furnizarea unor servicii publice de calitate	6.2.1. Formarea continuă a personalului din administrația publică locală, cu precădere în domeniile prioritare (achiziții publice, fonduri europene, juridic, buget-finanțe, digitalizare) 6.2.2. Ocuparea, în limita resurselor financiare disponibile, a posturilor vacante din organigramă, cu	Numărul mare de posturi vacante la nivelul Primăriei Veniturile proprii insuficiente ale comunei pentru a realiza investiții majore	O.P.5. "O Europă mai aproape de cetățeni"	PNS 2021-2027 (GAL) Alte Programe Operaționale aferente perioadei de programare 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL, CNI, AFM, MEN, MS, ANCPI etc.) Împrumuturi bancare Fonduri private, inclusiv PPP Bugetul local

	precădere a celor cu atribuții legate de realizarea de investiții publice 6.2.3. Realizarea de schimburi de experiență și bune practici cu alte administrații locale din județ și din țară 6.2.4. Achiziționarea de servicii de expertiză externă pentru competențele care nu sunt deținute de personalul propriu (de ex. consultanță pentru scrierea de proiecte și cereri de finanțare, proiectare, dirigenție de șantier etc.) 6.2.5. Implementarea la nivelul Primăriei a unui sistem de management al calității în conformitate cu standardul ISO			
--	--	--	--	--

	9001 (inclusiv proceduri de lucru pentru procesele din instituție, în vederea eficientizării acestora) 6.2.6. Întreținerea și dotarea corespunzătoare cu tehnică de calcul, softuri, mobilier, sisteme de securitate, protecție împotriva incendiilor etc. a sediului Primăriei, precum și a altor clădiri din proprietate 6.2.7. Dotarea cu utilaje, echipamente și materiale a serviciilor publice de întreținere a drumurilor, dezăpezire, salubritate, situații de urgență etc. 6.2.8. Informatizarea			
--	---	--	--	--

	administrației publice locale (de ex. arhivă) și dezvoltarea de servicii online (de ex. plată online taxe și impozite locale) 6.2.9. Actualizarea permanentă a site-ului WEB al Primăriei și înființarea unui cont de Facebook al instituției 6.2.10. Maturizarea proiectelor de investiții (documentații tehnico-economice, cereri de finanțare etc.) și realizarea demersurilor pentru atragerea de fonduri europene și guvernamentale pentru finanțarea acestora 6.2.11. Gestionarea eficientă a patrimoniului			
--	---	--	--	--

	comunei în vederea creșterii încasărilor la bugetul local (de ex. vânzare / concesiune / închiriere terenuri, clădiri) 6.2.12. Gestionarea eficientă a bugetului local, în vederea asigurării resurselor pentru finanțarea proiectelor de investiții și furnizarea serviciilor publice (de ex. solicitarea de prefinanțări pentru proiecte, împrumuturi bancare, creșterea bazei de impozitare locale – cu precădere în cazul persoanelor juridice, reducerea unor categorii de cheltuieli – de ex. prin instalarea de panouri solare,			
--	--	--	--	--

	achiziția de corpuri de iluminat de tip LED, realizarea de lucrări în regie proprie)			
6.3. Consolidarea cooperării cu cetățenii, mediul privat, cel ONG, precum și cu alte instituții și UAT-uri din țară și străinătate	6.3.1. Menținerea apartenenței și implicării active a comunei în structuri asociative de tip ADI și GAL, inclusiv participarea la consolidarea capacității acestora (de ex. cotizații) 6.3.2. Încheierea de acorduri de înfrățire cu UAT-uri din alte țări (de ex. pentru promovarea comunei ca destinație de afaceri, turism, schimburi culturale, sportive etc.) 6.3.3. Consolidarea activității de consultare și implicare în procesul	Veniturile proprii insuficiente ale comunei pentru a realiza investiții majore	O.P.5 "O Europă mai aproape de cetățeni"	Bugetul local

	decizional a actorilor de la nivelul comunei (consultări publice organizate periodic în sate, sondaje pe site-ul WEB și pe pagina de Facebook a Primăriei, publicarea cu regularitate pe site a Monitorului Oficial Local – proiecte de hotărâri, procese verbale ale ședințelor, dar și a altor informații de interes public – achiziții publice, autorizații de construcție, stadiul proiectelor de investiții etc.)			
--	---	--	--	--

CAPITOLUL III. PLANUL DE ACȚIUNE ȘI MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI URMEIȘ

III.1. PORTOFOLIUL (FIȘELE) DE PROIECTE PRIORITARE ALE COMUNEI URMEIȘ PENTRU PERIOADA 2021-2027:

Atingerea obiectivelor asumate prin Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru perioada 2021-2027 implică implementarea următoarelor proiecte prioritare de investiții:

Proiectul Prioritar nr. 1

Titlul proiectului	Modernizarea drumurilor comunale din comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesibilității comunei, precum și a mobilității durabile și în condiții de siguranță a mărfurilor și a persoanelor
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	1.1. Modernizarea infrastructurii de transport local și promovarea mobilității durabile
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede modernizarea a circa 10 km de drumuri comunale care fac legătura dintre satele componente ale comunei Urmeniș.
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	SF
Bugetul estimativ	1.500.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL/CNI) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 2

Titlul proiectului	Modernizarea străzilor rurale din comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesibilității comunei, precum și a mobilității durabile și în condiții de siguranță a mărfurilor și a persoanelor
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	1.1. Modernizarea infrastructurii de transport local și promovarea mobilității durabile
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede modernizarea a circa 10 km de străzi din satele componente ale comunei Urmeniș, inclusiv amenajarea scurgerii apelor pluviale, măsuri de asigurare a siguranței rutiere etc.
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	SF
Bugetul estimativ	1.500.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 (inclusiv GAL) Bugetul de stat (PNDL, CNI etc.) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 3

Titlul proiectului	Modernizarea trotuarelor din comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesibilității comunei, precum și a mobilității durabile și în condiții de siguranță a mărfurilor și a persoanelor
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	1.1. Modernizarea infrastructurii de transport local și promovarea mobilității durabile
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede modernizarea a circa 10 km de trotuare din satele componente ale comunei Urmeniș
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	750.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 (inclusiv GAL) Bugetul de stat (PNDL, CNI etc.) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 4

Titlul proiectului	Extinderea rețelei de alimentare cu apă în satele Urmeniș, Șopteriu și Delureni
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	2.1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare în zonele neacoperite în prezent din satele Urmeniș, Șopteriu și Delureni, precum și realizarea de noi branșamente
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	700.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL, CNI) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 5

Titlul proiectului	Înființare rețea de canalizare în satele Urmeniș, Șopteriu, Delureni și Fânațe și stație de epurare a apelor uzate
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	2.1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede înființarea rețelei de canalizare, pe o lungime de circa 13,5 km, în satele Urmeniș, Șopteriu, Delureni și Fânațe, respectiv construcția unei stații de epurare
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	2.500.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (PNDL, CNI, AFM) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 6

Titlul proiectului	Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	2.2. Dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu gaze naturale
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în satele componente ale comunei care nu sunt deservite de rețeaua existentă
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	SF
Bugetul estimativ	1.000.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	Bugetul de stat Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 7

Titlul proiectului	Extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public din comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	2.3. Extinderea, modernizarea și eficientizarea rețelei de distribuție a energiei electrice și de iluminat public
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul cuprinde lucrări de extindere a rețelei de iluminat public în zonele nedeservite din satele componente, inclusiv instalarea de stâlpi, linii electrice și alte echipamente conexe, respectiv înlocuirea completă a corpurilor de iluminat clasice cu cele pe bază de tehnologie LED
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	300.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 (inclusiv GAL) Bugetul de stat Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 8

Titlul proiectului	Achiziționarea de microbuze școlare pentru transportul elevilor din comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	3.1. Îmbunătățirea serviciilor de educație și formare pe tot parcursul vieții
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede achiziționarea a două microbuze școlare pentru transportul copiilor și elevilor din satele componente la grădinița și școala din satul Urmeniș
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	100.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	Bugetul de stat Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 9

Titlul proiectului	Construcția unei capele mortuare în satul Delureni
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	3.2. Creșterea accesului populației la asistență medicală primară și comunitară
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede construcția unei capele mortuare în satul component Delureni al comunei Urmeniș
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	80.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 10

Titlul proiectului	Elaborarea și implementarea unei strategii de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	3.3. Dezvoltarea integrată a comunităților marginalizate și a serviciilor sociale
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș / GAL, în parteneriat cu furnizori privați de servicii sociale
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede două componente majore destinate celor 3 comunități rurale marginalizate din comună, respectiv: a) Componenta hard de infrastructură socială: centru comunitar integrat (servicii de îngrijire de zi pentru copii, asistență medicală comunitară pentru persoanele în risc de sărăcie, respectiv de îngrijire la domiciliu persoane vârstnice) b) Componenta soft de servicii sociale: - măsuri de sprijinire a accesului la piața muncii (ucenicie la locul de muncă, informare și consiliere, plasare, formare, evaluare de competențe) - măsuri de susținere a antreprenoriatului și ocupării pe cont propriu în cazul persoanelor expuse riscului de sărăcie (consiliere, consultanță, mentorat, formare antreprenorială, sprijin pentru elaborare și finanțare plan de afaceri, subvenții pentru dezvoltarea afacerilor, servicii post-înființare etc.) - măsuri în domeniul educației (derulare program de tip "A doua șansă", acordarea de stimulente

	condiționate de prezență, transport și masă elevi, formare cadre didactice, educație parentală, activități extra-curriculare etc.) - măsuri în domeniul locuirii (reabilitare locuințe, asigurare utilități) - măsuri de asistență juridică (reglementare acte de stare civilă, de proprietate, de acces la beneficii sociale) - măsuri de combatere a discriminării romilor (campanii de informare și conștientizare, voluntariat comunitar etc.)
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	2.000.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 POIDS 2021-2027 Bugetul de stat Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 11

Titlul proiectului	Construcție cămin cultural în satul Delureni
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	3.4. Îmbunătățirea infrastructurii și ofertei de evenimente culturale
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede construirea și dotarea (mobiliier, scenă, costume populare, aparatură audio-video etc.) unui așezământ cultural nou în satul Delureni, care să găzduiască evenimente culturale și comunitare
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	200.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (CNI) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 12

Titlul proiectului	Construcție cămin cultural în satul Fânațe
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	3.4. Îmbunătățirea infrastructurii și ofertei de evenimente culturale
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede construirea și dotarea (mobilier, scenă, costume populare, aparatură audio-video etc.) unui așezământ cultural nou în satul Fânațe, care să găzduiască evenimente culturale și comunitare
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	200.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (CNI) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 13

Titlul proiectului	Amenajare parc public în satul Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 5: Reducerea poluării, prevenirea, combaterea și managementul eficient al riscurilor și situațiilor de urgență asociate acestora
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	5.1. Atenuarea fenomenului de poluare și de degradare a factorilor de mediu locali
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede amenajarea unui parc public în satul Urmeniș, care să cuprindă amenajarea de alei, loc de joacă, instalarea de mobilier urban (de ex. bănci, foișor, coșuri de gunoi), fântână arteziană, iluminat public etc.
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	150.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 Bugetul de stat (AFM) Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 14

Titlul proiectului	Construcție platformă pentru depozitarea și gospodărirea gunoiului de grajd în comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 5: Reducerea poluării, prevenirea, combaterea și managementul eficient al riscurilor și situațiilor de urgență asociate acestora
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	5.1. Atenuarea fenomenului de poluare și de degradare a factorilor de mediu locali
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede amenajarea unei platforme betonate, dotate cu bazin de levigat, sistem de colectare și transport levigat, sistem de colectare și transport ape pluviale, drum de acces, puțuri de monitorizare a calității apelor subterane.
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	500.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	Bugetul de stat Bugetul local

Proiectul Prioritar nr. 15

Titlul proiectului	Achiziție utilaj (buldoexcavator) pentru realizarea de lucrări tehnico-edilitare în comuna Urmeniș
Obiectivul specific din Strategie în care se încadrează	Obiectivul specific nr. 6: Întărirea capacității de planificare și de implementare a proiectelor de investiții publice, cu integrarea conceptelor de profesionalizare, digitalizare și cooperare
Prioritatea de investiții din Strategie în care se încadrează	6.2. Asigurarea necesarului de resurse umane, financiare, informaționale și tehnice pentru realizarea de investiții și furnizarea unor servicii publice de calitate
Beneficiarul proiectului	UAT Comuna Urmeniș
Scurta descriere a activităților propuse prin proiect	Proiectul prevede achiziționarea unui buldoexcavator care să fie utilizat de serviciul public de deszăpezire, întreținere drumuri și domeniu public al comunei Urmeniș
Stadiul pregătirii proiectului (la momentul 2020)	Idee de proiect
Bugetul estimativ	100.000 Euro
Sursele potențiale de finanțare	PNS 2021-2027 (GAL) Bugetul de stat Bugetul local

III.2. PAȘII NECESARI PENTRU IMPLEMENTAREA PROIECTELOR PRIORITARE

În vederea implementării proiectelor prioritare prezentate în subcapitolul anterior, dar și a altor intervenții care se subscriu priorităților definitive în Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru perioada 2021-2027, recomandăm parcurgerea următorilor pași – pe termen scurt, mediu și lung:

Acțiuni de întreprins pe termen scurt (2020-2021)

Acțiuni	Responsabili
Aprobarea Strategiei de Dezvoltare Locală în cadrul Consiliului Local, prin adoptarea de hotărâri în acest sens	Primăria Urmeniș Consiliul Local Consultant
Finalizarea, avizarea și aprobarea PUG și a RLU	Primăria Urmeniș Consiliul Local Consultant
Formalizarea / operaționalizarea parteneriatelor necesare pentru implementarea proiectelor cuprinse în lista prioritară de proiecte (de ex. în domeniul serviciilor sociale)	Primăria Urmeniș GAL ADI-uri ONG-uri partenere
Elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice (pentru proiectele aflate la stadiu de idee, respectiv actualizarea celor existente - dacă acestea au expirat sau necesită modificări) aferente proiectelor prioritare din Strategie (identificare terenuri/clădiri, pregătire documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de fezabilitate/DALI, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice, etc.)	Primăria Urmeniș Consultanți

Identificarea, analizarea și selectarea surselor de finanțare pentru proiectele prioritare din Strategie. Pregătirea cererilor de finanțare și a altor documente necesare pentru accesarea respectivelor surse de finanțare.	Primăria Urmeniș Consultanți
Identificarea și informarea potențialilor beneficiari privați (de ex. fermieri și întreprinzători locali) asupra surselor de finanțare disponibile pentru aceștia	Primăria Urmeniș Autorități de Management / Organisme Intermediare Instituția Prefectului Bistrița-Năsăud
Planificarea multianuală a bugetului având în vedere resursele necesare pentru implementarea proiectelor prioritare și stabilirea graficului de derulare/implementare a proiectelor din Strategia de Dezvoltare Locală	Primăria Urmeniș Consiliul Local
Pregătirea cadrului instituțional și a resurselor umane pentru implementarea cu succes a proiectelor prioritare, prin recrutarea de personal suplimentar, formare profesională a personalului existent, achiziție de servicii de consultanță etc.	Primăria Urmeniș

Acțiuni de întreprins pe termen mediu (2022-2024)

Acțiuni	Responsabili
Implementarea proiectelor prioritare (realizare achiziții publice, executare lucrări, etc.), cu precădere a celor realizate cu fonduri europene și de la bugetul de stat	Primăria Urmeniș Consultanți
Atragerea de investiții private în comună (de ex. concesionarea / închirierea de terenuri, acordarea unor facilități fiscale pentru firmele care creează un număr mare de locuri de muncă, asigurarea accesului la infrastructura de transport și utilități până la limita proprietății etc.)	Primăria Urmeniș Consiliul Local
Monitorizarea stadiului implementării proiectelor din portofoliul de proiecte prioritare	Primăria Urmeniș Consultanți

Acțiuni de întreprins pe termen lung (2025-2027)

Acțiuni	Responsabili
Finalizarea implementării proiectelor prioritare	Primăria Urmeniș Consultanți
Evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală pentru perioada 2019-2027 și actualizarea acesteia pentru perioada post 2027	Primăria Urmeniș Consiliul Local Consultanți

III.3. MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI. COMUNICAREA AFERENTĂ ACESTEIA

La momentul elaborării strategiei, au fost identificate o serie de riscuri care ar putea afecta implementarea acesteia, pentru care au fost propuse măsuri de atenuare a acestora și, implicit, de consolidare a capacității de implementare de proiecte a administrației locale, după cum urmează:

Risc identificat	Probabilitate de apariție	Impact asupra obiectivelor Strategiei	Măsuri de atenuare a riscurilor și de consolidare a capacității administrației locale
Reducerea subvențiilor alocate de la bugetul de stat (de ex. PNDL, CNI, AFM) pentru realizarea de investiții de interes local în mediul rural, în contextul deficitului bugetar ridicat de la nivel național	Ridică	Ridicat	Reorientarea eforturilor Primăriei către atragerea de fonduri europene pentru finanțarea proiectelor prioritare, prin recrutare și / sau formare personal propriu, achiziția de servicii externe de consultanță, implicarea activă în activitățile ADI-urilor și a GAL. Aducerea la un stadiu de maturitate avansat (SF/DALI), încă din anul 2021, a cât mai multor proiecte prioritare de investiții, în vederea sporirii șanselor de obținere a finanțării Monitorizarea permanentă a apelurilor de proiecte aferente diferitelor programe cu finanțare europeană. Valorificarea oportunităților de finanțare disponibile prin intermediul GAL și al ADI-

			urilor, inclusiv pentru mediul de afaceri local. Depunerea în termen a proiectelor elaborate, inclusiv pregătirea de proiecte de rezervă în cazul unor realocări de fonduri.
Apariția unor întârzieri în graficul de implementare al strategiei și, mai ales, a proiectelor prioritare, cu precădere în contextul pandemiei	Ridicată	Mediu	Comunicarea permanentă cu autoritățile de management / organisme intermediare aferente programelor finanțate din fonduri UE pentru actualizarea informațiilor cu privire la graficul de implementare a acestora Reducerea timpilor de derulare a achizițiilor publice, prin achiziționarea de servicii externe de consultanță pentru pregătirea temelor de proiectare, a documentațiilor de atribuire și pentru asistența juridică Prevenirea riscului de executare cu întârziere și/sau de proaste calitate a unor lucrări, prin achiziționarea de consultanță pentru pregătirea unor contracte care să cuprindă cerințe și indicatori de performanță clari, corelați cu graficele de plată, clauze de reziliere favorabile Primăriei, precum și penalități pentru întârzieri impuse contractorilor.

Resimțirea efectelor pandemiei de Covid (și a altor evenimente medicale similare, pe viitor) în execuția bugetului local al comunei, dar și în starea de sănătate și nivelul de trai al cetățenilor	Medie	Mediu	Întreprinderea tuturor măsurilor care cad în sarcina administrației locale care să prevină răspândirea infecțiilor cu Covid-19 (de ex. în unitățile de învățământ, clădirile și spațiile publice etc.) Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală comunitară pentru a preveni cazurile de îmbolnăvire în rândul persoanelor vulnerabile, a derula campanii de vaccinare etc. Gestionarea precaută a bugetului local pentru a evita situații de incapacitate temporară de plată sau blocarea unor investiții în curs, de ex. prin contractarea de linii de credit pentru asigurarea fluxului de numerar și cofinanțării investițiilor realizate cu fonduri europene și guvernamentale, solicitarea de prefinanțări, de sprijin financiar de la nivelul CJ BN, reducerea costurilor aferente unor servicii externalizate în favoarea realizării lor în regie proprie, valorificarea unor active din patrimoniul comunei (terenuri, clădiri) etc. Acordarea unor facilități la plata impozitelor și taxelor locale, în condițiile permise de legislație, pentru persoanele fizice și juridice ale căror
---	--------------	--------------	---

			venituri au fost afectate de pandemie Intensificarea eforturilor de atragere în comună a unor investiții private care să genereze venituri suplimentare la bugetul local (mai ales din cotele defalcate din impozitul pe venit)
Numărul insuficient de personal de la nivelul aparatului de specialitate al Primarului (de ex. în domeniul atragerii de fonduri europene, serviciilor sociale, lucrărilor publice)	Medie	Mediu	Ocuparea, cel puțin parțială a posturilor vacante din organigrama Primăriei, în limita veniturilor disponibile, mai ales în anumite domenii-cheie (fonduri europene, servicii sociale, achiziții publice) Achiziționarea de servicii de consultanță pentru pregătirea și managementul proiectelor finanțate din fonduri europene Formarea continuă a personalului existent, conform planurilor de formare anuale. Implementarea unor proiecte (de ex. în domeniul serviciilor sociale) în parteneriat cu ONG-uri sau alte UAT-uri.

În ceea ce privește implicarea factorilor interesați de la nivel local, în etapa de pregătire a Strategiei de Dezvoltare Locală, au fost organizate interviuri (inclusiv telefonice, pe durata pandemiei) cu Primarul și personalul de execuție din cadrul Primăriei Urmeniş, care au vizat colectarea de informații, propuneri de proiecte, dar și cu alți actori locali interesați de acest demers (în paralel cu procesul de consultare aferent actualizării Planului Urbanistic General). Varianta de lucru a strategiei a fost transmisă de către aparatul Primarului către consilierii locali, înaintea supunerii spre aprobare a acesteia și a fost disponibilă în format fizic și electronic la sediul Primăriei pentru toți actorii interesați în vederea consultării, astfel încât

să fie colectate observații/completări, care au fost ulterior integrate de consultant în varianta finală a documentului.

După aprobare sa în Consiliul Local, recomandăm ca Strategia de Dezvoltare Locală să fie publicată pe site-ul WEB al Primăriei Urmeniș și să fie transmisă spre informare GAL "Zona Luț, Șar, Câmpie", Consiliului Județean și Instituției Prefectului Bistrița-Năsăud, respectiv ADI-urilor din care comuna face parte.

III.4. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI ȘI EVALUAREA ACESTEIA

Contextul elaborării documentului strategic care va ghida dezvoltarea comunei Urmeniș în următorii 7 ani, caracterizat prin multiple surse de incertitudine (de ex. efectele pandemiei asupra sectorului public și privat, configurația exactă și bugetul alocat Planului Național Strategic PAC post 2020 – fostul PNDR, dezechilibrul accentuat al bugetului de stat care ridică semne de întrebare cu privire la viitorul unor programe de finanțare guvernamentală, rezultatul alegerilor locale și parlamentare din anul 2020 etc.), face ca activitatea de monitorizare a implementării acestuia să fie una vitală.

Scopul monitorizării și evaluării strategiei este de a furniza permanent informații relevante decidenților de la nivel local, dar și cetățenilor, cu privire la stadiul implementării proiectelor de investiții asumate pentru perioada 2021-2027, precum și a unor eventuale blocaje / constrângeri în ducerea acestora la îndeplinire, pentru care se pot găsi din timp soluții viabile.

Pași necesari în vederea monitorizării Strategiei de Dezvoltare Locală sunt:

- La începutul fiecărui an calendaristic, o persoană din aparatul executiv al Primăriei (desemnată printr-o dispoziție a Primarului), va pregăti un scurt raport de progres al implementării Strategiei, la care se va anexa valoarea indicatorilor de realizare imediată aferenți anului precedent. Acesta va fi prezentat conducerii Primăriei, precum și Consiliului Local, în vederea întreprinderii măsurilor de remediere a diferitelor obstacole întâmpinate în calea ducerii la îndeplinire a proiectelor prioritare. Primul astfel de raport va fi prezentat la începutul anului 2021, cu indicatorii aferenți anului 2020;
- Raportul de monitorizare prezentat la începutul fiecărui an va avea următoarea structură minimală:
 - *Introducere: informații succinte privitoare la perioada acoperită de raportul de monitorizare, sursele de date utilizate pentru aprecierea progresului în implementarea Strategiei (de ex. date furnizate de Aparatul de Specialitate, de personalul GAL, de CJ, de operatorul de salubritate etc.), dificultăți întâmpinate.*
 - *Descrierea activităților desfășurate în procesul de monitorizare (de ex. colectarea și centralizarea datelor de la actorii sus-menționați, informări primite de la consultanți, proiectanți, executanți, finanțatori etc.;*

- *Analiza riscurilor aferente implementării Strategiei (plecând de la riscurile deja prezentate în document, la care se pot adăuga altele identificate pe parcursul implementării);*
- *Prezentarea proiectelor prioritare care au făcut obiectul procesului de monitorizare, plecând de la fișele prezentate în Strategie;*
- *Recomandări de eficientizare a implementării fiecărui proiect prioritar în parte;*
- *Concluzii finale - o apreciere generală privind progresul înregistrat în implementarea Strategiei.*

La finalul perioadei de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală, adică la sfârșitul anului 2026 sau începutul anului 2027, se va genera un Raport final de monitorizare a implementării Strategiei, care se va prezenta de asemenea conducerii Primăriei și Consiliului Local, care va include o analiză a:

- *gradului de realizare a indicatorilor de rezultat cuprinși în strategie;*
- *impactului efectiv în termeni de eliminare a punctelor slabe identificate în Analiza SWOT;*
- *sustenabilității rezultatelor obținute (de ex. asigurarea cheltuielilor de operare și mentenanță aferente obiectivelor realizate, asigurarea necesarului de resurse umane pentru funcționarea acestora etc.);*
- *motivelor care au stat la baza succesului sau insuccesului în implementarea proiectelor prioritare;*
- *eventualelor riscuri manifestate și neplanificate;*
- *lecțiilor învățate din implementarea actualei strategii pentru planificarea investițiilor în perioada următoare (post 2027).*

Este important de menționat faptul că lista de proiecte prioritare aferentă Strategiei poate fi completată / modificată de către Consiliul Local, prin adoptarea unei HCL, cu condiția ca noile acțiuni / proiecte să fie subscrise viziunii, obiectivului general, obiectivelor specifice, direcțiilor de acțiune strategică și priorităților de investiții definite pentru intervalul de timp 2020-2027. Pentru a asigura totuși o coerență în timp a efortului de planificare a investițiilor și a resurselor locale, recomandăm că astfel de modificări să fie operate doar în situații de excepție, bine fundamentate: catastrofe naturale (de ex. inundații, alunecări de teren) care impun noi investiții; modificarea unor documente de reglementare care impun măsuri locale de aliniere la acestea; apariția de noi oportunități de finanțare guvernamentală sau europeană etc.

În vederea monitorizării stadiului de implementare a strategiei și a evaluării acesteia, propunem două categorii de indicatori:

- indicatori de rezultat – utilizați în scop de monitorizare anuală, la nivel de obiective specifice
- indicatori de impact – utilizați în scopul evaluării finale, la nivel de ținte asociate viziunii

Aceștia sunt prezentați în detaliu mai jos:

Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Urmeniș pentru perioada 2020-2027

a) Indicatorii de rezultat (la nivel de obiectiv specific):

Obiectivul specific	Indicatorul de rezultat	U.M.	Valoarea de bază	Valoarea țintă pentru anul 2027	Sursa de documentare
Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesibilității comunei, precum și a mobilității durabile și în condiții de siguranță a mărfurilor și a persoanelor	Ponderea drumurilor de interes local modernizate	%	30	100	Primărie
	Ponderea străzilor modernizate	%	20	100	Primărie
	Ponderea străzilor cu trotuare modernizate	%	10	50	Primărie
Obiectivul specific nr. 2: Asigurarea accesului gospodăriilor din comună la infrastructura și serviciile de utilități publice de bază	Ponderea locuințelor branșate la rețeaua de apă potabilă	%	30	100	Primărie
	Ponderea locuințelor racordate la rețeaua de canalizare	%	0	100	Primărie
	Ponderea locuințelor branșate la rețeaua de gaze naturale	%	60	100	Operator

	Ponderea corpurilor de iluminat public eficiente energetic	%	50	100	Primărie
Obiectivul specific nr. 3: Îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor educaționale, medicale, sociale, cultural-sportive și de agrement	Speranța de viață a populației	Ani	73	77	INS
	Ponderea populației cu mai mult de 8 clase absolvite	%	27	40	INS
	Comunități marginalizate care beneficiază de măsuri integrate de incluziune	Nr.	0	3	Primărie
	Evenimente culturale organizate la nivel local în anul de raportare	Nr.	2	5	Primărie Bibliotecă Cămine culturale
	Sportivi legitimați la cluburi din comună	Nr.	0	20	Primărie Cluburi / asociații sportive sportive
Obiectivul specific nr. 4: Diversificarea	Unități economice	Nr.	0	3	INS

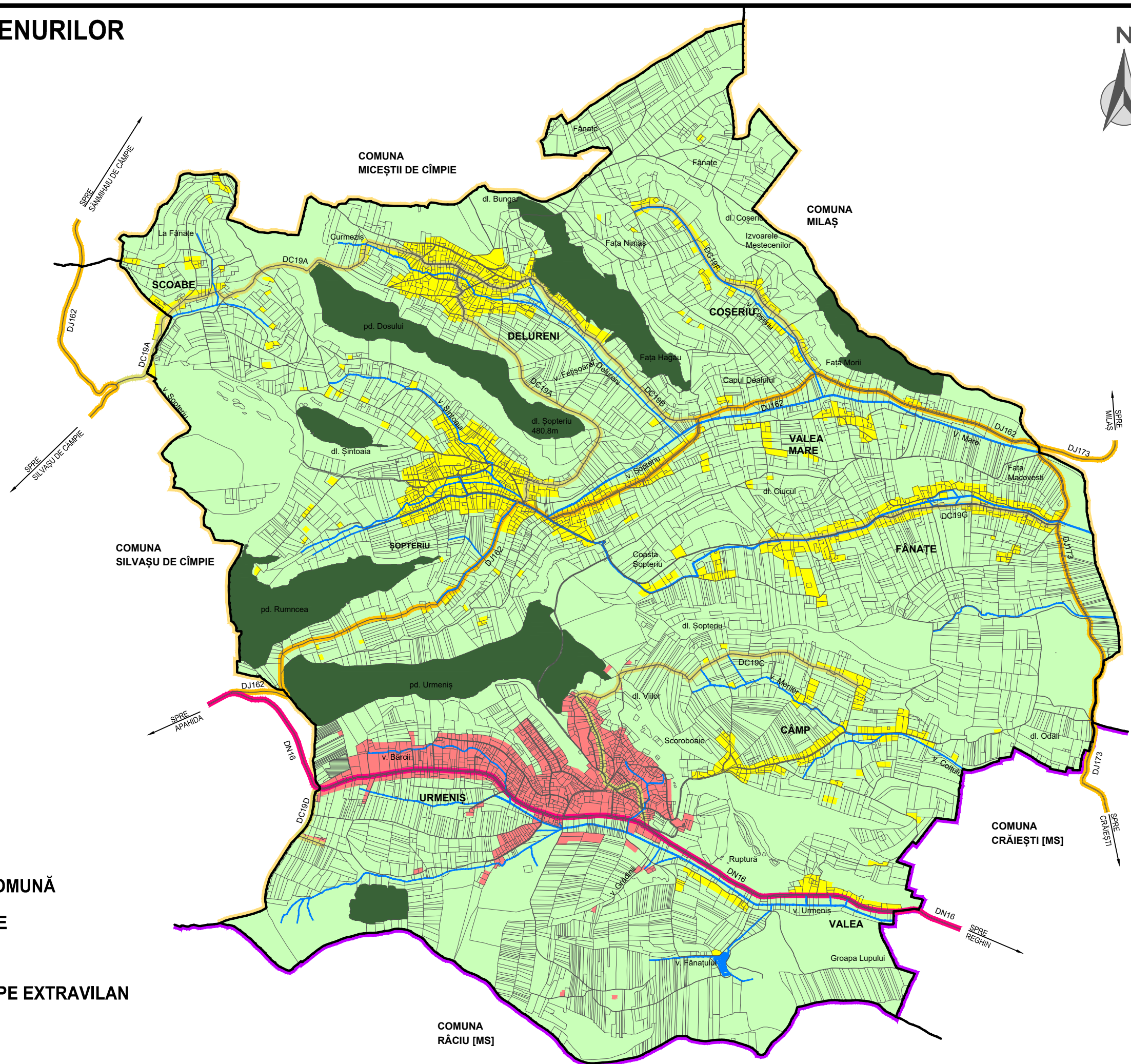
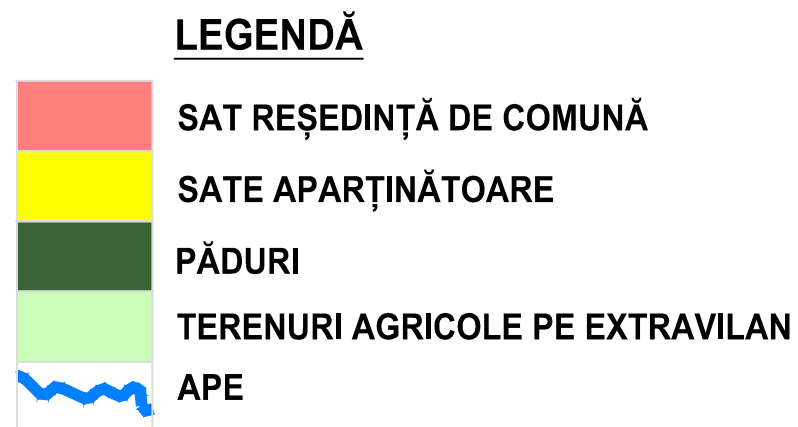
economiei locale și creșterea ocupării forței de muncă din comună, prin sprijinirea investiții private, inclusiv în domeniul agriculturii, turismului și al economiei sociale	locale active cu peste 5 salariați				
	Exploatații de teren arabil cu peste 50 ha lucrate	Nr.	0	2	INS
	Ferme zootehnice cu peste 100 de capete de animale	Nr.	0	2	Primărie
	Sosiri ale turiștilor în unitățile de cazare	Nr.	0	200	Primărie Unități de cazare
Obiectivul specific nr. 5: Reducerea poluării, prevenirea, combaterea și managementul eficient al riscurilor și situațiilor de urgență asociate acestora	Suprafața spațiilor verzi publice (parcuri) existente în comună	Mp	0	1000	Primărie
	Ponderea pădurilor în totalul suprafeței administrative	Ha	9	10	INS
	Ponderea clădirilor publice reabilite termic	%	70	100	Primărie
	Locuțe afectate de inundații și	Nr.	0	0	Primărie

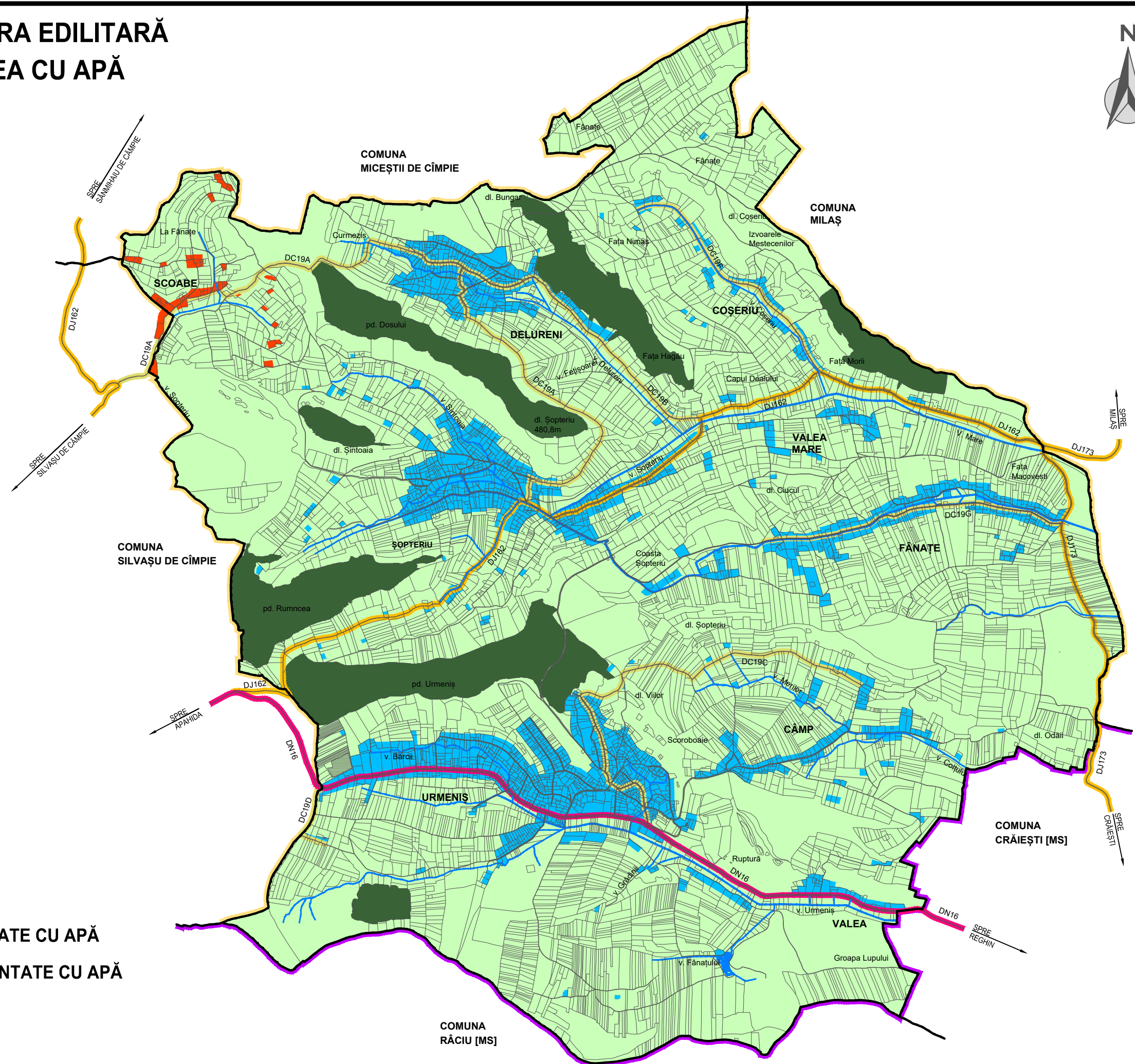
	alunecări de teren				
Obiectivul specific nr. 6: Întărirea capacității de planificare și de implementare a proiectelor de investiții publice, cu integrarea conceptelor de profesionalizare, digitalizare și cooperare	Fonduri europene absorbite în perioada 2021-2027	Mil. Euro	0	5.000.000	Primărie
	Servicii publice electronice funcționale	Nr.	0	2	Primărie
	Ponderea posturilor vacante din organigramă	%	40	20	Primărie
	Ponderea imobilelor înscrise în sistemul de cadastru și publicitate imobiliară	%	20	100	Primărie OCPI

b) Indicatorii de impact

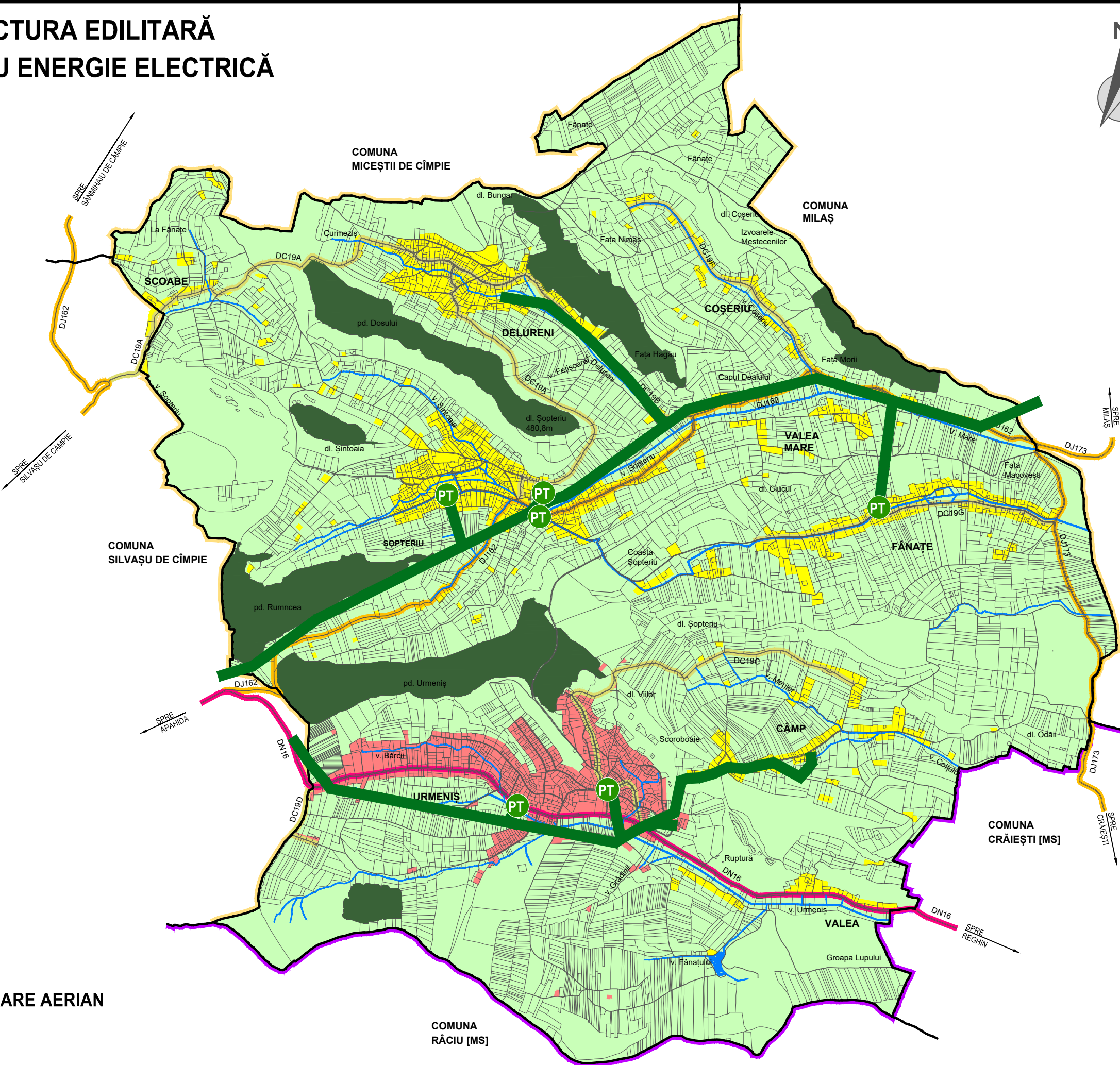
Viziunea	Indicatorul de impact	U.M.	Valoarea țintă pentru anul 2027	Sursa de documentare
<i>Comuna Urmeniș va asigura, la orizontul anului 2027, infrastructură și servicii publice la standarde europene pentru cetățeni, mediul de afaceri și vizitatori, care să creeze premisele atenuării fenomenului de depopulare și de excluziune socială. Efectele investițiilor publice realizate la nivel local se vor resimți într-o mobilitate sporită a mărfurilor și persoanelor, în accesul gospodăriilor la toată gama de utilități publice, în condițiile propice pentru derularea unui proces educațional de calitate, în asigurarea asistenței socio-medicale adecvate pentru toți cetățenii aflați în nevoie, în oportunitățile sporite de consum cultural, petrecere a timpului liber și practicare a sportului, în reducerea poluării și prevenirea riscurilor, precum și în calitatea serviciilor furnizate de administrația publică locală.</i>	Infrastructură de transport local modernizată	%	100	Primărie
	Gospodării cu acces la rețeaua completă de utilități de bază	%	100	Primărie
	Clădiri publice și corpuri de iluminat public eficiente energetic	%	100	Primărie
	Monumente istorice de importanță națională restaurate și introduce în circuitul turistic	Nr.	1	Primărie
	Mărimea medie a exploatațiilor Agricole	Ha	7	Primărie
	Parcuri publice	Nr.	6	Primărie
	Cămine culturale moderne	Nr.	4	Primărie

	Infrastructuri sportive moderne	Nr.	2	Primărie
	Locuitori care au beneficiat de minim o consultație medicală/an	%	100	Cabinetul de medicină de familie
	Cazuri de abandon școlar	Nr.	0	Școala Gimnazială
	Promovabilitate la Evaluarea Națională	%	75	Școala Gimnazială
	Locuri de muncă nou-create în sectorul privat	Nr.	100	INS
	Persoane care beneficiază de venit minim garantat	Nr.	40	Primărie
	Volumul investițiilor publice realizate în perioada 2020-2027	Euro	7.000.000	Primărie

INFRASTRUCTURA EDILITARĂ ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ

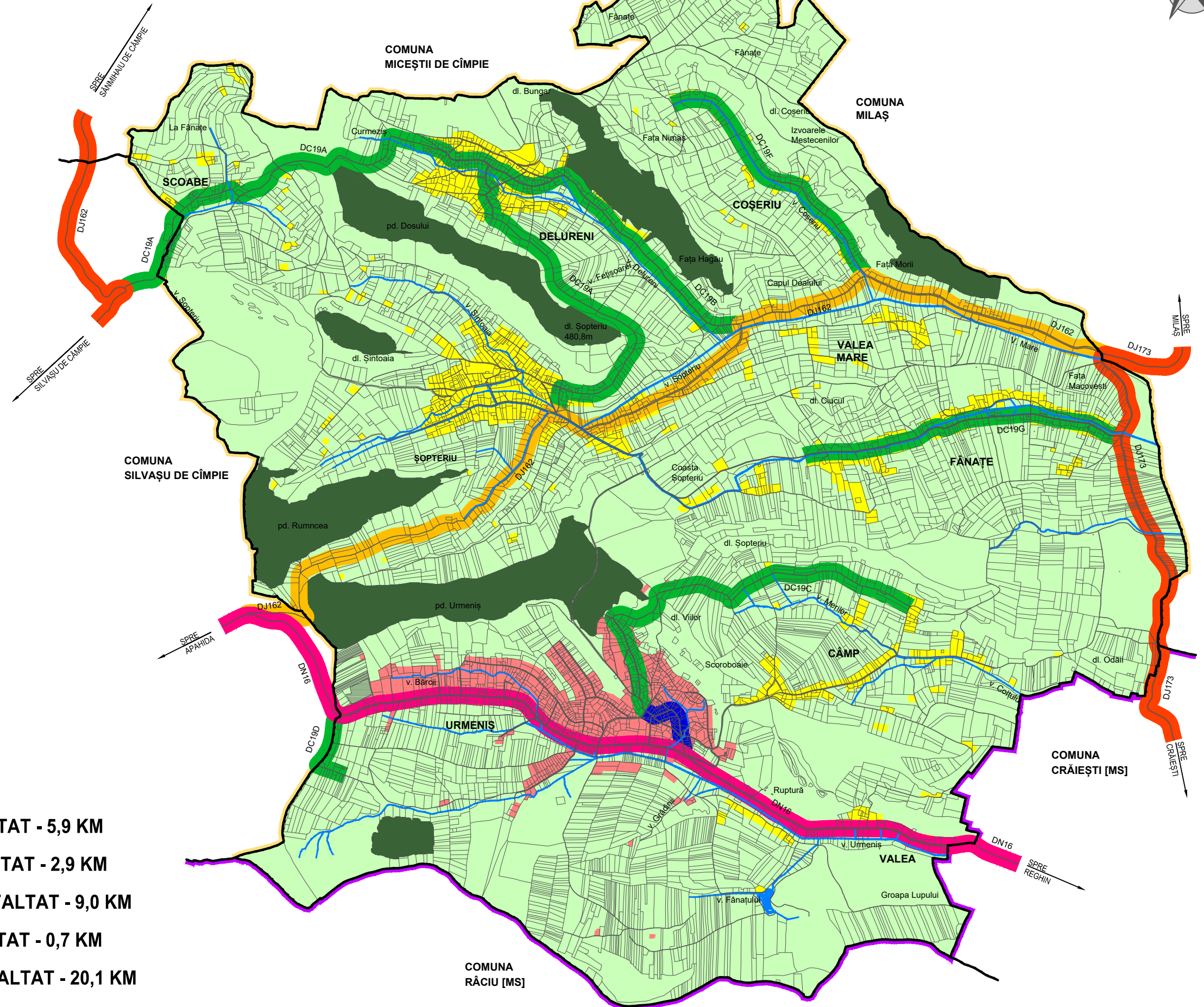

LEGENDĂ

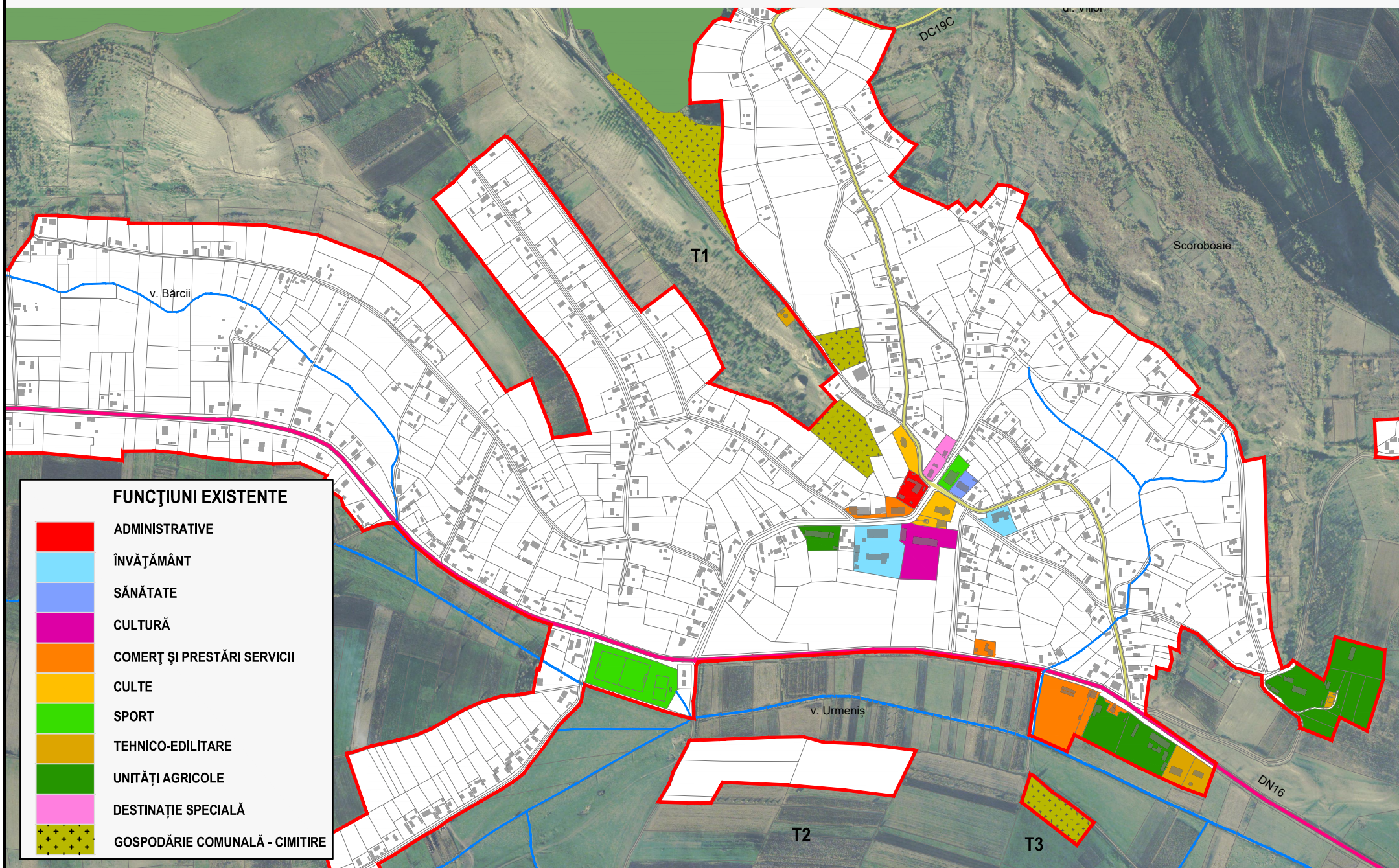

LEA 20 KV

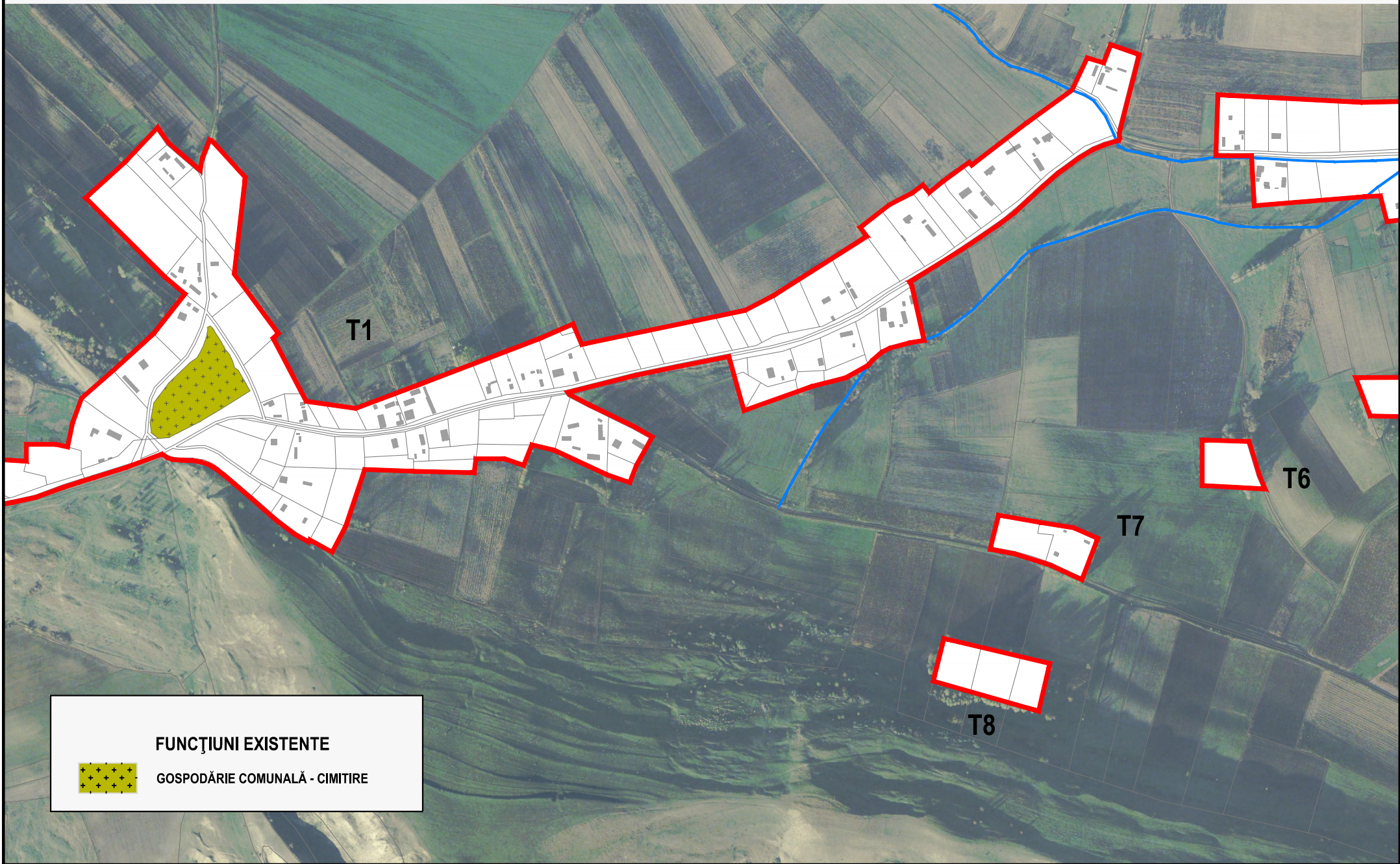
POST DE TRANSFORMARE AERIAN

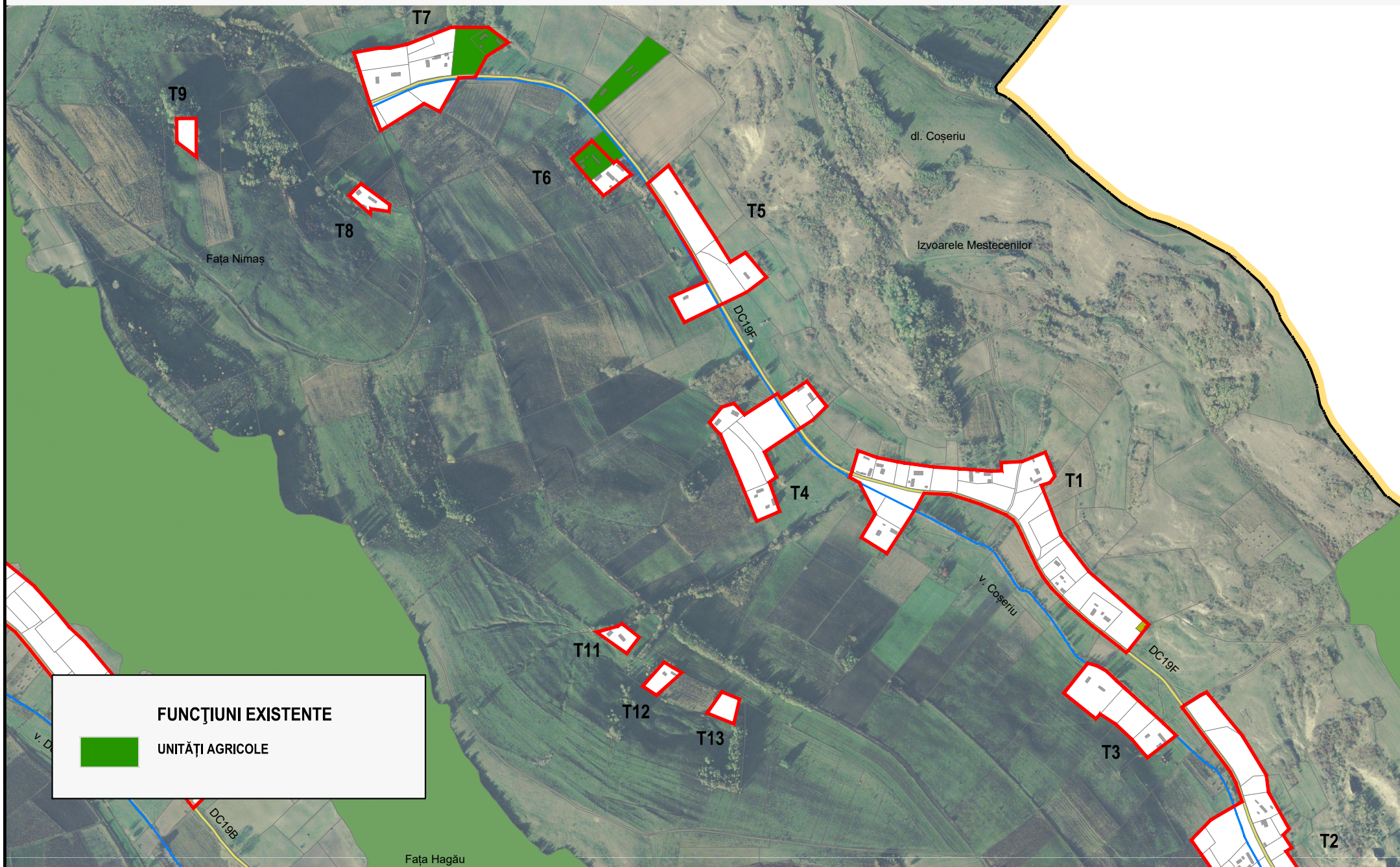
FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT URMENIȘ

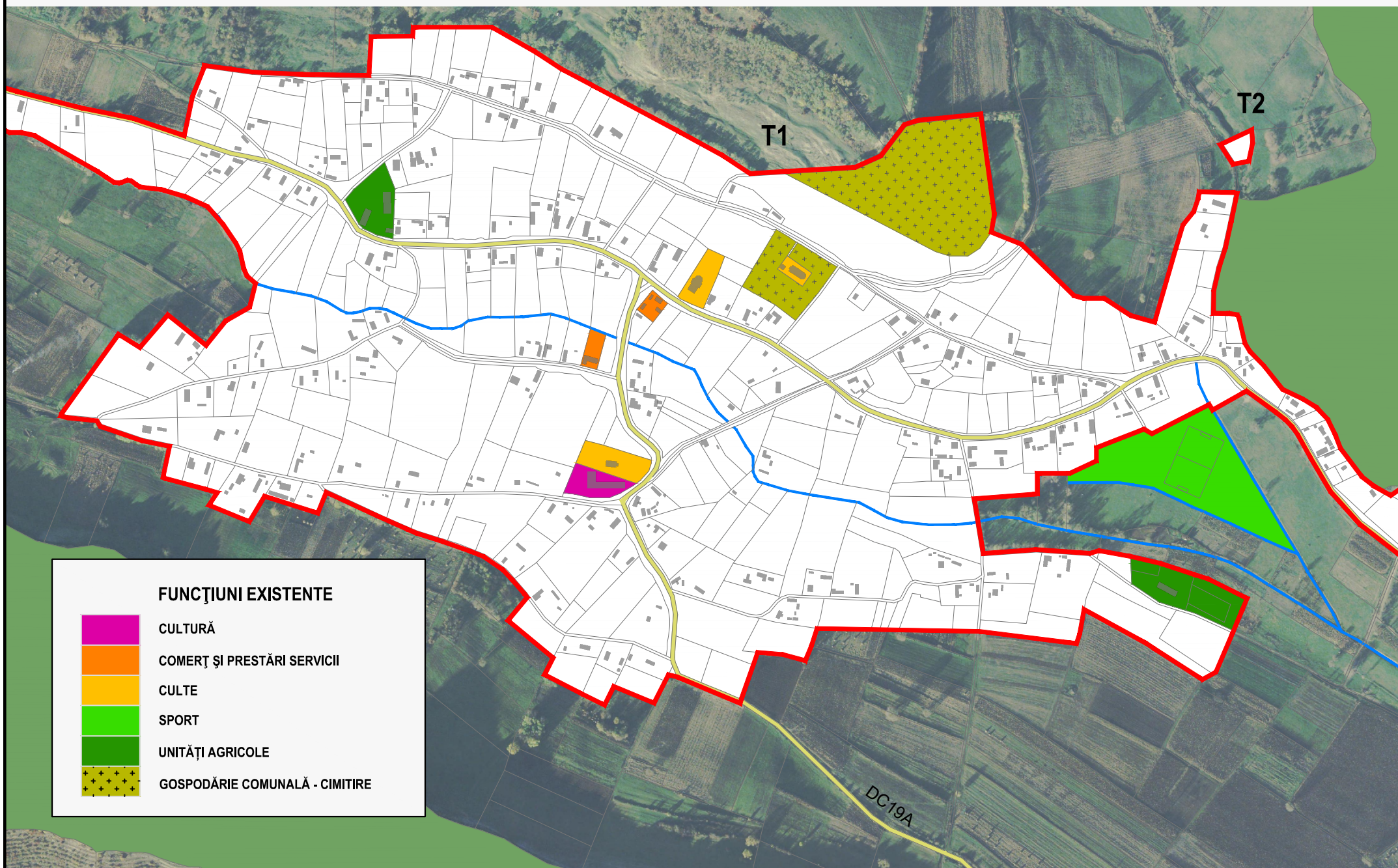
FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT CÂMP

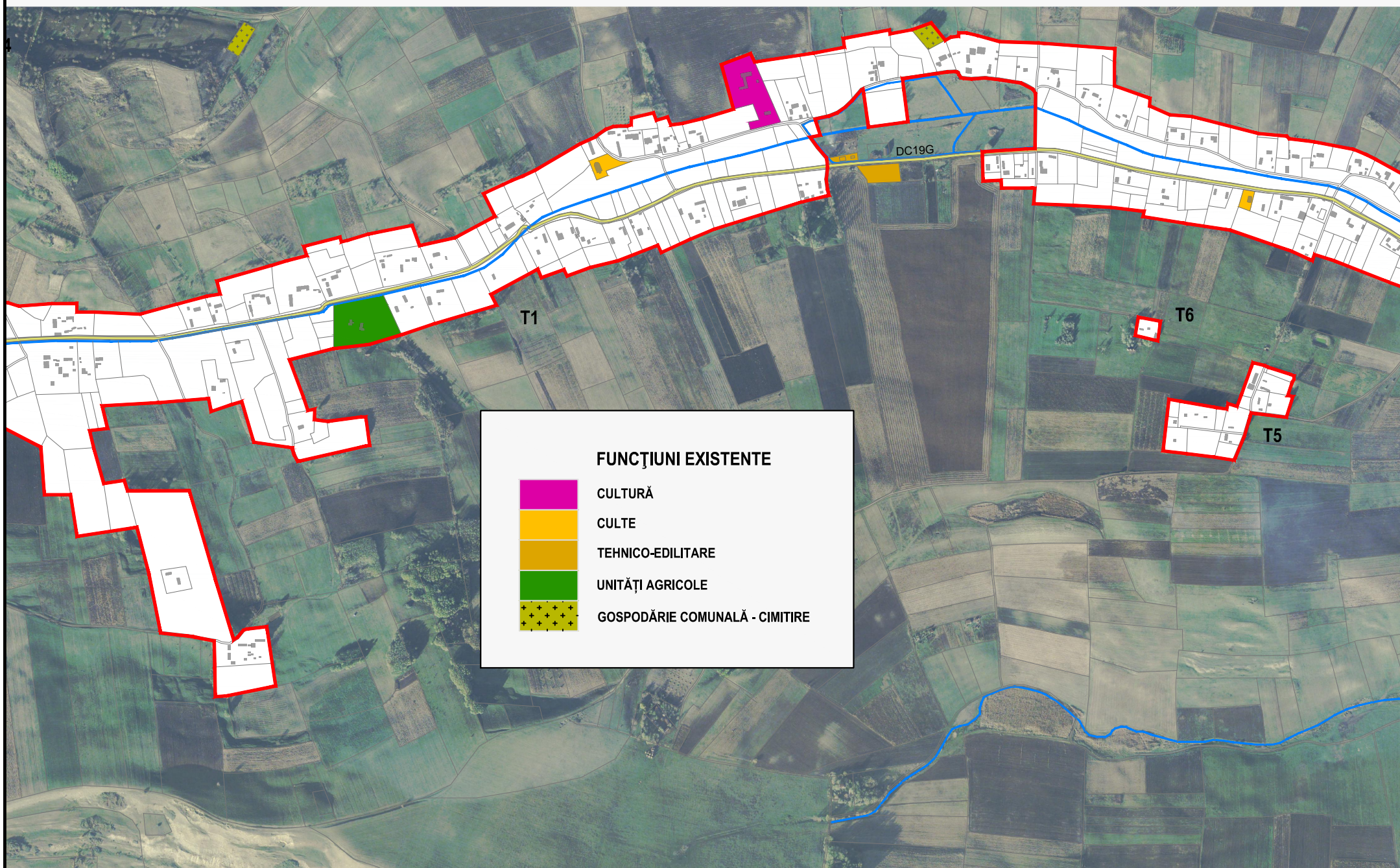
FUNȚIUNI EXISTENTE - SAT COȘERIU

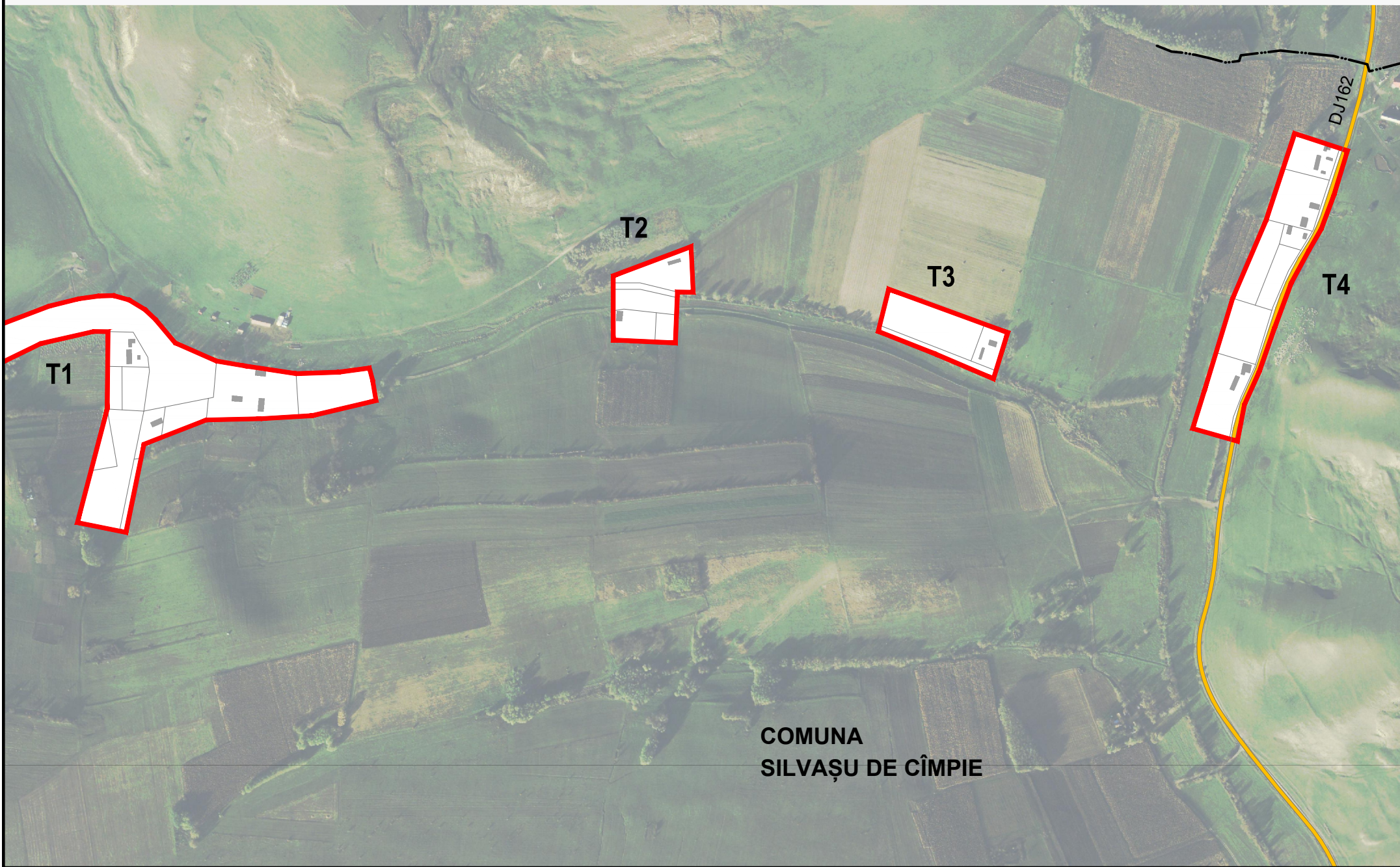
FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT DELURENI

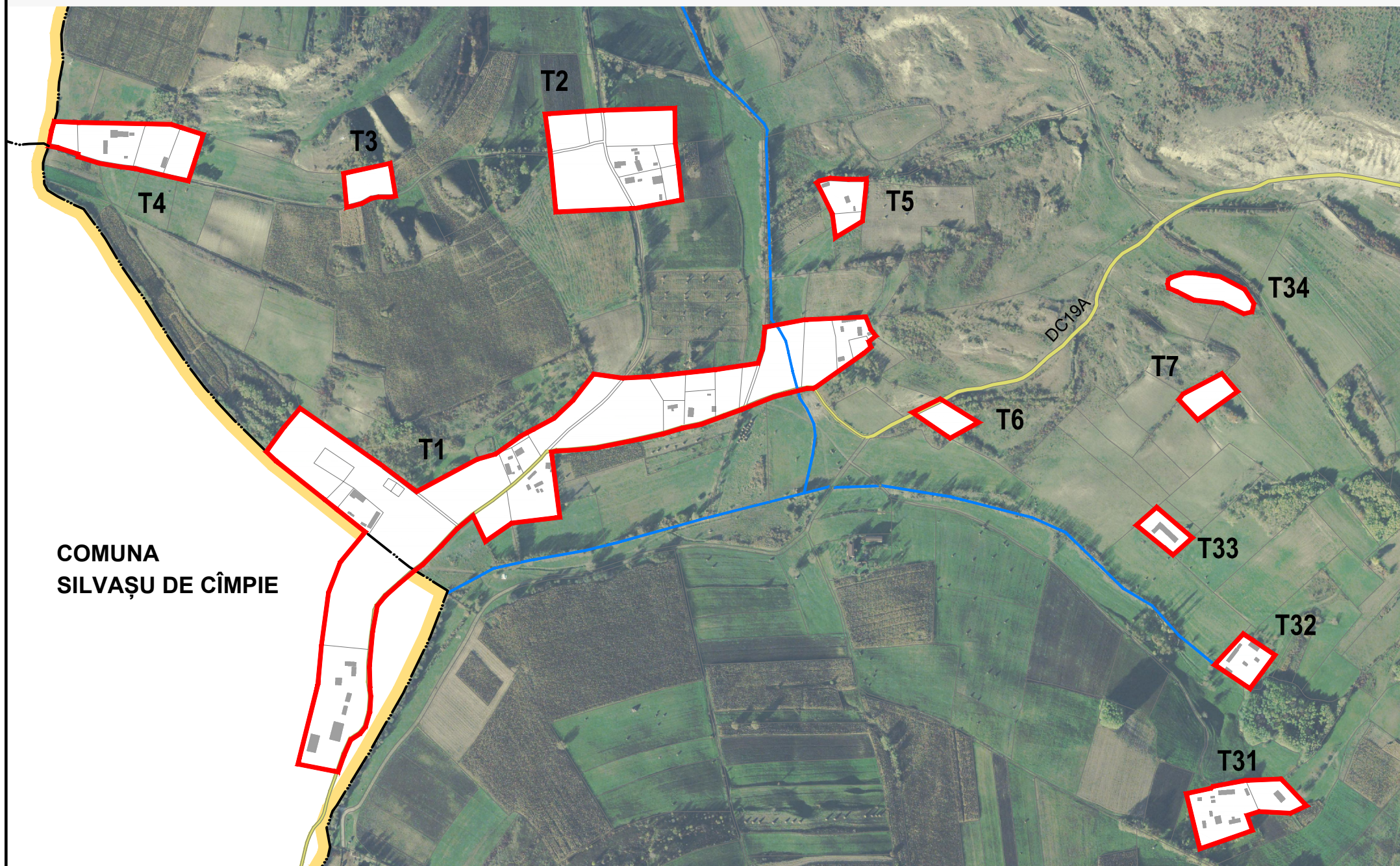
FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT FÂNAȚE

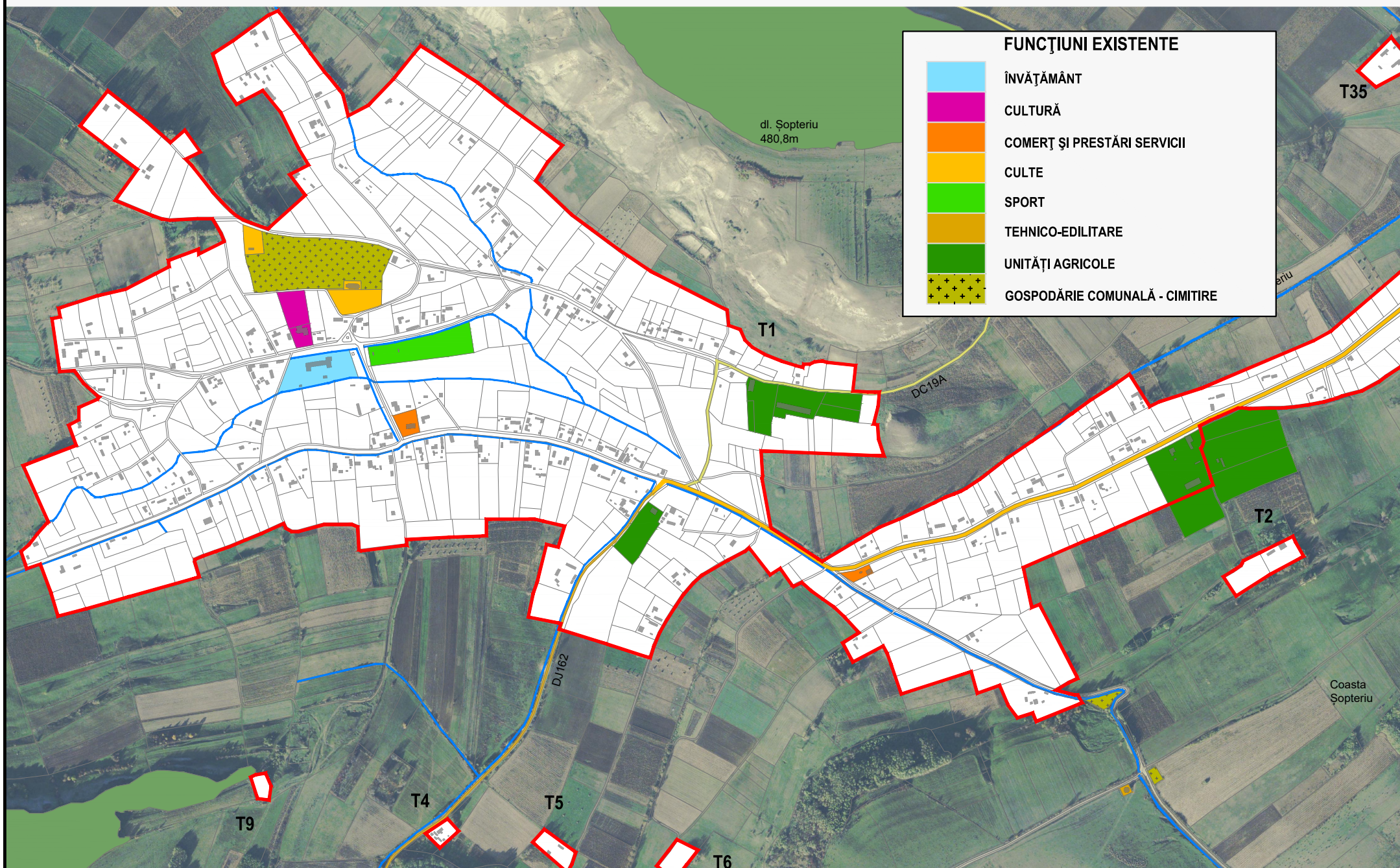
FUNȚIUNI EXISTENTE - SAT PODENI

FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT SCOABE

FUNȚIUNI EXISTENTE - SAT ȘOPTERIU

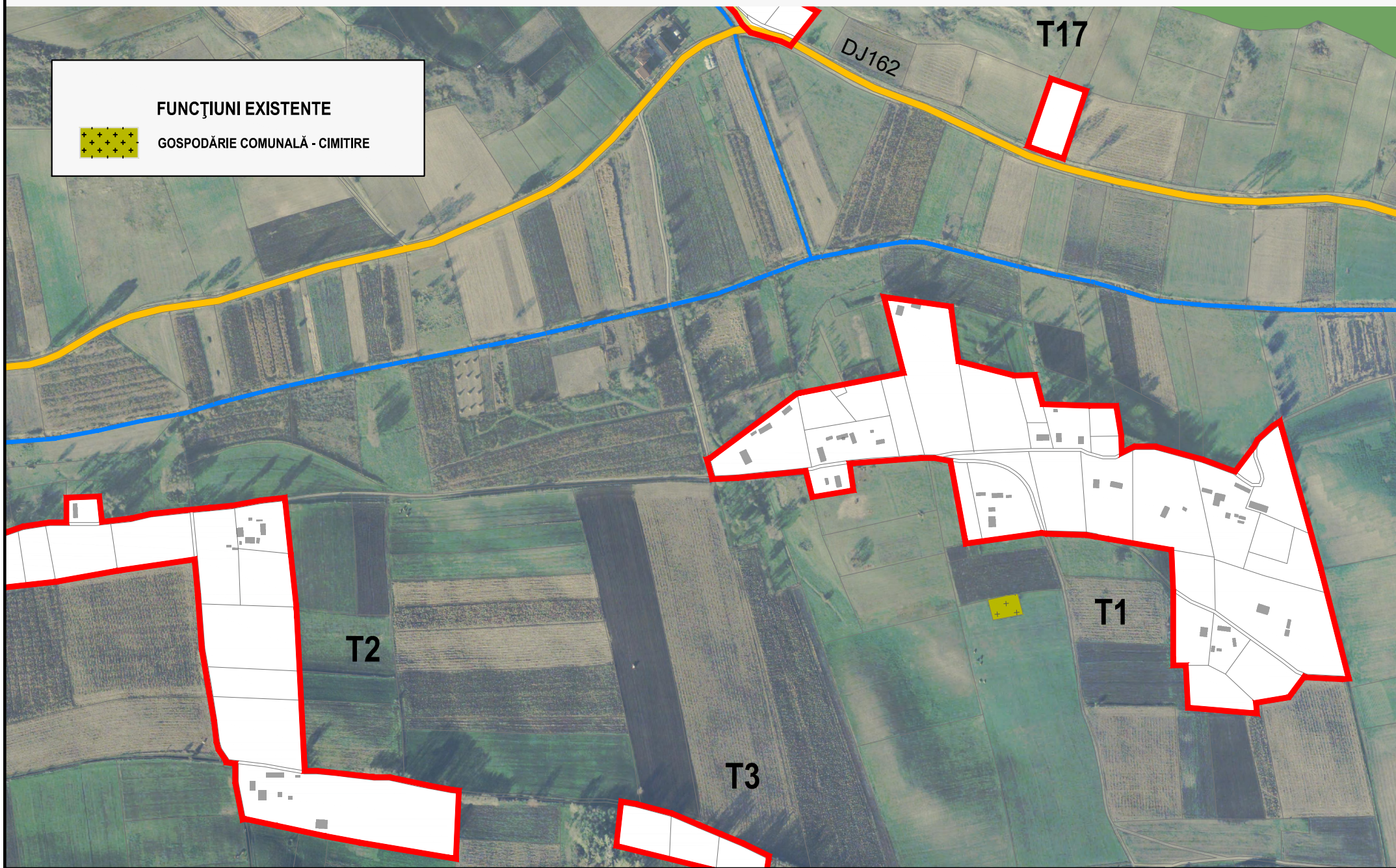

FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT VALEA MARE

FUNCȚIUNI EXISTENTE

GOSPODĂRIE COMUNALĂ - CIMITIRE

FUNCȚIUNI EXISTENTE - SAT VALEA

